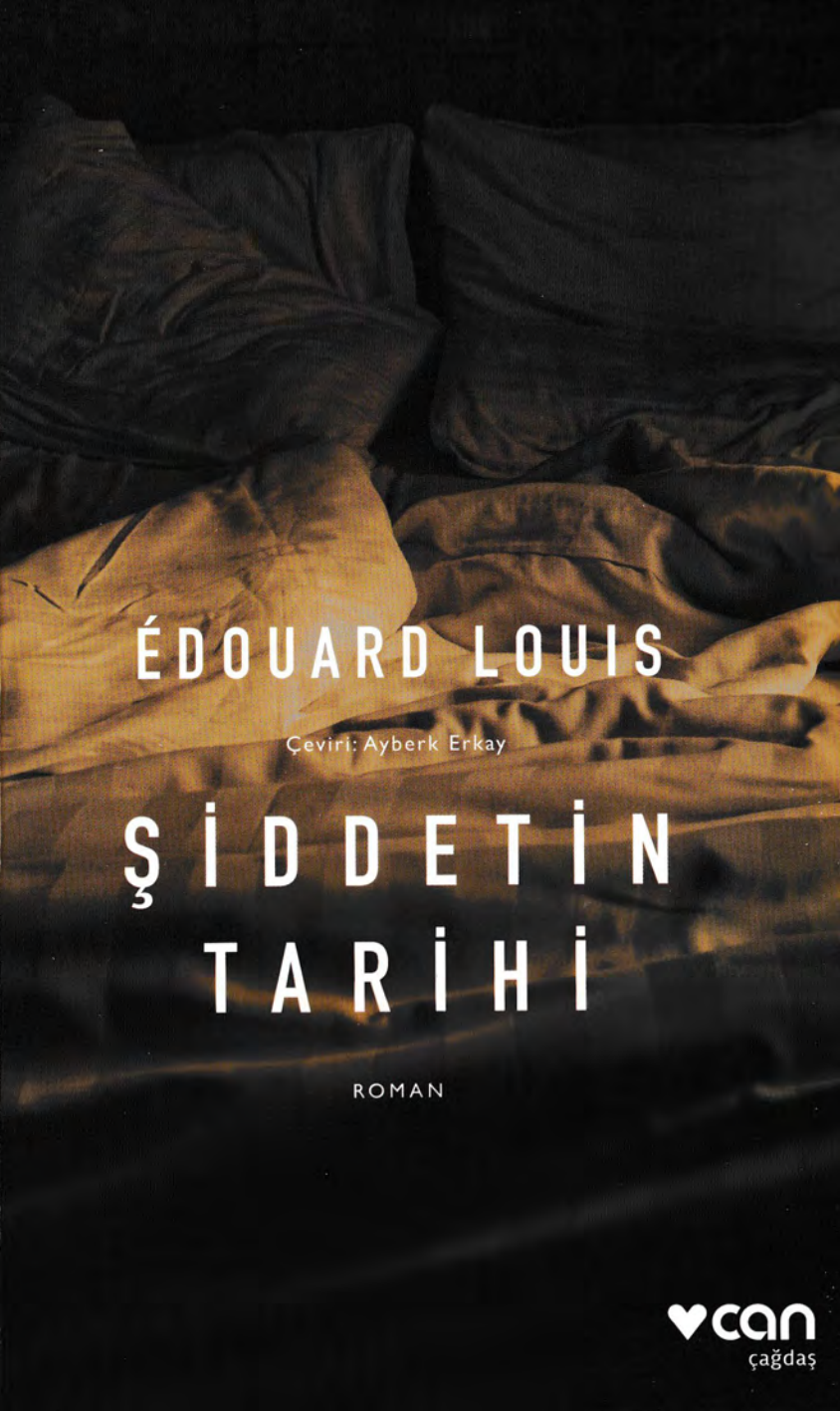

ÉDOUARD LOUIS

Çeviri: Ayberk Erkay

ŞİDDETİN TARİHİ

ROMAN

can
çağdaş

2012, Paris. Édouard Louis arkadaşlarıyla yediği Noel yemeğinden sonra gece yarısı evine dönerken, yolda tanıştığı bir adamın ısrarına dayanamayıp onu evine davet eder. Reda ona çocukluğunu ve babasının Cezayir'den kaçarak nasıl Fransa'ya geldiğini anlatır. Gecenin geri kalanını sohbet ederek, gülerek geçirirler. Fakat bir süre sonra işler değişir: Reda bir anda tarifsiz bir şiddetin failine dönüşürken, Édouard'ın payına düşense seçmediği bir hikâyenin kurbanı, seçmediği bir acının taşıyıcısı olmaktır.

Şiddetin Tarihi, o gece yaşananların izini sürerken, şiddetin kökenlerini, doğasını ve onu tırmandıran dinamikleri, göçmenlik, ırkçılık, eril şiddet ve travma üzerinden anlamlandırmaya çalışan bir araştırmaya girişiyor.

"Çarpıcı bir suç hikâyesi, sonrasında gelen yorucu bir adalet arayışı... kırılgan fakat bütünüyle güçlü."

Kirkus Reviews

"Yürek burkan bir roman... Édouard Louis'nin kitaplarına ve işlenmemiş, o saf dürüstlüğüne hayranım."

John Boyne, *The Irish Times*

#fransızedebiyatı #şiddet #nefret #ırkçılık #homofobi #toplum #travma #adalet

ISBN 978-975-07-5990-1

can

canyayinlari.com | f | | canyayinlari

roman

sweet witch

ÉDOUARD LOUIS

ŞİDDETİN TARİHİ

Can Çağdaş

Şiddetin Tarihi, Édouard Louis
Fransızca aslından çeviren: Ayberk Erkay
Histoire de la violence
İlk (bu çeviride kaynak alınan) baskı: Éditions du Seuil, 2016
© 2016, Édouard Louis
© 2023, Can Sanat Yayınları A.Ş.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Şubat 2023, İstanbul
Bu kitabın 1. baskısı 4000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Cem Alpan
Editör: Şirin Etik
Düzelti: Melis Oflas
Mizanpaj: Atahan Sıralar

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)
Kapak tasarımı: Ezgi Arslan / Lom Creative (www.lom.com.tr)

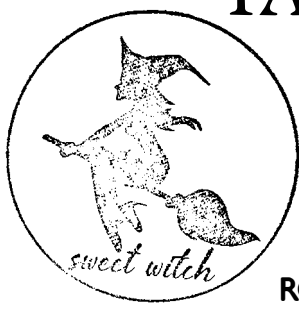
Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık San ve Dış Tic. Ltd.
Maltepe Mah. Davutpaşa Çiftehavuzlar Sk. No:16 Acar San. Sit.
Zeytinburnu, İstanbul
Sertifika No: 45099

ISBN 978-975-07-5990-1

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.
Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 43514

ÉDOUARD LOUIS

ŞİDDETİN TARİHİ

ROMAN

Fransızca aslından çeviren

Ayberk Erkay

can

Édouard Louis'nin Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Babamı Kim Öldürdü, 2020
Eddy'nin Sonu, 2021

ÉDOUARD LOUIS, 1992 yılında, Fransa'nın kuzeyindeki Amiens şehrinde, işçi sınıfına mensup bir ailede doğdu. Ailesinde üniversiteye giden ilk kişi olarak École Normale Supérieure'e girdi. Daha sonra siyasal bilimler üzerine yüksek lisans yaptı. 2013'te adını Édouard Louis olarak değiştirdi. 2014'te büyük yankı uyandıran otobiyografik romanı *Eddy'nin Sonu*'yu, 2016'da *Şiddetin Tarihi*'ni, 2018'de ise *Babamı Kim Öldürdü*'yü yazdı. Homofobiyi, ırkçılığı, egemenlerin zorbalığını, işçi sınıfını ve sosyal eşitsizliği odağına alan kitapları yirmiden fazla dile çevrildi. Günümüzün en etkili genç yazarlarından biri olarak gösteriliyor.

AYBERK ERKAY, Fransız edebiyatı, çağdaş felsefe ve tiyatro kuramları eğitimi aldıktan sonra akademik ve sanatsal çalışmalarını bu alanlarda sürdürdü. Farklı Batı dillerinden çok sayıda edebî eseri dilimize kazandırdı. Çevirdiği çok sayıda düzyazı ve poetik metin farklı yayınevleri tarafından yayımlandı, oyun çevirilerinden birçoğu sahneye taşındı. Flaubert, Stendhal, Rimbaud, Mallarmé, Apollinaire, Valéry, T.S. Eliot, Aragon, Artaud, Vian, Camus, Céline, Genet, Perec, Koltès gibi Batı edebiyatının farklı türlerinde öncülük etmiş isimlerden yaptığı çevirilerin yanı sıra kıyıda kalmış metinler üzerine yaptığı araştırmalar, yazınsal çalışmalar ve hazırladığı koleksiyonlarla alana katkıda bulundu.

sweet witch

sweet witch

Geoffroy de Lagasnerie'ye

sweet witch

Bir

Kapının arkasına saklanmış onu dinliyorum, bir çekmecede dörde katlanmış halde duran şikâyet kopyasında *cinayete teşebbüs* olarak bahsedilen, kendim ya da bir başkası tarafından telaffuz edildiği anda hikâyemi yalancı çıkararak sinirimi bozan, canımı acıtan ama yaşananları daha uygun ifade eden bir sözcük ya da karşılık bulamadığım için her şeye rağmen bu şekilde anmayı sürdürdüğüm olaydan birkaç saat sonra evden çıkıp merdivenlerden indiğimi söylüyor.

Yağmurun altında, sırtımda ağzına kadar dolu, eşek yükü gibi ağır bir çamaşır torbası, bükülmüş belim, titreyen bacaklarımla karşı kaldırıma geçip az ötede, apartman kapısının elli metre ilerisindeki çamaşırhanede çarşaflarımı doksan derecede yıkadım.

Henüz gün doğmamıştı. Sokak boştu. Bir tek ben vardım ve yürüyordum, ayaklarım tökezliyordu, iki adımlık mesafe gözümde büyüyordu, sabırsızlıktan çareyi saymakta bulmuştum: *Haydi elli adım daha, haydi, yirmi kaldı haydi, dayan, vardın sayılır.* Hızlanıyordum. Bu sahneyi er ya da geç geçmişe gönderecek, sevk edecek, indirgeyecek geleceğe kavuşmanın telaşıyla düşünüyordum. *Bir hafta sonra diyeceksin ki: Bak bir hafta geçti bile, dayan. Bir yıl sonra diyeceksin ki: Bak bir yıl geçti bile.*

Dondurucuydu yağmur damlaları, çarpınca acıtmıyordu ama o kadar ince, minik minik ve sinir bozucu bir şekilde yağıyordu ki ayakkabılarımın kumaşından içeri sızıyor, tabanına, çorapların dokusuna yayılıyordu. Üşüyordum – ve diyordum ki içimden: *Geri gelebilir, geri gelecek, evsiz bir serseri gibi başıboş dolanmaya mecburum artık, seni bir serseri gibi başıboş dolanmaya mahkûm etti.* Çamaşırhanenin işletmecisi içerideydi, kısa boylu, tıknaz bir adam. Yan yana dizilmiş makinelerin üzerinden göğsünden yukarısı görünüyordu. İyi olup olmadığımı sordu, sesime elimden geldiğince hâkim olup *Hayır* dedim. Karşılık vermesini bekledim. Bir karşılık vermesini istiyordum. Fazlasını öğrenmeye çalışmadı, omuzlarını silkip başını öte yana çevirdi, kurutma makinelerinin arkasında kalan daracık ofise girip gözden kayboldu. Bana daha fazla soru sormadığı için ondan nefret ettim.

Temiz çarşaflarla eve döndüm. Ter içinde tırmandım basamakları. Yatağı baştan yaptım ama hâlâ Reda'nın kokusu geliyordu burnuma, sinmişti bir kere, mum yaktım, tütsü yaktım ama işe yaramıyordu, oda kokusu, deodorant, geçen doğum günümde hediye gelen parfümler, kolonya, elime geçeni çarşaflara boşalttım, makineden beş-on dakika önce çıkardığım yastık kılıflarını sabunladım, kumaş köpük köpük, topak topak dışarı kustu sabunlu suları, ahşap sandalyeleri sabunladım, dokunduğu kitapları sabunlu suya batırdığım süngerle sildim, antiseptik mendillerle kapı kollarını ovaladım, ahşap panjurların tozunu aldım, teker teker, hiç acele etmeden, yerde üst üste duran kitapları alıp başka yere taşıdım, metal karyolayı sildim, buzdolabının pürüzsüz, beyaz yüzeyini limonlu bir deterjanla temizledim, kendimi durduramıyordum, deliliğe yakın bir enerjiyle oradan oraya koşturuyordum. Dedim ki içimden: *Delir gitsin, ölmekten iyidir.* Kullandığı duşu ovalaya ovalaya sildim, klozetle lavaboya litrelerce

çamaşır suyu döktüm (kesin iki litreden fazlaydı, yeni bir şişe açtım, bir buçuk litrelik ve yarısı dolu bir şişe daha), bütün banyoyu santim santim ovaladım, ipin ucunu kaçırmıştım bir kere, önceki akşam kendine baktığı, daha doğrusu hayran hayran kendini seyrettiği aynayı bile sildim, dokunduğu giysileri yıkamakla tatmin olmayacağım için hepsini çöpe attım, çarşafları yıkamak yeterli gelmişti ama neden bilmiyorum, giysileri yıkamakla tatmin olmayacaktım. Dizlerimin üstüne çöküp yerleri ovaladım, kaynar su parmaklarımı yakıyordu, bez, gevşemiş derimden ince uzun parçalar koparıyordu. Kopan parçalar kıvrılıyordu. Arada durup derin derin nefes alıyordum, bir hayvan gibi soluyordum aslında, bir hayvana dönüşmüştüm, ne kadar uğraşırsam uğraşayım evimden çıkmayacak o kokunun izini sürüyordum, kokusu evi terk etmiyordu, bir türlü çıkmıyordu dışarı ve şu sonuca vardım ki çarşaflara ya da mobilyalara değil, üstüme sinmişti kokusu. Sorun bendim. Duşa girdim, bir defa, iki defa, üç defa, defalarca yıkandım. Güzel koksun diye sabunla, şampuanla, duş jeliyle yıkadım bedenimi, üzerime, içime, tenimle üstderim arasına bir yere yapışıp kalmış gibiydi kokusu, tırnaklarımı batırıp her zerresini kaşıyordum bedenimin, daha derine inebilmek için zımparalıyordum derimi, o kokuyu söküp atabilmek için, küfrediyordum, *sikeyim*, ama koku direniyordu, direndikçe başım daha fazla dönüyor, midem iyice bulanıyordu. Demek ki dedim: *Koku burnumun içinde. Burnumun içinin kokusu geliyor burnuma. Koku burnumda sıkıştı kaldı.* Banyodan çıktım, sonra geri dönüp burun deliklerime serum fizyolojik damlattım, burnumun içinde serumun ulaşmadığı yer kalmasın diye sümkürür gibi güçlüce nefes verdim ama hiçbir işe yaramıyordu; pencereleri açtım ve o 25 Aralık sabahı, saat dokuz ya da onda uyanık olan tek arkadaşımın, Henri'nin yanına gitmek için evden çıktım.

Sahneyi ablam aktarıyor kocasına. Ayrı geçirdiğimiz onca yıla rağmen sesi hâlâ tanıdık geliyor, öfkeyle hıncın, ironiyle tevekkülün birbirine karıştığı o ses diyor ki:

"Şaşırmadım var ya, hiç şaşırmadım, zaten o yüzden nevrim döndü, asıl ona öfkelendim zaten, anladın mı, bu oturdu döküldü bana, aynı senin oturduğun yere şimdi, başladı işte şöyle oldu böyle oldu, dinledim ben de, gerçi sorsan kimse dinlemiyor ya bunu, sanki bırakıyor da konuşmayı sıra gelsin başkasına, neyse, geç onu, işte o sabah hastaneden çıktığını söyleyince, ben o zaman anladım tabii, aynı gün, olay günü aramamış beni, şaşırdım mı, hayır, aramaz tabii, neyse açmadım ama ağzımı, hiç, tek kelime etmedim, güzel güzel dinledim, aferin dedim içimden kendime, bravo sana, doğru tavır bu, aferin, sonra da dedim biliyorsun malını, aklının ucundan bile geçmiş midir acaba, mümkün değil, buraya gelmekten falan bahsetmiyorum ha, ona sıra gelene kadar (*şikâyet faslı başlıyor*). Ya hemen bana telefon et demiyorum ben zaten, aç hemen anlat şöyle oldu böyle oldu, ilk beni ara da demiyorum, üç saat sonra ara da demiyorum, üç gün sonra ara da demiyorum, diyorum ki bir ara ya. Ara bir gün, bir haber ver.

Neyse açmadım ağzımı, bırak dedim anlatsın, bırak anlatsın ama sinirim nasıl tepemde biliyor musun, yumruklarımı sıkmaktan kan oturmuş avuçlarıma, ama başka çare yok, yoksa sıkacağım gırtlağını, ellerimin üstü damar damar, pancar gibi şişiyor bu konuştukça, bir yandan da tükürüğümü yutuyorum, niye, çünkü bağıracağım yoksa, şurama kadar geldi ya, bildiğin geldi hissettim ama işte, tutuyorum bir şekilde, sakin ol Clara diyorum içimden, sakin ol, sakin ol.

Sonra buna söyledim, eh yani bir yere kadar, değil mi? Dedim ki Édouard, ben her şeyi anneme söyledim, haberin olsun, sen görüşmüyorsun, görmek istemiyorsun

falan ama ben ne yapayım, sizin probleminiz, ne haliniz varsa görün, yanlış mıyım, bana ne (*doğru değil, kocasına yalan söylüyor, yalan söylüyor, aslında sizi barıştırmak için elinden geleni yaptı, her yolu denedi, tıpkı annen gibi, annen ömrü boyunca nasıl herkesi barıştırmaya çalıştıysa, o da aynısını yaptı, nesilden nesile aktarılan bir görev gibi, sırası gelince o da yaptı*). Aradım söyledim, ne yapıyor ne ediyor onu haber vermek için aramıştım, arayınca da söyledim, dedim nasıl döküldü var ya bizimki, bir görecektin, konuşurken birden döküldü her şeyi, hayır çünkü benim gibi değildir o, doğruya doğru şimdi, pek ketumdur, ben zaten saklayamam hiçbir şey, tanıyorsun canım beni, annemsin, aklımdan geçeni söylerim ben, bilmiyor musun, bu saatten sonra değişecek halim de yok, çeyrek asır yaşamışım, öyle işlemiyor işte bende, kimse kusura bakmasın, kötü şeyler geçmiş başından, onları anlatıyorsun diye susacağım mı sonsuza kadar, yok canım öyle, çok beklersin, şantaja falan hiç gelemem bu yaştan sonra, bak bir başla böyle şeylere prim vermeye, neler geliyor başına, bir daha anlatabiliyor musun bir şey, bak nasıl susmak zorunda kalıyorsun tabuta girene kadar, yaşanır mı be böyle, ne anladım öyle yaşamaktan, o yüzden dedim aynısını anneme de, Édouard'a ne dediysem aynısını anneme de dedim, ya bir deneseydin bari dedim, atla deve değildi ya, bak harbiden zor bir şey değildi, elin kolun tutmuyor, kafan çalışmıyor değil ki ya, bir telefon edeceksin alt tarafı, iki tuşa basacaksın. Bir yıl olmuş, bir yıl, düşünebiliyor musun, olay yaşanalı bir yıl olmuş, bana daha bu hafta söylüyor. Bir yıldır bir boktan haberim yok.

Üstelik kadın arayalım demiş hastanede, hemşire, onu da biliyorum, eğilmiş kulağına sormuş bunun, demiş ailenizi aramak ister misiniz, kendi söyledi ya, kadını çok takdir etmiş bir de, işini iyi yapıyormuş, iyi bir insanmış, elli kere söyledi bunu da arada, kadın demiş buna,

'Aileniz var mı, aramak ister misiniz?', bu demiş ki, 'Hayır, teşekkür ederim, gerek yok, sağ olun.' Sanki onca şey yaşanmamış gibi, şurada kendi ağzıyla anlattı dün ya, geçti karşıma, senin oturduğun yere oturdu, aynı senin gibi, bir de kendini taklit ede ede, teşekkür ederim, gerek yok, sağ olun falan dedi ya gözümün içine baka baka, ya birazcık anlamadı ya, dik dik baktım üstelik konuşurken, daha ne yapayım, yok ama anlamadı, hayır sonra ne geldi biliyor musun aklıma, ya dedim içimden çeyrek asır yaşadım, bu da benim kadar yaşadı, az çok aynı yaştayız, ya insan hiç mi değişmez, ya şu kadarcık da mı değişmez (*ve sen geldiğin andan itibaren konuşmaya başladı, durmadan, nefes almadan, seni dinlemeden, kasabada ne yaşandıysa anlatmaya başladı sana, tanımadığın, adını bile bilmediğin insanların düğünlerini, cenazelerini anlattı, en ince ayrıntısına kadar ve bu neydi biliyor musun, kendini senin hiç gitmemiş olduğuna inandırmaya çalışıyordu, tıpkı seni de aynı şeye inandırmaya çalıştığı gibi, bu olayların seni hâlâ ilgilendirdiğine inandırmaya çalışıyordu seni, sanki evvelsi gün, dün, bir-iki saat önce başladığınız bir sohbet yarım kalmıştı da ona devam ediyordunuz, buna inandırmaya, kandırmaya çalışıyordu seni. Ve sen de, bunun intikamını almaya karar verdin*)."

Dört gün oldu yanına geleli. Saflık parayla değil ya, taşrada biraz vakit geçirmenin yorgunluğumu ve bıkkınlığımı gidermenin tek yolu olduğunu düşünmüştüm ama o eve ayak basar basmaz, daha çantamı yatağa fırlatıp koruluklara ve komşu kasabadaki fabrikaya bakan odanın penceresini açtığım anda hata yaptığımı ve şehre iyice dibe çökmüş, sıkıntıdan iyice delirmiş halde döneceğimi anladım.

Onu iki yıldır ziyarete gelmemiştim. Yokluğumdan şikâyet etmeye başlayınca, "Düzenimi kuramadım ki bir

türlü," gibi klasik bir şeyler uydurup kabahati ona yüklemek için bahaneme tüm gücümle sahip çıkmaya çalıştım.

Oysa burada ne aradığımı bilmiyorum. Son gelişimi hatırlıyorum, baştan sona aynı şey, yine aynı arabayla aldı beni bu hafta başı, yine aynı araba, yine aynı mide bulantısı, soğuk tütün kokusu, kapının öbür tarafından geçip giden aynı mısır ve kolza tarlaları, leş gibi kokan aynı şeker pancarı arazileri, dip dibe sıralanmış tuğla evler, tiksindirici Ulusal Cephe afişleri, çirkin küçük kiliseler, kapanmış benzin istasyonları, çayırların ortasına kondurulmuş, ayakta zor duran süpermarketler, o malum, kasvetli Kuzey Fransa manzarası, bulantı tutmuştu. Kendimi yalnız hissedeceğimi anlamıştım. Buradan en son, taşradan nefret ettiğimi ve bir daha katiyen dönmeyeceğimi söyleyerek ayrılmıştım. Ama döndüm işte. *Sadece bu yüzden değil. Sadece geldikten beş dakika sonra mutlaka kavga etmeye başladığınız için gelmiyor değilsin buraya,* diye düşündüm gelirken, arabasında konuşmamak için şarkı söylerken, *sadece tavırları, alışkanlıkları, ona ait olan her şey, düşünme tarzı, her şeyi seni öfkelendirdiği, canından bezdirdiği için değil. Artık onu görmeye gelmiyorsun çünkü onu ne kadar kolayca, ne kadar kayıtsızca yok sayabildiğini anladın, üstelik bunu acımasızca onun da fark etmesini sağlıyorsun, bağları koparmak için ondan sana yardımcı olmasını da bekliyorsun. Artık biliyor. Ne kadar mesafeli olabileceğini biliyor, utandığını biliyor. Utanman için sebep yok, bağları koparmaya hakkın var ama sen utanıyorsun. Onu ziyarete gelirsen kendi zalimliğinle, utanç zoruyla zalimliğin sandığın şeyle yüzleşmek zorunda kalacağını biliyorsun. Clara'nın yanında olmanın seni kendinde görmek istemediğin şeyleri görmeye mecbur bırakacağını biliyorsun ve bunun acısını ondan çıkarıyorsun, bu yüzden ona kızıyorsun. Ona kızmadan yapamıyorsun, buna engel olamıyorsun.*

Son ziyaretimden beri ona sadece üç-beş mesaj, birkaç tane de sahiciliği şüpheli bir aile bağı dürtüsüyle bir büfeden rasgele seçilip bir bankta ya da bir kafe masasında, "Barcelona'dan sevgiler, görüşürüz, Édouard" ya da "Roma'dayım, hava süper, öptüm" diye alelacele karalanmış –belki bu kadar uzun bile olmayan– ve yolculuğu buzdolabı kapağında sonlanmış kartpostal gönderdim, onunla aramdaki bağın sürmesi ve bu bağın bizi ayıran mesafeyi ona hatırlatması, bundan böyle ondan uzakta olacağımı bilmesini sağlamak için, sebebi buydu bana kalırsa, bu olduğuna inanmak istiyorum.

Kocası işten yeni döndü. Bulunduğum yerden adamın ayaklarını görebiliyorum. Clara'yla ikisi salonda, ben bitişikteki odadayım. Kapı dört-beş santimetre aralık, onlar beni göremiyor, ben kapının arkasına saklanmış vaziyette, ayakta, kıpırdamadan onları dinliyorum. Onları göremiyorum, yalnızca konuştuklarını duyabiliyorum, adamın ayaklarını seçebiliyorum ama Clara'nın onun karşısında sandalyede oturduğunu sadece tahmin ediyorum. Kıpırdamadan onu dinliyor, Clara konuşuyor.

"Dedi ki işte hiçbir şey bilmiyormuş hakkında, bir adını öğrenmiş: Reda."

Didier ve Geoffroy bunun uydurma bir isim olduğunu, bana yalan söylediğini düşünüyorlar. Bilmiyorum, olabilir. Düşünmemeye gayret ediyorum, aklıma gelince dikkatimi başka şeye vermeye çalışıyorum. Başka şeylere odaklanıyorum, benden onca şeyi alıp giderken bana bunu, en azından bunu, kendimi kandırabilmeyi bırakmasını istemişim gibi; bu dört harfi bildiğim için ondan intikam alabileceğime ya da belki *intikam* ağır bir sözcüktür, bu bilgiye sahip olduğum için ona hükmedebileceğime inandırıyorum kendimi. Tüm cephelerde kaybetmiş olmak istemiyorum. Hikâyemi kime anlatacak olsam gerçek adını söylememiş olabileceğini kanıt olarak önüme

sweet witch

koyup itiraza geçiyor, böyle bir durum özelinde, bu çerçevede sahte bir isim söylemenin klasik bir numara olduğunu ileri sürüyor ve işte o an, müthiş bir öfkeye kapılıp saldırganlaşıyorum, bu histen kurtulmayı başaramıyorum, ileri sürdüğü sav bana tahammülü en zor şey gibi geliyor, bir anda kavgaya tutuşma, bağırma ihtiyacı duyuyorum, karşımda bunları söyleyenin boğazına sarılıp onu susturmak istiyorum.

"Bu sabah baştan anlattırdım bir daha. Fırına gitmiştik bununla, dedim anlat bakayım şunu bir daha." Doğru, yolda giderken ona Reda'nın bana tabancasını doğrulttuğunu anlatmıştım, çünkü bunu duymak istiyordu, bıkmıyordu bunu dinlemekten, sürekli bu sahneyi anlatmamı istiyordu, tabancasını doğrulttuğu an *Beni öldürecek mi* diye geçirmemiştim içimden, bundan yana en ufak bir kuşku duymuyordum, kaçınılmazdı artık, o gece, kendi yatak odamda beni öldürecek, ben de ölecektim, insanın kabullenme ve uyum sağlama becerisiyle durumu kabullenmiştim, bunun için Tarih'e bakmak yeterli, insan doğaya en aykırı, en korkunç durumlarda bile kendini hizaya getirir, uyum sağlar – ki bu, demiştim Clara'ya, büyük büyük laflar etmeye meyilli olduğumdan, insanlık açısından hem iyi hem kötü bir haberdir çünkü insanları ya da en azından çoğunluğu değiştirmek için dünyayı değiştirmenin yeterli olduğu anlamına gelir, Clara dinlemiyordu, yani teker teker değiştirmeye gerek yoktur insanları, zaten bu çok zaman alır, insanlar uyum sağlar, direnmezler, uyum sağlarlar. O yüzden soru *Beni öldürecek mi* değil, *Beni nasıl öldürecek*'ti: *Atkısını boğazıma dolayıp boğacak mı, mutfağa gidip pis bir bıçakla mı dönecek* ya da *tabancanın tetiğine mi basacak* ya da *benim hayal bile edemediğim şeyler mi geçiyor aklından*; kurtulmaktan, hayatta kalmaktan yana umudumu kesmiştim, sadece mümkün olduğunca az acı çekerek ölmek istiyordum, tek umduğum buydu. Sonradan polisler, belki de Clara, cesaretimden

dolayı beni kutlayacaktı ama o gece yaşananlara cesaret kadar uzak, onun kadar yabancı bir şey gelmiyor aklıma. Tabancanın kabzasını sıkıca tutarak birkaç adım geriye yürüdü. Öbür kolunu, silah tutmayan kolunu uzatıp, gözlerini üstümden ayırmadan elini sandalyemin üzerinde duran giysi yığınının içine daldırdı. Atkısını çekip çıkardı. *Yine boğazımı sıkacak*, diye düşündüm. Ama yanıma yaklaştı ve bu defa, birkaç dakika önce, tabancasını çıkarmadan önce yaptığı gibi beni boğazlamaya çalışmadı. Ellerini boğazıma dolamadı. Bu defa beni bağlamaya kalkıştı, sağ kolumdan tutup atkıyı bağlamak için öbür kolumu yakalamaya çalıştı, bedeninden yayılan ter kokusu, penisinin kokusu hâlâ burnuma geliyor. Karşı koyuyor, ona izin vermiyordum ve o kadar korkuyordum ki *ölmek istemiyorum* diye düşünüyordum, son derece acınası, fevkalade vasat bir cümle, cılız çığlıklar atıyordum, avaz avaz bağırmamak için tutuyordum kendimi, bu riski almaya cesaret edemiyordum, sakin kalmaya çalışarak itiyordum onu, hırçınlaşmadan, elimden geldiğince hırçınlaşmadan, ondan *bunu yapmamasını* istiyordum. Direniyordum, amacına ulaşamıyordu, sürekli aynı şeyi tekrar ediyordu, her defasında yükseliyordu sesi, *Senin amına koyacağım lan senin amına koyacağım* (bu ifadeyi alışkın olduğumuz anlamda değil, *birinin işini bitirmek* anlamında, yani bu durumda *yok etmek* anlamında kullanıyordu). *Senin amına koyacağım lan senin amına koyacağım*. Bağırıyordu. Komşulardan birinin bizi duyup polis çağırmasını umuyordum, *Ama ya polis gelir de kapıya vururs*a, *polis, aç kapıyı gibi bir şeyler söylerse ve o da paniğe kapılırsa, yakalanma korkusuyla telaşa kapılırsa, beni öldüröverirse*? Ellerimi bağlamayı başaramayınca, sahte deri ceketinin iç cebine koyduğu tabancasını tekrar çıkarıp atkıyı yere fırlattı –belki de boynuna doladı, tam hatırlamıyorum– ve beni yatağa yapıştırdı.

25'i sabahı, bu olaydan sadece birkaç saat sonra yürüyerek, ardından bisikletle Henri'nin evine gittim ve yolda hâlâ aynı şeyi düşünüyordum: *Bir hafta sonra diyeceksin ki: Bak bir hafta geçti bile, dayan. Bir yıl sonra diyeceksin ki: Bak bir yıl geçti bile.* Eşiğe adımımı attığım anda kapıyı açtı. Geldiğimi duymuş olmalı. Kollarına sığınmak istedim ama o anda yapmadım, hangi sebeple bilmiyorum, kendimi tuttum.

"Ondan bir tehlike gelebileceğini düşündüğüm için değil," demiştim Clara'ya. Sonradan aksine inanmaya başlayacak olsam da başlarda, Reda'yla geçen o geceyi takip eden günlerde, hatta aylarda herkesin –buna en yakın olduğum insanlar da dahildi– tehlikeli birine dönüşme potansiyeli taşıdığına henüz inanmıyordum, o günlerde herhangi birinin, en yakın iki arkadaşım Didier ve Geoffroy'nın bile durup dururken cinnet getirebileceğine, hiçbir belirti göstermeden, bir anda yok etme ve kan dökme arzusuyla bana saldırabileceğine henüz ihtimal vermiyordum ama karşımda Henri'yi görünce içimde bir şey adım atmama izin vermedi. Olduğumuz yerde durduk bir süre, zamanın akmadığı o birkaç saniye boyunca beni pür dikkat incelediğini, çaktırmadan analiz ettiğini hissediyordum, böyle beklenmedik bir günde, bu kadar erken bir saatte orada bulunmamın sebebine dair ipuçları arıyordu. Bakışları üzerimde geziniyordu, pis, yağlı saçlarımı, şişmiş, halka halka olmuş yorgun gözlerimi, morluklarla kaplı boynumu, kan oturmuş patlamış dudaklarımı dolaşıyordu. Yakaladığı her ipucunda yüzü biraz daha asılıyordu. Evden çıkmadan önce defalarca yıkanmama rağmen Henri'nin evine vardığımda saçlarımın leş gibi olduğunu hatırlıyorum. İçeri girmemi söyledi. Arkamdan geliyordu, yürürken gözlerini enseme diktiğini hissediyordum. Ağlamıyordum. Evine girdim. Mobilyaların üzerinde bir sürü çerçeve, içlerinde fotoğraflar var-

dı, kanepenin arkasında da kendi fotoğrafı duruyordu, cam çerçevenin içinde büyükçe bir portre. Oturdum, Henri kahve yaptı. Mutfaktan, tabakların üstünde titreyen iki fincanla döndü; konuşmak isteyip istemediğimi sordu, istediğimi söyledim. Reda'yı tarif ettim, kahverengi gözlerinden, siyah kaşlarından, gözlerinden başladım. Pürüzsüz bir yüzü vardı. Erkeksi hatları hem yumuşak hem belirgindi. Güldüğünde gamzeleri çıkıyordu ve çok gülüyordu. Evde sakladığım, polis diliyle kaleme alınmış şikâyet dilekçesinde şöyle yazıyor: *Yetişkin Arap erkek.* O kâğıda bakarken ne zaman bu sözcüğe denk gelsem çileden çıkıyorum çünkü bu sözcük bana 25 Aralık gününün ertesinde başlayan soruşturmada polislerin ırkçı tavrını hatırlatıyor ve nihayetinde, son tahlilde, o memurları birbirine bağlayan –üzerlerindeki dapdar üniformalar haricinde– tek şeyin, tek unsurun o ırkçılık marazı olduğunu fark ediyorum. O akşam onları aynı safta buluşturan tek şey buydu çünkü *yetişkin Arap erkek* onlara coğrafi bir kökeni ifade etmiyordu, bu ifade ikisi için de serseri, eşkıya, haydut demekti. Benden istendiği üzere Reda'nın eşkalini kabaca tarif ederken polislerden biri birden sözümü kesmişti: "Ha şu Araplardan." Keyiflenmişti, *çok mutluydu* demek istemiyorum, abartmış olurum ama gülümsüyordu, sanki geldiğimden beri benden yapmamı istediği şeyi yapmaya sonunda razı olmuşum gibi neşelenmişti, sanki başından beri haklı olduğunu ispatlamıştım, tekrarlayıp duruyordu, "yetişkin Arap erkek, yetişkin Arap erkek", iki cümle başka şeyden bahsedip yine başlıyordu, "yetişkin Arap erkek, yetişkin Arap erkek". O gece yaşananları gidip yatağına uzanmadan önce Henri'ye anlattım. Asma kattaki odasını gösterdi bana, ben de çıkıp uyudum. Reda'yla o gün içindeki kestirmelerimizi saymazsak uzun zamandır uyumamıştım.

İki

Kız kardeşim monoloğunu sürdürüyor, onu duyuyorum, suyundan küçük yudumlar alıyor, yutuyor, bardağını masaya bırakıyor, masanın yüzeyine çarpan camın tıkırtısını duyuyorum:

"En çok buna şaşırmış, öyle söyledi: O sabah uyandım ve birden başladı dedi, birden (*yatakta uzanmış, sırtüstü yatıyordum demiştim ona, gözlerim açıktı ve birden bedenime kramplar girdiğini hissetmeye başladım, bedenimi jiletle kestiklerini, kaburgalarımı jiletle kese kese ayırdıklarını, sırtımın kabuk gibi sertleştiğini*) ne aklına gelmiş biliyor musun, bak geliyor hazır ol, iyi dinle, o saniyeden itibaren, tam o andan itibaren, bir daha mutlu bir insan görmeye tahammül edemeyeceğini düşünmeye başlamış. Aptal bu ya. Söylediği şeye bak. Bir de bir şey dememi bekliyor. Bir şey demedim tabii, ne diyeceğim, ayakkabılarıma falan bakıyormuş gibi yaptım, salak gibi oturdum salağın karşısında (*tekrar uyumaya çalışıyordum, daha fazla uyumak istiyordum ama bedenim o kadar acı veriyordu ki*) sonra ne dese beğenirsin, insanlardan nefret ediyordum Clara, anlamsız olduğunu biliyordum ama o sabah uyandığımda kendimi insanlardan nefret ederken buldum (*ve şöyle düşünüyordum: Siz ne diye edesiniz ki?*).

Garibime gitti, yalan yok, yani normal bir şey mi bu, bana hiç öyle gelmedi, neyse, içimden şey falan diyorum, sağır olsaydım da duymasaydım şunları, aynen ya, sağır olsaydım da duymasaydım, çaktırmıyorum tabii buna, ağzımı açmıyorum yoksa biliyorum, ihale bana kalacak, insanlardan nefret ediyorum diyor bana (*ve şöyle düşünüyordum: Siz ne diye edesiniz ki, çünkü o sabah ağzında bilmediği bir tatla uyanan bendim, Reda gitmişti ve bana mutluluğu anımsatan en ufak bir ize, en ufak bir işarete, en ufak bir görüntüye bir daha asla tahammül edemeyeceğim düşüncesiyle uyanmıştım, trende gülümsediğini gördüğüm ilk insanın suratına yumruk indirebilirdim, yakasına yapışıp bütün gücümle sıkabilirdim boğazını, bağırabilirdim, haykırabilirdim, çocukların bile, çocukların, düşkünlerin, hastaların bile boğazına yapışabilirdim, suratına tükürebilirdim, tırnaklarımı geçirebilirdim o suratlara, kan çıkana kadar kazıyabilirdim etlerini, suratları kalmayana kadar, etrafımdaki tüm suratlar yok olana kadar, gözlerini oyasım geliyordu hepsinin, parmaklarımı sokup gözlerini yuvalarından çıkarmak, o gözleri avucumda ezmek istiyordum ve şöyle düşünüyordum: Siz ne diye edesiniz ki, bu benim kabahatim değildi, tekerlekli sandalyeden fırlatıp atmak geliyordu içimden hastaları, yakasından tutup fırlatıp atmak istiyordum aşağı, ah nasıl iyi gelirdi onları yerde sürünürken, çırpınırken izlemek, tek bir tebessüm görmeye, tek bir kahkaha duymaya tahammülüm kalmamıştı, sokaklarda, parklarda, kafelerde, her yerde, her yerde kahkahalar çınlayacaktı kulaklarımda, yapışıp kalacaktı hepsi kulaklarımın içinde, bütün gün yankılanacaktı kafamda o gülüşler, kafatasımın içine, gözlerimin içine, dudaklarımın ardına saplanıp kalacaktı her biri – sanki canımı yakmak için var olan gülüşler*).

Ne yapmış peki diye soracaksın tabii. Bence ne yapmıştır biliyor musun, kesin eliyle kolunu, bacağını, çü-

künü falan yoklamıştır rüya mı görüyorum diye. Dışarı çıkıp bir hava alması da mümkün değil, hava bok gibi, halbuki biraz çıksa beynine azıcık oksijen girecek ama yok işte (*cama vuran damlaların sesini duyuyordum, yağmur yağıyordu, ocak ayı boyunca her gün yağdı*) tekrar uyumaya çalışmış ama çok canı yanıyormuş, her tarafına kramp giriyormuş, mecbur yattığı yerden başa sarıp sarıp yeniden oynatıyormuş aynı şeyleri. Kafa gitmeye başlamış tabii hafiften. Hani şey vardır ya, sabah başka biri olarak uyanacağını umarak uyursun, metamorfoz gibi, o bunu da istememiş, yani böyle bir şey olmasını.

"Gerçek olmadığını da böyle hissediyormuş üstelik (*gerçek olmadığını da böyle hissediyordum*). Otobüslerin üstünde, binaların duvarlarında falan görünce işte öyle resimleri, mutlu aile fotoğrafları olur ya klasik, bütün aile kahvaltı masasında, havuz başında falan, yani işte mutluluk böyle bir şey, bak bunlar mutlu insanlar demeye getiren o reklamlar çıkınca karşısına, eline bıçağı alıp, işte bıçak değil de anahtar falan, neyse, o suratları kesip parçalamak istiyormuş (*hepsini yakmak istiyordum*), ne dedi biliyor musun bana, olabildiğince fazla sayıda insanı kendimle birlikte dibe çekmek istiyordum, aynen böyle dedi (*ona acıyı yaymak istiyorum demiştim*), anlamsız olduğunu biliyorum da dedi (*ve şöyle düşünüyordum: Siz ne diye nefret edesiniz ki, sadece gülümsediklerini görmeye, sadece suratlarındaki o tebessümlere değil, kedere de katlanamıyordum artık, insanların yüzündeki kedere de tahammül edemiyordum, hiçbiri benimki kadar gerçek, benimki kadar haklı, benimki kadar derin gelmiyordu, doğru değildi hiçbiri*).

Bize böyle çok hikâye anlatırdı tabii annem, doğru, anlatırdı kadın. Bizimle yaşarken kim bilir kaç defa dinlemiştir aynı şeyleri, belki ondan böyle tepki vermiştir. Kim bilir. Geçen gün İkinci Kanal'da bir adam vardı bir

programda, şey dedi, aşk diye bir şeyi hiç duymamış olsaydık belki de âşık olamazdık dedi. Ya dedim bırak ya. Kapat dedim şu televizyonu içimden, nöronlarına yazık, neyse işte, şimdi geldi aklıma söylemek istedim.

Ya bu ne zaman başladı biliyor musun, yaşlıların evine bakıma gitmeye başladığında, daha sen yoksun o zamanlar. Beğenmezler falan ama kötü iş değil bu arada, herkes bir gün yaşlanacak nasılsa, garantili iş. Bizimki gidiyordu bunların evine, yıkıyordu bunları, ilaçlarını veriyordu vesaire, eve dönünce de başlıyordu şikâyete. Ama var ya kadın nasıl mücadele etti biliyor musun bu iş için. Ne yapsaydı kadın tabii, iş mi var doğru düzgün, fabrika da bıraktı işçi almayı, dişe dokunur bir o vardı, o da nanay, temelli kapanacakmış diyorlar zaten, şaşırmam."

Bundan da fazlası, annemiz için çok daha zordu bu hayatı sürdürmek, olmayan ehliyetiyle, başka kadınlarla, eve biraz para getirmek için olduğu kadar kocalarından kurtulup biraz nefes almak için de aynı işi yapmak isteyen bir sürü kadınla rekabet etmek zorundaydı; onu bir mucize eseri özgürleştiren işi elde etmek için çok mücadele vermişti, sırf bu işi alabilmek için tamir ettirdiği bisikletine atlıyor, bütün gün selenin üstünde bir kurumdan öbürüne gidiyordu, babamın hiç hoşlanmamasına, hatta ona kızmasına ya da yasaklamasına rağmen –"Güzelsin zaten, sürme şunları," ya da "Orospu gibi boyama kendini,"– özenle giyiniyor, saçlarını geriye tarayıp diğer günlere göre biraz daha fazla, biraz daha iyi yaptığı makyajıyla evden çıkıp işveren kurumların kapısını çalmaya gidiyordu, teker teker, sırayla, kabul edilmediğinde ya da fırsatın elinden kaçtığını, parmaklarının arasından kayıp gittiğini hissettiğinde pes etmeden, yağmur da yağsa kar da yağsa o bisikletin üstünde tekrar tekrar aynı kapıları çalmayı sürdürüyordu, yanıt alamadığı zaman endişesini

dile getirmek için mektup üstüne mektup yazıyor, durmadan telefon ediyordu. Ve nihayetinde ulaşmıştı amacına, yıllar boyunca yapacağı mesleğe bu sayede kavuşmuştu. Eve dönünce, şüphesiz bir tür hayvani içgüdüyle, evlerine bakıma gittiği yaşlıların düşkünlüklerini, isim vermekte zorlandığı hareketlerini anlatırdı bize, yaklaşan ölümün bedelini başkalarına ödetmek ister gibi davranan, yaşamdan geriye iğrenç bir hatıra bırakmanın ölüm fikrini daha makul kılacağına inanan bu insanlar evde ellerine geçirdiklerini kırar, örtüleri yırtıp parçalar, bibloları yerlere, tabakları duvarlara fırlatırlardı.

"Her gün aynı şey, her gün, biblolar uçuyor, çerçeveler uçuyor, Lourdes'dan alınmış kar küreleri uçuyor, gidilen tatillerden getirilmiş Amerikan servisleri uçuyor, ellerine ne geçerse, her şey havada, at duvara, fırlat duvara kırılsın, ha bir de manyak gibi bağırıyorlarmış var ya fırlatırken, of hem de ne çığlıklar, küfür kıyamet, kafamda çınlıyor hâlâ derdi, bu arada hepsi böyleymiş bunların, hepsi aynı bokun soyu, dışarıda görsen hanımefendi dersin, bir bok sanırsın, onlar da aynısını yapıyormuş, hatta asıl rezilliği bu tipler çıkarıyormuş çünkü düşünsene, o güne kadar, bir ömür boyu ya, bir ömür boyu kasılan, onu yapma, bunu yapma, kendini sıkan kim, bunlar, eh kırılmayacak mı o zincirler, kırılacak tabii, asıl bunlarda kopuyormuş kayış, böyle pis pis şarkılar söylemelere falan başlıyorlarmış, *kalktı Dudule'ün çükü, git yıka boklu götünü* falan, neyse, bak asıl, daha beteri, ne yapıyorlarmış biliyor musun, annem hep anlatırdı, hacetlerini orta yerde gideriyormuş bunlar, mutfak masasına, odanın ortasına, her yere, evin her yerine yapıyorlarmış bildiğin, annem de diz çöküp temizlemeye çalışıyormuş o pörsümüş götlerini, sarkık etlerini sile sile, elinde bir banyo eldiveni, onun da artık miadı dolmuş, yerde plastik bok-

tan bir leğen, bunlar salonda kurulmuş koltuğa, annem yerde, iş bu, nasılmış biliyor musun, böyle pörsümüş, yayım yayım yayılmış bir deri düşün, koltuktan dışarı taşarmış, böyle yere akıyor gibi olurmuş. Neyse işte, annem de ne yapsın, eve dönünce ağlardı. Dayanamıyordu artık kadın. Milard karısı her tarafa sıçtı diye diye ağlardı, kıçını perdeye sildi, yok ben dayanamıyorum, ben buna devam edemem, gücüm kalmadı derdi, her yere sıçmış derdi, her yer bok, temizlemek zorunda kaldım, ya sen biliyorsun ben dayanamam bok kokusuna, midemi en çok bulandıran şey, yok alışamadım, alışamayacağım, nasıl midem ağzıma geldi biliyor musun, kusacağım ama sonra bir de onu temizlemesi var, tuttum ne yapayım, kusarsam hiç çıkamayacağım evden derdi, biz de boş ver anne derdik, bu yazı çıkartamaz, ilk sıcaklarda mefta derdik, iyi gelirdi kadına, rahatlardı biraz, işte o yüzden diyorum, Édouard da –tabii bu seviyede değil, kıyaslamıyorum o kadınlarla, o kadar değil– o Noel gecesinden sonra, epey bir süre böyle sinir krizleri geçirmiş, insanları da kendisiyle birlikte dibe çekmek istemiş, annemin baktığı yaşlılar gibi. Her gün daha da zorlaşmaya başlamış, öyle dedi, sonunda da evden çıkmamaya karar vermiş, bütün gün evde oturuyormuş, hiç çıkmadan. Ne yapıyormuş peki evde oturup? Panjurları kapatıp kapıyı kilitleyip oturuyormuş içeride. Elleriyle kulaklarını kapatıp bastırıyormuş, yandaki komşunun, avludaki apartman görevlisinin sesini duymamak için iyice bastırıyormuş."

Daha sakin olduğum günler kamuya açık bir yerde, bir kaldırımda ya da bir süpermarkette reyonların arasında, bir yabancıya yanaşıp ona bütün hikâyemi, baştan sona her şeyi anlattığım hayaller kuruyordum. Usulca yanaştığımı hayal ediyordum bir yabancının yanına, yabancı sıçrıyordu, ben hemen konuşmaya başlıyordum,

onu yıllardan beri tanıyormuş gibi, o kadar samimi, o kadar çekincesiz bir dille, adımı söylemeye lüzum dahi duymadan, o kadar çirkin şeyler söylüyordum ki yabancı daha fazla duramıyordu karşımda, beni sonuna kadar dinleyemiyordu; beni dinlerken yüzünü inceliyordum. Zamanımı böyle şeyler yaptığım sahneleri düşleyerek geçiriyordum. Bundan Clara'ya bahsetmedim ama haftalar boyunca, tüm aymazlığımla rol aldığım bu gösterinin düşleriyle beslendim.

Mesele şuydu ki bu olaydan bahsetmeden edemiyordum. Hikâyeyi Noel'in hemen ertesi haftası arkadaşlarımın çoğuna anlatmış ama onlarla yetinmemiştim; daha az yakın olduğum insanlara, sağdan soldan tanıdıklarıma ya da sadece birkaç defa görüştüğüm, hatta sadece Facebook'ta konuştuğum insanlara da anlatmıştım. İnsanlar bana yanıt vermeye, benimle fazla empati kurmaya ya da yaşananlara dair analizlerini paylaşmaya çalıştıkça öfkeleniyordum, Didier ve Geoffroy'nın Reda'nın yalan söylediğinde ısrar etmeleri gibi. Herkes bilsin ama tüm canlılar arasında gerçeğin ayırdına varabilen tek insan ben olayım istiyordum ve bunu dile getirdikçe, bundan bahsettikçe, gerçeğin bilgisine sahip tek kişi, yegâne insan olma arzumu bizzat körüklüyor, insanların saflığına içten içe gülüp geçiyordum. O esnada sohbetin konusu ne olursa olsun sözü bir şekilde Reda'ya getiriyordum, her şeyi ona bağlıyor, ona çıkarıyordum, her sohbetin konusu ***mantık gereği*** onun eylemlerine varmak zorundaymış gibi.

Şubatın ilk haftası –Noel'den bir ay kadar sonra– bana bir süre önce yazıp öğle yemeği yemeyi teklif eden bir yazarla buluştum. Onu tanımıyordum ama kabul etmiştim ve neden kabul ettiğimi biliyordum. Yönettiği edebiyat dergisinin özel bir sayısı için yazı yazmamı istiyordu (ona birkaç gün sonra, malum sebeplerden ötürü

çok kötü bir yazı gönderdim) ve ona karşı tam da yukarıda bahsettiğim gibi davrandım. Kendimi tanıyamadığım günlerdi. Yazar, onu beklediğim restorana girdiğinde sandalyemde tir tir titreyip cebimde bulduğum uçlu kalemin silgisiyle deli gibi oynamakla meşguldüm; oturdu ve flanel paltosunu çıkarıp bana elini uzattı, sandalyesine iyice yerleştiğini görür görmez dudaklarım ona Noel'den bahsetme arzusuyla yanıp tutuşmaya başladı: *Hayır, hemen anlatmaya başlayamazsın. Biraz bekle. Hemen olmaz. Ayıp olur. Biraz bekle. Biraz başka şeylerden konuş önce*, diye düşündüm. Dışarıda göğün grisi binaların duvarlarına yansıyordu ve bunu sadece gökyüzü ilgimi çektiği için değil, söz sırası bende olmadığında dikkatim dağıldığı, onu dinlemeyip pencereye baktığım için hatırlıyorum.

Birkaç cümle konuştuk ve aşağı yukarı on dakika boyunca nefesimi tuttum, içim içime sığmıyordu, Reda'nın isminin dudaklarımdan aktığını hissediyordum. Kendimi tutuyordum, bu tür buluşmalara uygun bir sohbetin parçası olmaya çabalıyordum, ona sorular sorup işinden, kitaplarından, projelerinden bahsetmesini sağlıyordum ama onu dinlemiyordum. Hiçbir şeyi dinlemiyordum. Sıra ona geçince, aynı konular hakkında onun bana sorduğu sorulara yanıt veriyor ama onun cevaplarını nasıl dinlemediysem, kendi cevaplarımı da dinlemiyordum; kendimi zapt etmekte giderek zorlanıyordum çünkü tüm söyledikleri ya da yönelttiği sorularla bana söylettiği tüm şeyler, paylaştığı tüm fikirler, her şey beni Noel'den bahsetmeye teşvik ediyor gibi geliyordu. Demek istediğim, her şeyi, her olayı birbirine bağlıyordum, algım, yani gerçekliği inşa edişim bütünüyle Reda'ya koşullanmıştı. *Reda* ya da *Noel*'in, bu iki sözcüğün vaktinden önce, irademi yok sayarak ağzımdan kaçacağından korka korka kuruyordum cümlelerimi.

Sonra konuştum. Doğru ânın geldiğine karar verdim, *Yeteri kadar tuttun kendini, konuşmayı hak ettin* diye düşündüm ve restorana girdiği andan beri beklediğim şeyi yaptım: Sözü tekelime aldım, bütün bir öğle yemeği boyunca tek başıma konuşup ona iki lokma arasına sıkıştırmakla yetineceği ve duydukça keyiflendiğim, "Korkunç bir şey, aman Tanrım, vah vah vah," vs. gibi kısa tepkiler haricinde hiçbir şey söyleme fırsatı tanımadım. Yemek bitince de söylediklerimi unutması için ona yalvardım; kendisine, tanımadığım bu insana neden her şeyi anlattığımı bilmiyordum, bunu nasıl yapabildiğimi, nasıl bu kadar münasebetsiz, bu kadar bayağı davranabildiğimi anlamıyordum, yaptıklarımın farkındaydım ama anlamıyordum ve bunun için ayrıca özür diledim ondan. Saldırıyı takip eden haftalar boyunca işte böyle yaşadım, konuştum ve davrandım.

Konuşma manyaklığı hastanede başlamıştı. Reda'nın gidişinden bir ya da iki saat sonrasıydı, HIV riskinden korunmak için hemen yakındaki acil servise koşmuştum. O 25 Aralık gününün sabahı hastane neredeyse bomboştu; bir evsiz, acil servisin bekleme salonunda bir aşağı bir yukarı dolanıp duruyordu. Birini ya da bir şeyi beklemiyordu, dışarıda, soğukta durmamak için mekânı işgal ediyordu. Birkaç metre ilerisine oturduğumda bana, "Mutlu Noeller efendim," dedi. Mevcut şartlar altında ve tüm yaşadıklarımın ardından gelen bu beklenmedik, son derece yersiz *Mutlu Noeller efendim* beni güldürdü. Deli gibi gülmeye başladım, kahkahalarımı durduramıyordum, korkunç kahkahalarım boş bekleme salonunda yankılanıyor, adeta duvarlardan sekiyordu, hatırlıyorum, nefesim kesilmişti, kasılıp kalmıştım, ellerimle karnımı tutuyordum ve nihayet nefesime hâkim olabildiğim bir anda, iki kahkaha arasında adama yanıt verdim: "Teşekkür ederim efendim, teşekkür ederim, size de mutlu Noeller."

Bekliyordum. Ama kimse gelmiyordu. Oturmuş duruyordum. Benim olmayan bir hikâyede figüran gibi hissediyordum kendimi. Bu düşünceden kurtulmak için hatırlamaya çabalıyordum, tüm bunların yaşandığını – yaşanmıştı elbette, aksini nasıl düşünebilirdim ki– ama başka birinin, başka bir insanın başına geldiğini, benimse olan biteni dışarıdan izleyen biri olduğumu düşünmekten kurtulmak istiyordum ve *Kurtulamadın şu takıntıdan. Saplandın buna, sürekli soruyorsun kendine, çocuk halin şu yetişkin halini görse ne düşünürdü, sürekli aynı şeyi soruyorsun, saplandın çünkü* diye düşünüyordum. *Başından beri hayatının akıp gidişini izledin, hep böyle geldi sana, senin hayatın sana rağmen, senin dışında yaşanıyordu sanki ve sen sadece onun inşa edilişini izliyordun, sana benzemediğini hissediyordun. Sadece bugün hissettiğin bir şey değil bu. Küçükken, annenler seni süpermarkete götürdüğünde insanları izlerdin, market arabalarını ite ite alışveriş yapan insanları. Resmen kilitlenirdin onlara, sebebini bilmediğin bu manyaklığa kapılmıştın bir kere, ne giydiklerine, nasıl yürüdüklerine bakardın ve derdin ki içinden: Umarım buna benzerim, umarım buna benzemem. Ama ne tuhaf ki bugün olduğun insana dönüşeceğin aklının ucuna bile gelmedi. Bir ihtimal bile değildi bu. Değil olup olmamayı, bunu istememeyi düşünmeye bile gerek duymadın.*

Arada bir boynumu uzatıp bekleme salonunu çevreleyen pencerelerin ardına bakıyordum, zaman geçirmek için bulduğum yöntemlerden biri buydu. Zaman sünüyordu. Güvenlik kapılarından birinin açılmasını bekliyordum, bir doktorun görünmesini bekliyordum, öksürüyordum, burnumu çekiyordum, danışma masasında duran küçük zilin kırmızı düğmesine basıyordum ve nihayet, yirmi ya da otuz dakikalık bekleyişin ardından bir hemşire geldi. Konuşma manyaklığı işte o zaman

başladı. İlk tezahürü, daha doğrusu. Zira zilzurna sarhoş olan evsizin mutlu Noeller dileğine karşılık vermemek, 25 Aralık sabahı, başka herhangi bir yerde olmam gerekirken hastanede olduğum düşünülürse, ki kendisi için de aynısı geçerliydi, bunun ironik olduğunu söyleyerek lafa girmemek, ona beni oraya, acile gelmeye mecbur bırakan olayları anlatmamak için kendimi tutmamın üzerinden çok geçmemişti. Ama bu defa kendimi tutmadım ve beni hangi servise yönlendirmesi gerektiğini öğrenmek isteyen hemşireye –şimdi düşününce, galiba hemşire değildi o adam, binanın bekçisi ya da danışmada yahut santralde görevli bir memur olabilir– her şeyi anlattım. Gözyaşlarımı tutmuyordum. Onları tutmaya çalışmıyordum, ağlamazsam bana inanmayacağından emindim. Gözyaşlarım sahte değildi, acı gerçeğin ta kendisiydi ama yine de, karşımdakinin bana inanmasını istiyorsam rolümün hakkını sonuna kadar vermem gerektiğini biliyordum.

Bekleneceği üzere, ilerleyen günlerde giderek artan bir kaygıya dönüştü bu. Birkaç gün sonra, başka bir hastanede, beni anlasın ve bana inansın diye doktoru duygulandırmaya yönelik tüm çabalarıma, tüm kararlılığıma rağmen sesimdeki yavanlığı ve yapmacıklığı atamadım, duygudan yoksun, mesafeli konuşuyordum, gözlerim ıslanmıyordu. O kadar çok ağlamıştım ki dökecek gözyaşım kalmamıştı. *Ağlaman lazım yoksa sana inanmayacak*, diye düşünüyordum, *ağlaman lazım*. Gözlerim bir yabancının gözlerine dönüşmüştü. Kendimi zorluyordum. Gözlerim yaşarsın diye kendimi sıkıyordum, Reda'nın olduğu sahneler getiriyordum aklıma, yüzüne, tabancasına odaklanıyordum ama hiçbir işe yaramıyordu, gözümden bir damla yaş akmıyordu, çabalarım sonuç vermiyordu, gözlerimin kenarlarında o yaşlar bir türlü belirmiyordu, ne yaparsam yapayım ıslanmıyordu gözlerim, odaya gir-

diğim anki kadar durgundum ve doktor gözlüklerinin ardından başını sallıyor, gözlüğü burnunun üzerinden yavaş yavaş aşağı kayıyordu.

Başka sahnelerden medet umdum. Sırf ağlamak için aklıma başka üzücü anıları getirdim, hatırladığım anılardan en yıkıcı olanlarını, en acı verici olanlarını. Dimitri'nin ölüm haberini aldığım ânı hatırladım.

Didier gecenin bir yarısı arayıp haber vermişti öldüğünü, boş boş dolaşıyordum o akşam, hava iyice kararmıştı, tek başımaydım ve cebimdeki telefon önce çalmış, sonra da titremişti. Didier mesaj atmıştı, "Arayabilir miyim?" diye soruyordu ve normalde böyle bir şey sormayacağı için tüm kötü senaryoları düşünürken buldum kendimi, Geoffroy'nın başına çok kötü bir şey geldiğinden korktum, kaza geçirdi diye düşündüm, bir anda sedyede yatan bedeni geldi gözümün önüne, bu görüntüyü zihnimden kovmaya çalışırken ona yazdım: "Ara, tabii", tir tir titriyordum, parmak uçlarım ekrana çarpıyordu, durduramıyordum.

Telefon ikinci defa çaldı, başta bir tereddüt edip açtım ve Didier bana, hâkim olmaya çalışmasına rağmen titremesine engel olamadığı sesiyle, kendini zorladığı, sakin kalmaya çalıştığı için iyice titreyen sesiyle, Paris dışında önemli bir toplantıya katılmak için yola çıkan ve daha birkaç saat önce telefonla konuştuğum Dimitri'nin öldüğünü söyledi.

Doktoru söylediklerime ikna etmek için ağlama krizine girmeye çalışıyordum ama bu anının üzerinden çok zaman geçmişti, canım yanmıyordu artık. Ben gözyaşı dökmeye çabaladıkça doktorun şüpheci tavrı perçinleniyordu, iki zıt yönlü kuvvetin karşılaşmasından gerçeğin doğmasına bağlamıştım umudumu, bu karşılaşmanın bizi gerçeğe ulaştıracağına, daha doğrusu gerçeği tesis edeceğine, gerçeğin tam da bu gerilimden doğacağına inanı-

yordum: Ağlamak için elimden geleni yaptım ama başaramadım.

Hiç sorun yaşamadan ağladığım o akşamsa, dediğim gibi, ilk hastanedeki hemşirenin karşısındaydım. Beni rahatlatmaya çalışıyordu: "Benim yapabileceğim bir şey yok ama biri sizinle ilgilenecek." Avaz avaz bağırma arzumu zapt etmem gerekiyordu: "Galiba durumu anlamıyorsunuz." Sonunda hemşire geldi. Kadın yanıma yaklaşıp da neden geldiğimi sorunca konuşmaya başladım ve durmadım, konuştum, konuştum.

Artık bitti. Böyle davranmıyorum. Her şeyi anlatma isteğim yavaş yavaş biçim değiştirip daimi bir nefes kesintisine, umursamaz bir yorgunluğa dönüştü, tükendim ve Clara'nın yanına gelmeye bu yüzden karar verdim, beni o trene, sonra o arabaya bindiren bu halim oldu. Tüm korkularım geçmiş değil, isimlendirmekten kaçındığım birkaçı arada kendini gösteriyor. Mesela dün, yürüyüşe gittiğimiz ormandan dönerken Clara'ya, zamanında Cyril'den dinlediğim bir hikâyeyi –ne zaman anlatmıştı hatırlamıyorum– geçen Noel'den beri aklımdan çıkaramadığımı söyledim. Cyril bana AIDS'in ilk ortaya çıktığı ve henüz tedavisinin bulunmadığı yıllarda AIDS'e yakalandıklarından şüphelenen ya da yakalandıklarını öğrenen insanlardan bahsetmişti. Henüz görünürde hiçbir tedavi yokmuş, demişti bana Cyril ve bu insanlar söz konusu hastalığa yakalandıklarını zannedince ya da bunu öğrenince öleceklerini düşünmüşler, çok kısa bir süre içinde öleceklerine inanmışlar ve bazıları, tahmin edilebileceğinden çok daha fazlası, kalan günlerinin, yaşayacaklarını sandıkları o azıcık zamanın keyfini çıkarmak için her şeylerini bırakmışlar. Cyril bana bunları anlatırken bir partiden dönüyorduk, hava kararmıştı, hatırlıyorum, bisikletini iterek yanımda yürüyordu. Her

şeyi bırakmışlar; ölümün şüpheye yer bırakmayan kesinliği, aslında o güne dek maruz kaldıkları her şeye son vermelerine sebep olmuş, bunlar yaşadıklarını düşündükleri şeylermiş ama ölümün yakınlığı onlara bunların sadece maruz kaldıkları şeyler olduğunu göstermiş, hiçbirini yaşamamışlar aslında, hepsine maruz kalmışlar. İşlerinden ayrılmışlar, oturdukları evlerden çıkmışlar, yaptıkları sporları, kültürel alışkanlıklarını bırakmışlar, arkadaş çevrelerini terk etmişler, kalan az zamanlarında, zorunluluk olarak gördükleri şeylere daha fazla mecbur kalmak istemiyorlarmış, basit şeylermiş bunlar ve hepsinden vazgeçmişler. Sabahları alarm kurmamaya, sigara ya da alkolü bırakmaya çalışmamaya, gerçekten sevmedikleri ama sebebini bilmeden takılmaya devam ettikleri insanlarla görüşmemeye, günün sonunda midelerini bulandıran insanlarla el sıkışmamaya, törenlere katılıp toplum tarafından kabul görmek için çırpınmamaya, yediklerine dikkat etmemeye, ezilmeye, sömürülmeye izin vermemeye, onlara yaşam olarak sunulan şeye inanmamaya, kısacası içgüdülerine ters gelen emirlere boyun eğmemeye karar vermişler ama gel gör ki bazıları ölmemiş; göz açıp kapayıncaya kadar öleceklerini sanan bu insanlardan bazıları, tabiri caizse mucize eseri hayatta kalmış. Ölümün ziyareti için tüm hazırlıkları yapmışlar ama ölüm onların kapısını çalmamış. Fakat işte her şeyi bırakıp da ölmeyen, sağ kalan bu insanların çoğu, normal denilen hayata tekrar dahil olmayı da başaramamış. İşlerine, evlerine dönmeyi başaramamışlar, görüşmeyi kestikleri insanlarla kaldıkları yerden devam edememişler. Clara'ya, bunu duyduğum günden beri, aynı tepkiyi vermekten korktuğumu itiraf ettim, Reda'yla geçirdiğim, kendi ölümümün kesinliğiyle yüzleştiğim o akşamdan beri artık inanmamaktan, hiçbir şeye inanmamaktan, hayatımdaki anlamsızlıkların yerine başka anlamsızlıklar

koymaktan korkuyorum: taşra, dinlenme, mütevazı yaşam, yalnızlık, okuma, su, dere ve hatta hayvanlar, kümes, odun ateşi, çünkü başka ne geçerdi ki elime, anlamsızlıkları kıyaslamaktan, ikame etmekten başka ne demek olurdu ki bu ve *Clara'nın yanına döndün, başarısız oldun* diye düşündüm.

Üç

Tuttuğu nefesi veriyor. Bisikletimi evimden üç yüzdört yüz metre uzağa, République Meydanı'nın karşı tarafına bıraktığımı söylüyor. Biraz yürüyüp Didier ve Geoffroy'yla birlikte içtiğim alkolün bir miktarını dışarı atmak için onu normalden biraz daha uzağa bırakmak istediğimi söylüyor. Sarhoş değildim. Genelde içtiğimden biraz daha fazla içmiştim çünkü Noel'di, bir ya da en fazla iki şişe şarap içmiştim, emin değilim, ama sarhoş olmamıştım. Kolumun altında hediyelerimle yürüyordum, yazarı tarafından Didier adına imzalanmış, sonra da Didier tarafından bana hediye edilmiş iki Claude Simon kitabı ve Geoffroy'nın Raspail Bulvarı'ndaki Gallimard kitapçısından satın alıp kraft kâğıtla paketlediği ve yanlış hatırlamıyorsam *Ecce Homo*'yla birkaç metnin daha yer aldığı Nietzsche'nin *Toplu Eserleri*'nin bir cildi.

"Bak o kitapları böyle, kapağı görünecek şekilde tutmuyorduysa ben de bir şey bilmiyorum, kesin öyle tutuyordu, herkes görsün istiyordu ne okuduğunu, gözüne sokuyordu milletin, yapan çok dışarıda, görüyorum. Onu geç, o sırada aklından neler geçirdiğini bile adım gibi biliyorum, almış kitapları yürürken ne düşünüyordu biliyor musun: Nereden nereye, aynen bak bunu söylüyordu içinden kesin, nereden nereye, kesin ya, sürekli tekrar

ediyordu. Nereden nereye diye diye yürüyordu, kendini geçmişiyle kıyaslıyordu, –çünkü takmış bir kere buna, her lafı dönüp dolaşıp buna getiriyor– geldiğinden beri illa bir lafı getiriyor buna, kendini kasabanın gençleriyle, ergenken durağın orada sürttüğü tiplerle kıyaslıyor."

Bizi belediye meydanında bisiklete binerken gördüğünü söylüyor, bazen aynı bisiklete üç kişi bindiğimizi, benim gidona oturduğumu, birinin ayakta pedal çevirdiğini, birinin de seleye yerleştiğini, meydanda, Birinci Dünya Savaşı şehitleri için dikilen anıtın etrafında dönüp durduğumuzu, üç kişinin ağırlığı yüzünden bisikletin gidemediğini, lastiklerin yere yapıştığını, patlamamasına şaşırdığını anlatıyor. Jandarmalara yakalanırdık bazen, izin vermezlerdi öyle binmemize ama onlar gidince devam ederdik kaldığımız yerden. Clara da meydandan geçerken bizi görünce bağırırdı: "Lan salak veletler, maymun musunuz lan siz, tiplere bak!" Onu duymazdan geldiğimi ama ağzımın yüzümün oynadığını söylüyor. "Çünkü benim öbür kızlar gibi olmadığımı bilmelerini isterdim, öyle canları istedi mi itip kakamayacaklarını. Onlar seni ısırmadan sen onları ısıracaksın, taktik bu, o zaman anlarlar. Oğlanlarla iletişim kolay ya. İlk sen ısırdın mı, gerisi kolay. Isır, rahat et, bundan anlıyor bunlar," diyor.

Ben on üç-on dört yaşındayken, belediye meydanından otobüs durağına doğru yürürken bizi gördüğünü söylüyor. Gece geç saatlere kadar o durakta takıldığımızı, plastik bardaklarda pastisle viski içtiğimizi, birkaç metre ileride duran arabanın radyosunu son ses açıp bagaj kapısını da açık bıraktığımızı (komşumuz Brian benden büyüktü, hem ehliyeti hem de arabası vardı) anlatıyor.

"O çocukları düşünüyor hep, kesin. Bir gün itiraf etti zaten, dedim oh be, nihayet çıkardın ağzından baklayı, ha şöyle anlat oğlum ya, adam gibi söyle, hayır bilmediğim bir şey söyleyecek sanki, ben zaten biliyorum aklından geçeni, bir kere konuşuyoruz bununla, dedi ki

bana, kasabaya gelince eski arkadaşlarının yanına uğruyor ya, mafyacılık oynadığı çocuklar bunlar eskiden, otobüs durağının oralarda, neyse, on sene geçmiş işte aradan, bunları görünce afallıyormuş, onlar mı daha çabuk yaşlanmış yoksa kendisi mi kestiremiyormuş, insan bilemiyor yaşını, demişti, eh çünkü görüyor tabii bunları kasabada, hepsi ev bark sahibi olmuş, puset itiyor sokakta, içinde bebek, sorumlulukları var, komşu kasabada ev yaptırıyorlar falan, yetişkin olmuşlar yani senin anlayacağın, ama bu ne yapıyor, okul okuyor hâlâ, eh yirmi yaş küçük gibi hissediyormuş haliyle bunlardan, ama aynı yaştalar, tam aynı yaştalar üstelik, bizimkinde hiçbiri yok tabii, ne ev, ne eş, haydi onu geçtik zaten, ne araba, ne çocuk, uzak geliyormuş bunlar ona, daha vakit var, zamanı gelince olur falan diye düşünüyor, sonra bir de bunlara bakıyor, çoktan adam olmuş hepsi, bildiğin yetişkin adamlar, dönüşü de yok tabii hiçbirinin, bu da diyormuş işte, yirmi yaş küçüğüm ben bunlardan, eh der tabii.

Bir de tam tersi oluyormuş bazen. Bir bakıyormuş yine bunlara, üstlerinde hâlâ aynı kıyafetler, ta çocukken oynarken giydikleri şeyler, aynı Airness montlar falan, Édouard da bayılırdı, çıkarmazdı üstünden, aynı Louis Vuitton çantalar, çakma tabii, asmışlar boyunlarına yine, eh sonra hâlâ aynı işte güçte hepsi, tamam çoluk çocuk sahibi oldular da ne yani, değiştiler mi sanki, nerede canım, hâlâ sayıyorlar aynı yerde, ha değişen ne, otobüs durağında değil de yaptırdıkları evlerde toplanıyorlar, fark bu, ama hâlâ aynı biraları içiyorlar, Koenigsbier, içerken aynı şakaları yapıyorlar, bira değil eşek sidiği lan bu, diyorlar, haklılar, leş gibi tadı var cidden, ya da dikiyor muyuz diyorlar, bak yalan yok bunda da haklılar, yaptıkları şey içmek değil çünkü, içmeyi bilmezlerdi ki, hiç bilmediler, bulduklarını diktiler kafaya, diktiler kafaya, sorsan erkek geçinirdi hepsi ama daha adam gibi içmeyi bilmiyorlardı, şimdi değişen bir şey var mı, yok, hafta sonları

hâlâ aynı şeyleri yapıyorlar, bütün gün karı kız muhabbeti, o kadar abazanlar ki bul bir keçi, ruj sür ağzına, getir koy önlerine, bak nasıl düşüyor dipleri, ha bir de yarış yaparlar hâlâ, eskiden mobiletle yarışırlardı, şimdi ehliyet aldılar, mobilet oldu araba, değişen ne, artı iki teker, bütün gün orasıyla burasıyla oynarlar, eskiden mobiletti, şimdi araba, değişmiyor işte... Édouard tüm bunların tam da bıraktığı gibi olduğunu görünce, bu sefer de ters bir izlenime kapılıyormuş, öyle dedi bana. Büyümeyen onlarmış gibi geliyormuş. Anladın mı? Kendisi yirmi yaş büyükmüş gibi geliyormuş, yaşlanmış hissediyormuş kendini, tam olarak aynı yaşta olmalarına rağmen öyle bir hisse kapılıyormuş. Kendimi yaşlı hissediyorum dedi bana, onları gördükçe kendi bedenimden utanıyorum dedi. Bir ihtiyarın bedeni gibi geliyormuş ve kıskanıyormuş onları, eh kıskanır tabii, hem de nasıl kıskanır, başka bir şey bilmez ki, en iyi yaptığı iştir kıskanmak, o yüzden ne yapıyor biliyor musun buraya gelince, bu çocuklara rastlayınca, hemen yürüyüşü değişiyor önce, bir toparlanıyor falan, arabaların yanından geçerken camda kendini izliyor, nasıl yürüdüğüne bakıyor, onlarla kıyaslıyor ya kendini, ihtiyar gibi yürüdüğünü zannediyor, daha genç gibi yürümeye çalışıyor. Neyse işte, ne zaman buraya gelse bunları düşünüyormuş, gerçi ayda yılda bir geliyor ya neyse, ne kötülüğümüzü gördüyse, bir türlü karar veremiyormuş, birlikte büyüdüğü çocuklardan yirmi yaş küçük mü büyük mü, bunu soruyormuş hep kendine. Bir gün diyormuş yirmi yaş büyüğüm. Ertesi gün yirmi yaş küçüğüm. O yüzden diyor ya insan bilemiyor yaşını diye.

Neyse işte diyeceğim o ki eve yürürken içinden, 'Nereden nereye,' diye geçirmiyorduysa ben de bir şey bilmiyorum. Ha beni ayırıyor mudur, nerede, ben de dahilim gerisine, aksinin imkânı yok, kesin bunu da bin kere söylemiştir içinden: Artık onun gibi değilim, nere-

den nereye. Nereden nereye. Beni öldüren bu işte ya, böyle şeyler düşünebiliyor olması."

Kıpırdamadan onu dinlemeye devam ediyorum ve o kapının arkasında hâlâ hareketsiz durabiliyor olmamı konsantrasyonumu ve irademi koruyabilmeme mi borçluyum yoksa söylediği şeyler beni utanca boğup yaraladığı için bir nevi felce mi uğradım, önümdeki kapı kadar donuk, katı bir şeye mi dönüştüm, bu yüzden mi hareket edemiyorum, bilmiyorum.

"Ya yanlış anlama bu arada. Suçlamaya falan çalışmıyorum onu, bir eleştiride falan da bulunmuyorum. Herkesin aklından geçen şeyler bunlar, bilmiyorum muyum canım, o kadar hayat tecrübesi edindik. Benim hiç aklımdan geçmedi diyenin alnını karışlarım. Kendi yaptığım şey bir kere, ben de kaç defa çekilip köşeme hatırlamaya çalıştım eskiden takıldığım insanları, arkadaşlarımı. Hâlâ yaparım bazen, çekilirim köşeme, onları düşünürüm, sonra da derim ki: Aferin kız sana, bir şunlara bak, bir kendine. Kimi düşünürüm en çok, en çok kaçmak istediğim, en çok tiksindiğim insanları düşünürüm. Eh, böyle bu işler. Üç aşağı beş yukarı aynısını yapmıyor muyuz hepimiz. Onlar gibi değilim artık, doğru yoldayım, iyi gidiyorum, durma, devam et, yürü falan demiyor muyuz? O da yürüyordu işte."

Akşam yemeği hakkında ona daha fazla ayrıntı vermemiştim çünkü her şeyi kopuk kopuk hatırlıyordum. Geoffroy'yla birlikte sokakta yürüyorduk, her yanda Noel ışıkları, başımızın üstünde kırmızı-mavi ampuller vardı, keskin rüzgâr kulaklarımızı acıtıyordu. Poşetlerle yürüyen insanlarla çeviriliydik, bedenleri değil poşetleri görüyordum sadece, kaldırımda ilerlemek kolay değildi, maharet istiyordu, hiç ses duymuyordum, sadece bir şey-

ler yankılanıyordu sürekli, parça parça, hareket halindeki bu kalabalık hoşuma gidiyordu, sakar sakar yürüdüğüm için insanların ayaklarına basıyordum ve gülüyorduk. Bir sonraki görüntü: Bir dükkândayız, tart alacağız, sıradayız, içerisi aşırı sıcak. Dükkânın içindeki sıcaklık yanaklarımıza yapışıyor, sanki derimizin üstünde bir kat deri daha oluşuyor, alttaki deri o yüzden hiç ısınmıyor, soğuk kalıyor. Bir sonraki görüntü: Didier gelmiş, üç kişi olmuşuz. Oturuyoruz. Sokak sahnesinden aşağı yukarı bir saat sonrası. Bir şişe şarap açıyorum. Didier mantar tıpanın çıkardığı sesi duyunca gülerek, "Beni çağırıyorlar!" diyor, benden öğrendiği bir espri, ben de gülüyorum, kahkahalar birbirine karışıyor, Geoffroy sebzeli tart koyuyor herkese. Yemeye başlıyoruz. Sonra ayaktayım, yemek bitmek üzere, boş tabaklardaki kalıntılara bakıyorum, Didier bana hediye ettiği kitaplardan birini uzatıyor, şaşırıyorum, yüksek sesle ilk satırları okuyorum: "Başında siyah tül, üstünde simsiyah giysiler ıssız sahili geçip oturdu suyun kenarına." Geoffroy okumaya devam etmemi istiyor, beni teşvik ediyor, güzel okuduğumu söylüyor. Okumaya devam edip etmediğimi hatırlamıyorum. Kitap görüş alanımdan çıkıyor, nerede olduğunu bilmiyorum, bilgisayarın ekranına bakıyorum, bilgisayar açık, şarkılar çalıyor, opera parçaları, ne olduğunu hatırlamıyorum şimdi, Massenet olabilir, Werther'in ölümü, sonra başka bir tane, sonra bir tane daha, sonra tatlı yiyoruz, ellerimizde birer bardak var ve şarkılar söylüyoruz, şarkılar söylüyoruz, sözlerini ezbere biliyoruz. Ve sonra başka bir odadayız, akşama başladığımız oda değil burası, yastıklara yaslanıyoruz, yatak odasındayız. Ve nihayet, iki saat sonrası, rüzgâr kulaklarımda uğulduyor, sağımdan solumdan ağaçlar geçiyor, sokak lambaları gözlerime doluyor, sokaklar boş. Bisikletimi République Meydanı'nın karşı tarafında bırakıp yürümeye başlıyorum.

Dört

République Meydanı'nda çalışma vardı, her yer çamur içindeydi, daha doğrusu zemin tamamen çamurdu, çamurdan başka bir şey yoktu, sökülmüş kaldırımların altı, işçilerin boşluklara çimento dolduracağı, meydandaki yaya yoluna yeni beton taşlar döşeyeceği günü bekliyordu ve her gün oradan geçerken üstüm başım kirleniyor, eve çamurlu paçalarla dönüyordum. Çocukluğumun taşrasından aşina olduğum, taze toprak kokan, kil gibi ışıldayan, şifa niyetine yüze sürülecek kadar sağlıklı ve faydalı görünen, rengi kahveye, hatta kızıla çalan çamurdan bahsetmiyorum, şehirdeki şantiyelerin gri, katı, pütürlü çamuruydu bu.

Meydanda dev cüsseli ama bir deri bir kemik turna kuşları vardı, kıpırdamadan duruyorlardı, meydanın çalışma yapılan kısmına geçişi engellemek için gözün görebildiği her yere, daha ilk günden üzeri siyasi afişler, reklamlar ve posterlerle kaplanmış, –afişlerden biri hâlâ gözümün önümde: "Patronların krizinin bedelini biz ödemeyeceğiz, kapitalizmi yıkacağız"– çalışmanın sürdüğü kısımları sonradan çalışmaya açılacak kısımlardan ayıran yeşil, çelik levhalar yerleştirilmişti.

Durum şu: Noel akşamı, karanlıkta yürüyorum, République Meydanı'ndan geçiyorum, basacak sağlam nok-

talar arıyorum, ayakkabılarım çamur içinde, pantolonumun paçalarında yerden sıçrayan gri çamurlu suların lekeleri var, yağmur gökten mi yağıyor, yerden mi fışkırıyor belli değil, kolumun altında da Nietzsche ve Simon.

Birden arkamda bir ses duydum.

Ama tepki vermedim. Yürümeye devam ettim. Ve arkamı dönmedim. Dönmemek için özel bir çaba sarf etmedim, sadece dönmedim, o kadar. Sesler artmaya, sıklaşmaya başladı, mesafe kapanıyordu, tekrarlar hızlanıyordu, seslerin yaklaştığının pekâlâ farkındaydım ama bunun henüz beni ilgilendirdiğini düşünmüyordum ve giderek kısalan, süratlenen, koşan adımların hedefinde olduğumu ancak yanıma vardığında anladım. İlk o konuştu: "Naber? Noel'i kutlamıyor musun?"

Reda gülümsüyordu. Yetişip sağıma yanaşmış, nefes nefese yürüyordu yanımda. Gülümsemesinin yarısını, yüzünün yarısını görüyordum yalnızca, gecenin yuttuğu diğer yarısı karanlıktaydı. Bir kez daha sordu neden Noel'i kutlamadığımı, neden o saatte sokakta olduğumu – ve Clara'ya, nefesinin çıkardığı sesi sevdiğimi, içimden nefesini avucuma alıp yüzüme sürmek geldiğini söyledim. Ama gülümsemesine karşılık vermiyordum.

Sorularını yanıtsız bırakmış, başım önde, onun yarım yüzüne bakmaktan kaçınarak yürüyordum, tek istediğim Didier ve Geoffroy'nın hediye ettiği kitapların ilk sayfalarını okumaktı, her şey bu kadar basitti. Bacaklarıma daha hızlı yürümelerini emrediyordum. Susuyordum. Güzelliği aklımı başımdan almıştı – Clara bana dedi ki: "Nefesini sevmiş, haydi canım oradan."

Ama güzelliğine rağmen, nefesine rağmen eve dönüp uyumaya kararlıydım, bu kararı almıştım bir kere, eve döneceğime ve direnebilmek adına sağ elimde sıkıca tuttuğum kitaplarıma gömüleceğime dair kendime söz vermiştim. Uzun süre dayanamayacağımı biliyordum.

Birkaç metreyi amacımdan sapmadan ardımda bıraktım üstelik, onu görmezden gelmeyi başardım ama yürürken omzu omzuma dokunuyor, adımları pantolonuma çamur sıçratıyordu ve ben ağzımı katiyen açmıyordum (*Nietzsche Simon Nietzsche Simon*). "Ee konuşmayacak mısın?" diye sordu.

İki polis memuruyla aramda geçenleri hatırlamaya çalışıyorum, biri erkek biri kadın, ikisi de karşımda, adam bilgisayarın başında oturuyor, kadın ayakta, adamın yanında. Reda'yla karşılaşmamın üzerinden yirmi dört saat geçmemiş.

İfademi vermeye yeni başlamıştım, sonradan neler hissedeceğimi henüz bilmiyordum. Karakola gittiğim için kendimden ne kadar çok nefret edeceğime dair henüz en ufak bir fikrim yoktu.

Gelgelelim pişman olmak için çok geçti artık. Bunu, yorgunluğa ve gecenin gidişatının belirsizliğine direnemeyip iki polis memuruna pişman olduğumu, vazgeçtiğimi, evime dönmek istediğimi söylediğimde anlamıştım. Adam kıkırdamıştı. Kötü niyetle yapmamıştı bunu, hani çocuklar bir şeyi yanlış söyler de etraftaki büyükler güler ya, öyle gülmüştü söylediğime. Kendini topladı, boğazını temizleyip dedi ki: "Üzgünüm beyefendi, bu durum artık sizi aşıyor. Olay yargıya intikal etmiş durumda." Kendi öykümün bana ait olmaktan nasıl çıkabildiğine anlam veremiyordum (çünkü bu aynı anda hem kendi öykümün dışına atıldığım hem de zorla ona dahil edildiğim anlamına geliyordu zira durmadan, devamlı ondan bahsetmemi istiyorlardı, yani dahil olmanın koşulu dışarı atılmaktı, ikisi aynı şeye dönüşmüştü ve hatta belki de dışarı atılmak dahil edilmeyi önceliyordu, en azından farkındalık sıramda önce o geliyordu, dahil edildiğim yazgıyla, dışına çıkmaya hakkımın olmadığı bu öyküyle beni ilk yüzleştiren dışarı atılmam olmuştu).

Yine de kapıdan girdiğim zamanki kadar kötü hissetmiyordum, kendimi ifade edebildiğim için artık rahatlamıştım. İki memur beni şefkatle değilse de merhametle karşılamıştı; öykümü anlatırken sürekli dağılıyordum, alakasız şeylerden bahsediyordum, içinde bulunduğumuz bağlamda hiçbir anlam ifade etmeyen cümleler kuruyordum, karşılarında rezil duruma düşüyordum, gülünç, tumturaklı şeyler söylüyordum, sürekli aynı yere dönüp duruyordum, aynı şeyi, aynı sahneyi, sanki bu sayede gerçeğe ulaşabilecekmişim gibi başka sözcüklerle, farklı vurgularla anlatıyordum: "Dışarıdan gören olsa gülerdi herhalde, öyle bir pozisyonda duruyorduk, Reda önümde, ayakta, kıpırdamıyor, bacaklarını sanki yere çakıp lehimlemişler, sanki yerin dibinden çelik dallar uzanmış ve bacaklarına yapışmış, o kadar sağlam, o kadar kıpırtısız duruyor ki o bacaklar ve karşısında ben, oturuyorum, boynuma atkısını geçirmiş, beni boğuyor, ben oturuyorum, atkının yünü boğazıma sürtündükçe gıcırdıyor, gıcırdadıkça dişlerim kamaşıyor, ayakkabının altına yapışmış bir solucan gibi çırpınıyorum oturduğum yerde, kıvrılıp duruyorum, elimden sadece bu geliyor, solucan gibi kıvrılıyorum, eğilip bükülüyorum." Karşımdaki memur konuşmamı izliyordu. Beni dinlemiyordu, konuşmamı seyrediyordu. Parmakları havada kalmıştı, ifademi kayda geçirdiği klavyenin üstünde, havada duruyordu. Yazarken uzun aralar veriyordu. Sahip olduğu gücün, her şeyden öte, zamana hükmeden bir güç olduğunu işte o anda anladım; bu görüşmeyi uzatabilirdi, bitirebilirdi, sessiz kaldığımız anları uzatabilirdi, durdurabilirdi, beni istediği zaman konuşturabilir, hızlandırabilir ya da birden, ruhum bile duymadan, beni yavaşlatabilirdi. Benden olayları anlatmamı istemişti – bütünlük içinde, hiçbir şeyi atlamadan; her dakikayı, her konuşulanı, Reda'nın ağzından çıkmış olan her sözcüğü, cümleyi, bana bir

anlam ifade etmeyen şeyleri bile söylememi istemişti çünkü tüm bunlar onu yakalayıp tutuklamalarına yardımcı olabilirdi (hem zaten üstüne basa basa söylediği üzere, soruşturma açısından en belirleyici olan ipuçları genelde insana ilk bakışta lüzumsuz gelen ayrıntılardı, yani uzman olmayan, nereye bakacağını bilmeyen bir gözün anlamsız, yararsız bulduğu, yok saydığı bilgilerdi).

Şu soruyu sordu: "Yani gecenin bir yarısı, tanımadığınız bir adamı evinize davet ettiniz, öyle mi?" Cevap verdim: "Herkesin yaptığı şey..." İmalı bir karşılık verdi, hafiften dalga geçer gibi: "Herkesin mi?" Bu bir soru değildi. Elbette bana herkesin böyle davranıp davranmadığını sormuyor, kimsenin böyle davranmadığını söylemek istiyordu. En azından herkesin böyle davranmadığını. "Demek istediğim, benim gibi insanların..." diye yanıt verince, "Yok hayır, ben öyle..." gibi bir şeyler diyecek oldu ama devamını getiremedi: "Yeter!" Yanında, ayakta duran kadın, parmakları klavyede gezinen meslektaşını bu sözle durdurdu. İkimiz de yerimizden sıçradık. Öylesine ani, haşin ve aynı zamanda memnuniyetle "Yeter!" demişti ki, kadının bu gidişata daha fazla direnecek gücü kalmadığını alenen ortaya koyuyordu bu, tepedeki floresanların göz yakan parlaklığı, temizlik ürünlerinin kokusu ve bilgisayarların uğultusu yüzünden delirmek üzereydi ve saçları darmadağın olmuş, gözlerinin altı morarmış bu kadının bu şartlar altında elinden gelen tek şey her şeyle dalga geçmekti.

Baştan almamızı istedi; bu işi böyle, *kafamıza göre* yapamazdık, *anarşiye lüzum yoktu – anarşi* derken yüzünü nasıl ekşittiğini hatırlıyorum. Her şeyi baştan anlatmam gerekiyordu. "Sırasına uygun olarak."

Odaklanmak ve dağılmamak için gözlerimi kapıya sabitlemiştim. Bej rengi ahşabın üzerinde ilerleyen kah-

verengi çizgileri, çatallanan ince damarları inceliyordum. Merkezden başlayıp kenarlara doğru kat ettikleri yolu takip ediyor, kapıdan kurtulmayı nasıl başardıklarını anlamaya çalışıyordum.

Clara, Reda'nın konuşup konuşmayacağımı sorduğunu söylüyor kocasına. Konuşmuyordum, yanıt vermiyordum ama bunun, sessizliğimin, hayır deme âcizliğimin itirafı olduğu o kadar belliydi ki. Gülümsemesinin sesini şekillendirdiğini duyuyordum ama bakmıyordum ona, başımı ondan yana çevirmeye cesaret edemiyordum henüz, bir-iki kaçamak teşebbüs, o kadar, çaktırmamaya büyük gayret göstererek kaçmaya devam ediyordum ve düşünüyordum: *Nietzsche, Simon, Nietzsche, Simon, Nietzsche, Simon.* On beş-yirmi metre sonra teslim oldum.

"Pes etmiş, onunla konuşmuş." Yanıt verirsem beni rahat bırakacağına, beni yalnız bırakacağına kendimi inandırmaya çalışıyordum ama ona yanıt verecek olursam, tam aksine, ne söylersem söyleyeyim, aramızda bir sohbetin başlayacağını da biliyordum.

"Ona Noel yemeğinden döndüğünü ve dinlenmeye ihtiyacı olduğunu söylemiş." Reddedişim işe yaradı. Tam da öngördüğüm gibi, tam da istediğim gibi ısrar etti: "Benim adım Reda, tanışalım mı? Gel bir kadeh bir şey içelim, bir şeyler saralım, ne dersin? Mesela..." Ona uyuşturucu kullanmadığımı söyledim. Vazgeçmedi, azimle ilerledi: "Tamam, sadece konuşuruz öyleyse... Adın ne?"

Sıraya uymam gerektiğine yönelik aldığım talimat üzerine aramızda geçenleri elimden geldiğince sırasına uygun anlatmaya çalışıyordum ama masada oturan memur sürekli araya giriyordu, durmadan sözümü kesiyordu: "Peki tabancası olduğuna emin misiniz? Çünkü bu çok şeyi değiştirir, siz bel..." Belki bana yardım eder diye meslektaşına bakıyordum. Yardım etmesi için ona gözle-

rimle yalvarıyordum ama o müdahale etmiyor, adam da devam ediyordu: "Yani tecavüzden bahsediyoruz burada, öyle az buz şey değil, ölümden beter olduğunu bile söylüyorlar."

Onu dinliyorum.

"Bu Reda bir şeyler içelim demiş Édouard'a, eve gidelim demiş, Édouard'ın o taraflarda oturduğunu hemen anlamış tabii, adam salak değil, kafası çalışıyor belli ki, bizimkinin yürüyüşünden bile anlamıştır. Ya belli işte çakal bir tip olduğu, bunlar iki dakikada durumu anlar, ona göre şekle girerler, bakmış Édouard cevap vermiyor, bir şey demiyor, hemen geri adım atmış, demiş tamam uyuşturucu falan yok, söz vermiş.

"Demiş, sevmiyorsan çıkarmam, söz veriyorum, zorla güzellik olmaz. Bir-iki bira içelim demiş, o kadar, sınırı da koymuş. Kişi başı iki-üç bira. Uzun da kalmayacağım zaten demiş. Ama Édouard ne demiş, biradan nefret ederim demiş. Bir şey diyeyim mi sana, adam sabırlıymış ha, bak cidden diyorum, yerinde ben olsam çoktan çekmiştim siktiri, ona yok, buna yok. Ama bu mantıklı değil işte, anlıyor musun? Bu kadar niye sabırlı olsun yani bu adam? Bir mantığı yok yani bu sabrın."

Ben hayır demeye devam ediyordum, o da gülümsemeyi bırakmadan, tüm enerjisini ve arzusunu koruyarak yanımda yürümeye; belki de sesimdeki ve kaçamak bakışlarımdaki gediği, bana evet dedirteceğini bildiği o tereddüdü fark etmişti, minicik bir hareketimle yenildiğimi, boyun eğdiğimi, meydanda yanıma yanaştığı andan beri ona yanıt vermek için yanıp tutuştuğumu itiraf edeceğimi biliyordu, onu evime götürmekten, elimi üzerinde gezdirmekten başka bir şey istemiyordum ve tüm gücümle bu arzuyu susturmaya çabalıyordum. Buz gibi esen rüzgâr

yüzünden gözlerimin sürekli aktığını ve bir süre sonra onları silmekten vazgeçtiğimi hatırlıyorum, benimle konuşurken durmadan burnunu çekiyordu, iki cümle arasında bunu yaptıkça burnunun içi adeta yankılanıyordu. Arada bir çaktırmadan elini burnuna götürüp parmaklarıyla burun deliklerini temizliyor, sonra da parmaklarını pantolonuna siliyordu, pantolonunda parlak izler birikmişti. Bundan rahatsız olmamıştım. Normalde böyle şeyler midemi kaldırırdı. Ama o akşam, onunla, olmadı.

"Ya şunu demeye getiriyorum yani, bizimki hiç çekinmemiş belli ki. Çekinmemiş çünkü adamın tipinde öyle bir sakatlık, bir arıza falan görmemiş yani, tehlikeli görünmemiş adam Édouard'a. Bizimki de sakin davranmış o yüzden, hatta cana yakın davranmış, eve gidip kitap okumak istiyormuş, tek derdi buymuş o sırada, sürekli bunu tekrar ediyormuş içinden: Eve dönüp kitap okumam lazım, eve dönüp kitap okumam lazım."

Suyundan bir yudum alıyor.

"Sonra herif sormuş buna, eliyle işaret etmiş, demiş bunlar ne, elindekileri sormuş, Édouard cevap vermiş, kitap demiş, Reda ne demiş peki bunun üzerine, ilginç demiş. Bu kadar. Dedim ki ben de Édouard'a, ya hiç dikkatini çekmedi mi bugüne kadar, hani birine bir şey anlatırsın, bir şey izah edersin, şunu yapıyorum bunu yapıyorum dersin, hep bu cevabı verirler, ilginç, garip değil mi bu ya, eh madem ilginç buldun, neden bir şey daha sormuyorsun, değil mi, ama laf hep orada kesilir. Garip yani bence. Yani sus diyorlardır aslında sana, bunun anlamı o. Tamam konuştun, söyleyeceğini söyledin, ben de dinledim, yeter, uzatma.

Dedim ki Édouard'a, eh işte aynı senin durum, aynı bunu yaşamışsın. Sen bir şey söylemişsin, herifin umurunda bile olmamış, öyle durmuş sadece, belli ki ilgisini

çekmemişsin yani işte, hayır yani dedim, gıcıklığına böyle söylemiyorum, kıllık olsun diye demiyorum ama biri sana, yaptığın şeye ilginç diyorsa, bil ki yalan söylüyor ya, bana da söylese fark etmez, sana da, ona da, kim kime söylerse söylesin, yalan bu, durumlar farklı olabilir ama netice aynı, hayır niye biliyor musun, çünkü senin hayatın, benim hayatım, onun hayatı, hepsi aynı ya, hepsi değerli kendince, o yüzden niye biri öbüründen daha değerli olsun, niye daha ilginç olsun, niye ilgilendirsin başkalarını, rüya görmeye lüzum yok bu yaşta, herkeste aynı takıntı, herkes kendi hayatını daha bir güzel, daha değişik sanıyor, üstelik herkes herkesin kendi hayatı hakkında aynı şeyi düşündüğünü de biliyor ama ne diyor içinden, eh onlar kendini kandırıyor, haydi canım oradan, sen kandırmıyorsun sanki. Dedim buna bak Paris'te yaşıyorsun, felsefe yapıyorsun ya da ne yapıyorsan yapıyorsun, bilmiyorum ama gerçek bu, ne olduğunun, ne yaptığının hiçbir önemi yok (*uyduruyor, böyle bir şey söylemedi. Söylemeyi düşünmüştür, aklından geçmiştir, eminim ama söylemedi*).

Yalandan kim ölmüş tabii."

Kocasının ağzından tek kelime çıkmıyordu. Dinlediğini, Clara'nın cümlelerinin arasına rasgele serpiştirdiği ya da doğrudan bir soru geldiğinde cevap niteliğinde verdiği ve benim kulağıma kadar gelen "hmm hmm" gibi sesler çıkararak gösteriyordu.

"Bana garip geliyor dedim. Hayır yani inanan yok bu söylenen yalanlara, herkes biliyor kimsenin de inanmadığını ama kimse de demiyor ki söylemeyeyim, uğraşmayayım, aynen devam. Eh sen de aynı şeyi yapmışsın işte. Salağa yatmaya ne lüzum var anlamıyorum ki. Anlamadın mı Reda'nın sana yalan söylediğini, bal gibi anladın.

Océane var ya, bizim komşu, bak yemin ediyorum aynı model. Kız biraz çirkin tamam mı, hayır yani eleş-

tirmek için söylemiyorum, çok da severim, canımın içidir ama nasıl diyeyim yani, biraz çirkin bir kız, üstelik şişko. Ha ceremesini çekiyor zaten. Resmen bedelini ödüyor bunun, kimse yanaşmıyor buna, oğlanlar yani, eh bu da üzülüyor tabii. İstemiyorlar kızı. On sekiz-on dokuz yaşına gelmişti bu, hâlâ açtırmamıştı kutuyu var ya, bir çocuk çıkıp yanaşmadı kızın yanına. Onu bırak neler yaptılar kıza, salak işte hepsi, geçerdik önlerinden Océane'la, bunlar yine toplanmış otururdu otobüs durağında ya da ne bileyim dikilirdi bir yerlerde, hemen laf atarlardı kıza: Göte bak, üç kişilik. Yerinden kalkmaz oğlum bu, tepeden yuvarlayacaksın falan, salak salak şeyler işte, pis pis laflar. Aptal herifler. Hayvanlar. Ha bu arada bunu da öğreniyor insan zamanla, tek başına yakala, bak nasıl kibar, bak nasıl nazik oluyor hepsi, kalabalık olunca güven geliyor bunlara, erkek oluyorlar birden, iki dakikada değişiyor karakterleri.

O sıralar her çarşamba Océane'ların evinde toplanırdık kızlarla, akşama doğru, öyle küçük bir geleneğimiz vardı, kâğıt oynardık, krapet diye bir oyun vardı, ona takmıştık. Normalde dört kişiyle oynanıyor, biz üç kişiydik ama olsun. Tarot da açardık. Neyse, ne olurdu biliyor musun her defasında, her toplandığımızda mutlaka aynı şey yaşanırdı, yaşanacağını da bilirdik, Océane er ya da geç illa konuyu buna getirirdi, derdi ki yok şöyle mutsuzum böyle mutsuzum, vücudum şöyle çirkin böyle çirkin, bunu illa söylerdi bir araya sıkıştırıp, tabii bir tek bize söylüyordu bunları, niye, çünkü biz destek oluyorduk kıza, arka çıkıyorduk, arkadaşımız sonuçta, ben hemen derdim ki buna: Kızım olur mu öyle şey, Océane sen çok güzel bir kızsın, sen bakma oğlanların dediklerine, geri zekâlı onlar, sike sürülecek beyin yok bunlarda, bak bunlar hep böyleydi, hep böyle kalacaklar falan derdim ve bunları söylerken nasıl hissederdim biliyor musun, bilirdim ya

yalan söylediğimi, oğlanların geri zekâlı olmasından bahsetmiyorum, kızın vücuduyla ilgili şeyler hakkında yani, bal gibi bilirdim yalan söylediğimi, üstelik Océane da, o da bilirdi ona yalan söylediğimi ve nasıl biliyor musun, sanki böyle ensemden aşağı buzlar inerdi bunları söylerken, öyle hissederdim söylediğim şeye kendim inanmadığım için, sonra Vanessa girerdi devreye, bir kat da o çekerdi üstüne, başını sallaya sallaya evet derdi, evet Océane, sen güzel bir kızsın, senin kendine özgü bir güzelliğin var, o dergilerdeki falan kızlarla kıyaslama kendini, sen inanıyor musun onların gerçekten öyle olduğuna, sabah kalkınca, makyajsız, saç baş dağınıkken bir gör neye benziyorlar, hepsi çirkin bildiğin, o kadar boyayı kimin suratına boşaltsan güzel görünür, sen bu halinle bile güzelsin, doğalsın bir kere. İnanan var mıydı peki aramızda, yoktu. Hiçbirimiz inanmazdık ama inanmış gibi yapardık, çünkü her birimiz diğerinin yalanına muhtaçtık, sadece söylenen yalanın yüzde yüz yalan olmamasını, azıcık da olsa gerçek barındırmasını umardık, buydu bütün olay, yani diyeceğim, lafı nereye getireceğim, ben eminim ki Édouard adamın yalan söylediğini biliyordu (*Reda ona söylediğim şeyi ilginç bulmamış olsa da bu gerçeğin benim nezdimde hükmü yoktu, kıymeti yoktu, benim ilgimi başka bir tür gerçek çekiyordu, beni biçimin gerçeği cezbediyordu, içeriğin değil; gerçek, ona söylediğim şeyin içeriğini ilginç bulup bulmadığını öğrenmek değildi, gerçek, başka bir sorunun yanıtını bilmekti benim için, beni arzulayıp arzulamadığını bilmekti, yalandan bile olsa*).

Başka sorular sormuş buna, öyle değişik bir şeyler falan değil, klasik sorular, ne zamandır Paris'te yaşıyorsun, planın ne, ileride ne yapacaksın falan, Édouard hâlâ aynı şeyi düşünüyormuş: Uyumam lazım, uyumam lazım. Ama tabii ne oluyormuş, kendisi söyledi, aynen aktarıyorum, kafasındaki bu cümle giderek anlamsız hale

geliyormuş, birlikte attıkları her adımda anlamını biraz daha yitiriyormuş. İşte o sırada herif şeyi öğrenmek istemiş, Édouard'ın aslen nereli olduğunu, İngiliz ya da Alman kökenli olup olmadığını, ikisine de benziyorsun, karar veremedim demiş, Édouard da ikisi de değil maalesef demiş. Sonra da gülerek babamın hep söylediği şeyi söylemiş herife, ne zaman bizim ailenin geçmişiyle ilgili mevzu olsa babam hiç kaçırmazdı fırsatı, tıpkı dedesi, dedesinin dedesi, dedesinin dedesinin dedesi, dedesinin dedesinin dedesinin dedesi gibi safkan Fransız olduğunu söylerdi, katıksız, özbeöz, Édouard da herife söylemiş işte bunu, herif de duyunca kopmuş, bayağı bir gülmüş babamın lafına."

Beş

Bana Kabiliyeli olduğunu, babasının altmışlı yılların başında Fransa'ya geldiğini söyledi. Reda'nın doğumundan yirmi yıl kadar önceymiş bu, karşılaştığımızda otuz yaşından biraz fazlaydı diye tahmin ediyorum. Babasını Paris'in kuzey banliyösünde, hangi mahallede bilmiyorum, mültecilere ayrılmış bir yurda yerleştirmişler, üstündeki giysiler ve içine bir avuç eşyasını sıkıştırdığı küçük bir valizle düşmüş yola ama başka bir şeyi olmadığından değil –gerçi çok da bir şeyi yokmuş– ama yurda fazla eşyayla yerleşmek yasakmış, sanki yoksul olmak yeterli değilmiş, yoksul görünmek de yurda kabulün bir şartıymış gibi. Reda bunları anlatmaya apartmanın kapısında başlamış, devamını daha sonra, yatağımda yan yana uzanırken, ona kendisi, hayatı hakkında bir şeyler daha anlatması için yalvarınca anlatmıştı. Başını göğsüme yaslamış öyle konuşuyordu. Onu dinliyordum. Parmaklarımı teninde gezdiriyor ve onu dinliyordum. Babası yürüyerek kaçmış Kabiliye'den. Günlerce yürümüş, tek başına. Diğerleriyle birlikte gitmek istememiş. Çölü aşmış, kumların, toprağın üstünde uyumuş, çalılıklarda saklanmış.

Clara'ya, kafasında hep başka bir yere gitme, kaçma hayaliyle yaşayan bir adamdı herhalde demiştim. Babası. Sıradan bir hayal ama insanı özgürlüğe ulaştıran genelde

bu tür sıradan şeylerdir. Demiştim ki belki de ne arkadaşlarının ne ailesinin ne geçmişinin var olduğu bir yere gitmek istemiştir, çünkü ilk defa şehre giderken ben de böyle düşünmüştüm ve böyle düşünen tek insan değilimdir, olamam herhalde, bunun safça bir düşünce olduğunu elbette biliyorum ve saftım da sahiden ama saflığın, kaçmanın bir koşulu olduğunu da o gün öğrendim. O saflık olmadan kaçamaz insan. Clara varsayımlarımı dinlemiş, benimkilere kendininkileri eklemişti. Giderken geçmişinden kurtulabileceğini düşünmüş olmalı dedim ona ve geçmişini, öyküsünü ve dolayısıyla utancını ardında bırakınca içten içe arzuladığı fakat bastırdığı tüm görünüşlere bürünebileceğini, tüm pozları takınabileceğini, sessizce düşünü kurduğu ama yok saydığı tüm çılgınlıkları yapabileceğini ummuş olmalı, saçlarını boyayabileceğini, başka türlü yürüyebileceğini, başka türlü gülebileceğini, dövme yaptırabileceğini, düzenin sözcüleri tarafından ikaz edilme korkusuyla sessizliğe mahkûm ettiği tüm deliliklere kalkışabileceğini: "Sen ne sanmaya başladın kendini, ne bu tavırlar, bu sen değilsin, kendine gel, iyice değiştin." En sıradan şeyleri bile aslında. Konuşmasını, giyinmesini, tavırlarını. Reda babasının para kazanmak için geldiğini söylemişti fakat bu, tüm bunları aklından geçirmediği anlamına gelmez.

Geçmişi kurtarmak da ayrılık sebeplerinden biriydi. Kaçışı bir fırsat olarak görmüş olmalı, ileride doğacak, doğacağını öngördüğü oğluna yardım etmek, o anki durumunu değiştirmek için değil –zaten onun için artık çok geçti, "Artık çok geç," deyip duruyordu içinden– şimdiyi yeniden inşa etmek için de değil –zaten bunun için de çok geçti– ama geçmişini yeniden kurmak için harekete geçmesi gerekiyordu. Önceye bir anlam kazandırmak için sonrayı kullanmayı tercih etmişti, son çare

olarak oğlunun başarısına tutunmuştu, onun başarısına şahit olmak kendi hayatını anlamlı kılacaktı, o güne dek yaptığı, yaşadığı, görüp geçirdiği, maruz kaldığı hiçbir şeyin boşa gitmediğine, her şeyin bu amaç uğruna yapıldığına, her şeyin istenen, arzu edilen, aranan, hesaplanan bir anlamı olduğuna, hiçbir şeyin yitip gitmediğine, yaşanan tüm acıların ve başarısızlıkların gelecek uğruna katlanılan birer yatırım ve fedakârlık olduğuna inanabilecekti. Geçmiş değiştirebileceğimiz tek şeydir ve eminim ki geleceğinden, geçmişine kıyasla, daha az korkmuştu.

Babası elinde yurdun haritasıyla gelmiş kapının önüne. Haftalardan beri o kadar çok bakmış ki bu haritaya, harfler neredeyse canlanmaya, cisimleşmeye başlamış, belki de yeterince bakarsa onu bekleyen hayatın sırrına, şimdilik ondan gizlenen, saklanan gerçeğe ulaşabileceğini düşünüyormuş. Ve şimdi, kapının önünde, gerisingeri dönmek varmış aklında. Didier bana bir gün demişti ki: "İnsan çok istediği bir şeyi elde edince ondan nasıl kurtulacağını düşünmeye başlar." Yurdun kapısındaymış ama girmeye cesaret edemiyormuş, karar veremiyormuş, kıpırdayamıyormuş, "Artık zili çalmam gerek," diye düşünüyor ama çalamıyormuş. Yağmur yağıyor olabilirmiş, gülümsüyormuş, yağmurla ıslanmış hafif bir tebessüm yüzünde gezinen neşeyi daha da belirgin kılıyormuş, ne de olsa yağmuru hep kasvetle bağdaştırırız ve bu yüzden yağmur yağarken gülümseyen dudakları kontrastı artırıp vurguyu güçlendiriyor, o tebessümü daha anlamlı kılıyormuş. Yurdun kapısındaymış. Büyük binanın önünde bir sağa bir sola yürüdüğünü hayal ediyorum, uzun bir tereddüt sahnesi, kadrajın bir o yanına bir bu yanına gidiyor, yolun karşı tarafından onun bu halini izleyen fosforlu tulumlarının içindeki çöpçüler kahkahalarla gülüyorlar.

Babasının Reda'ya, Reda'nın da bana anlattığına göre, babası onca tereddüdün ardından nihayet kapıyı çalmış. Ve kapı açılmış. Ama ardında kimse yokmuş. Zemindeki ışık, dışarıdan gelen güneş ışığıyla büyümüş, genişlemiş, şekil değiştirmiş; onu, Reda'nın babasını sırtından görüyorum, oğlununki kadar güçlü bir ensesi, Reda'nınki kadar güzel ve güçlü bir ensesi var, kapının sinir bozucu bir yavaşlıkla açılmasını hayal ediyorum. Ama kimse yokmuş işte ardında, kapıyı kimse açmamış. Sadece karanlık. Ve bu karanlığa odaklandığı birkaç saniyenin ardından, kapıyı gerçekten birisi mi açtı yoksa rüzgâr yüzünden mi açıldı yoksa kendisi açtı da o gerginlikle farkına mı varamadı, bunları düşünmüş. Ama kıpırdamıyormuş. Bazıları korkunca hareket edemez. Ve sonra aralıktan o adamın, yurt müdürünün kafası görünmüş, kafasının şekli, yüz hatları yavaş yavaş belirginleşmiş, kuş gagası gibi eğik burnu, birbirine girmiş kaşları, belki biraz da sarhoşmuş adam o sırada, bilmiyorum, Reda böyle bir şey söylemedi ama adam ağzını açınca, Reda'nın babasının yüzünü viski kokan ılık bir nefes kaplamış olabilir, gerçi bu hiçbir şeyi değiştirmez ama tam tersi de olmuş olabilir tabii, hiç içmeyen bir adam da olabilir yurt müdürü, derler ya, ağzına alkol sürmüyor olabilir, alkollü içkilerden ve sigaradan acayip midesi bulanıyor, temizliğe son derece dikkat ediyor, günün her saati Marsilya sabunu ve saç jölesi kokuyor olabilir, gerçi bunlar da viski kadar kötü kokar, mide bulandırır ya neyse. Babası, Reda'ya yurt müdüründen çok bahsetmiş ama Reda bana adamın eski bir asker olması dışında fazla bir şey anlatmadı. Bu mülteci yurtlarında müdürlük yapanların çoğunun asker kökenli olduğunu sonradan yaptığım araştırmalardan öğrendim. Birçoğu eski sömürge ülkelerinde savaşa katıldığı için düzeni daha kolay sağlayacakları, mültecilerin karakterinden daha iyi anlayacakları düşünülmüş.

Reda'nın söylediğine göre müdür, babasına, diğerlerine davrandığı kadar kötü davranmıyormuş. Bilhassa Araplara davrandığına nazaran çok daha iyi davranıyormuş çünkü babası Kabiliyeliymiş ve müdür, Kabiliyelilerin Araplardan daha saygın, daha cesur ve hatta daha temiz insanlar olduğuna inanıyormuş – babası da müdürle tamamen aynı fikirdeymiş. Reda da tıpkı onlar gibi düşünüyordu ve galiba bunu babasından miras almıştı. Emin değilim. O akşam sokakta yürürken Arapları sevmediğini söylemişti, bunu hangi hakaretle dile getirdiğini, hangi kelimeleri kullandığını hatırlamıyorum ama içinde barındırdığı şiddet net olarak aklımda; onu duymazlıktan gelmiştim ama birkaç gün sonra düşüneceğim şeyi, yani Reda'nın Araplar hakkında aynı polislerin ağzıyla konuştuğunu elbette o an düşünemezdim (bir arkadaşım birkaç ay sonra Reda'nın düpedüz ırkçı olduğunu, tıpkı polisler gibi ırkçı olduğunu, sadece gerekçelerinin farklı olduğunu söyleyince ona kızmıştım, kızmakla da kalmayıp hakaret etmiştim, başka birinin Reda'ya hakaret etmesine dayanamıyordum, Reda'yı arkadaşımdan sakınmak istemiştim; onun hakkında kötü konuşabilecek, yeryüzünde buna hakkı olan tek kişi olmak istiyordum çünkü Reda'nın bana borcu vardı). O akşam Reda'da hoşuma gitmeyebilecek her şeyi görmezden geliyordum ve bunu farkına varmadan yapıyordum; onda yalnızca sevdiğim şeyleri tutabilmek için gerçeği ne derece kesip biçtiğimi ancak bugün fark ediyorum.

Babasının, müdürü hoyrat ve zorba bir adam olarak hatırladığını söyleyince adamı gözümde canlandırmak istedim ve gözümün önüne hemen Ordive geldi, birileri konuşurken aklıma gelen hatıraları, o akışı kontrol edemiyorum, bir şekilde beni deşip içime sızıyorlar ve o andan itibaren yalnızca onlara tutunarak şimdide kalabiliyorum, o yüzden de Reda'yı dinlerken Ordive'i, son kez

on küsur yıl önce gördüğüm o kadını düşündüm, Reda'nın babasının kaldığı yurdun müdürünün tıpatıp ona benzediğine adım gibi emindim. Oldukça yaşlı bir kadındı. Yalnız yaşıyordu, hemen her küçük kasabada karşılaşabileceğiniz suratsız, münzevi, akla ister istemez yaşlı cadı klişesini getiren, neredeyse her saat hafif bir sisle kaplı sessiz sokaklarda –kuzey– tek başına yürürken görülen kadınlardan biriydi; küçük cüssesiyle üstünde kaybolduğu cırtlak turuncu renkli bisikletine binip sürekli bir yerlere giderdi ve nereye gittiğini, nereden döndüğünü kimse bilmezdi, belki de amaçsızca geziniyordu bir yerlerde. Herkes nefret ediyordu bu kadından, bu konuda müthiş bir fikir birliği sağlanmıştı. Kasabada bir sürü hikâye ve dedikodu dolanıyordu hakkında ve bunlar yıllar geçse de bir türlü unutulmuyordu, kendisi tüm gayretiyle sessizliğe gömmeye çabalasa da sanki asla hafızalardan silinmeyecek, asla unutulup gitmeyecek hikâyelerdi bunlar. Galiba insanlar kadının sessizliğinde bir sahtelik seziyordu, bir şey söylemiyor, konuşmuyor değil de bir şey söylememek için elinden geleni yapıyor gibiydi ve işte bu her şeyi değiştiriyordu, bu hikâyelerin yalan olduğunu herkes biliyordu ama tüm kasabada dilden dile dolaşıyordu. Anlatanlar da, dinleyip başkasına anlatacak olanlar da yalan olduğunu biliyordu ama bu bir şey değiştirmiyordu. Bu kolektif yalan durmadan kabarıyor, şişiyordu. Dilden dile yayılarak geçen yılların ardından insanlar bunun devasa bir halüsinasyonun meyvesi olduğunu nihayet fark ettiler mi yoksa sonunda kendi yalanlarına inanmaya mı başladılar, bilmiyorum.

Bu hikâyelerden ikisi diğerlerine nazaran daha sık tekrarlanıyordu; ilki savaş sırasında Almanlarla yattığı, bu sayede varlık sahibi olduğuydu. "Karı Almanların altına yata yata doldurdu ceplerini." Bunu o kadar çok duydum ki.

Diğeri, anaokulu yıllarında sarsıcı bir hastalık yüzünden hayatını kaybeden torununun ölümünden kısmen sorumlu olduğuydu. Sürekli kendiliğinden baş gösteren, dile gelmek için kimsenin dile getirme isteğine ihtiyaç duymayan bir refleks gibi, yazın kırmızı topraklı belediye sahasında iskambil ya da petank oynarken havadan bahsetmek kadar istemsiz ortaya çıkan bir sohbet konusuydu bu. Küçük kız sürekli baş ağrısı çekiyor, Ordive'in kızı, yani çocuğun annesi doktora gidiyor, doktor ona endişelenmemesini, "paniğe kapılacak" bir durum olmadığı, "sadece migren" ağrısı çektiğini söylüyor, "bu yaşta bu kadar hareketli oldukları için normal, artık çok rastlıyoruz", ama kızın ağrıları devam ediyor, ağrıdan sürekli ağlıyor, okulda sürekli bundan şikâyet ediyor, Ordive'in kızı da soluğu durmadan doktorun yanında alıyor, doktor da kıza parasetamol yazıyordu. Küçük kız sekiz, on ay boyunca kullandı bu ilaçları. Sonra bir gün anlaşıldı ki hastalığı migren değil kansermiş. Haber pudra gibi yayıldı etrafa, her öğrenen ve artık *bilen*, üç kişiye daha söyledi, bu silsile böyle sürdü ve akşama doğru olaydan haberdar olmayan kalmadı. Kız hastalık ilerlerken yalnızca Doliprane almıştı ve bu da hasta hücrelerin çoğalmasına sebep olmuştu, artık çok geçti, tedavi mümkün değildi. Çocuk bir-iki ay daha yaşadı, o kadar. O bir ya da iki ay boyunca herkesin dilinde bu ölümün beklentisi vardı, herkes kendince bunu öngörmüş ve yapmacık bir gönülsüzlükle bunu dile getirmişti. Ve günün birinde olmuştu.

Aylar boyunca tabutun küçüklüğünden, öngörüldüğü üzere çok vakitsiz vuku bulan bu gösterinin dehşetinden, kilise meydanındaki bir ayakkabı kutusu kadar küçük, beyaz tabuttan konuşuldu ama artık kimse Ordive hakkında kötü bir şey söylemeye cesaret edemiyordu, ona acıyordu herkes: "Zavallı kadın bu kadarını da hak

etmedi." Onun için ve onun adına yas tutuyorlardı, yanında olduklarını, yalnız olmadığını göstermek için ona çiçek ve çikolata gibi küçük hediyeler veriyorlardı. Yardım bile toplanmış, kasabadan bazıları cenaze masraflarına destek olmak amacıyla para toplamaya karar vermişti ve nefret bir süreliğine başka kişilere yönelmişti, sanki doğası gereği yok olması mümkün olmayan, yalnızca bir bedenden başka bir bedene, bir gruptan diğerine, bir camiadan diğerine aktarılan bir duyguydu bu; nefret var olmak için bireylere ihtiyaç duymaz, sadece tekrar vücuda gelebileceği bir yuvaya ihtiyaç duyar demiştim Didier'ye. Bir süre sonra Ordive ve kızına gösterilen merhamet azalmaya başladı, kısa bir zaman, taş çatlasa bir ya da iki ay daha süren bu dönemin ardından sanki karşı konulması mümkün olmayan bir güç devreye girdi ve merhametli konuşmalar sonsuza kadar rafa kaldırılıp Ordive'in kızının bu ölümde bir ölçüde sorumlu olduğu dillendirilmeye başlandı. Başta kimse anlamamıştı ama artık yeni bilgiler edinilmiş, zaman vazifesini yerine getirmişti ve artık annenin, dolaylı olarak da büyükanne Ordive'in sorumlu olduğu biliniyordu, tamamen masum değillerdi çünkü söylenenlere göre umursamaz davranmışlardı, yeterli önlemleri almamışlardı, çocuğu aslında kurtarabilirlerdi, artık bunlar konuşuluyordu. Bunun doğru olmadığını, ellerinden bir şey gelmeyeceğini bilmelerine rağmen herkes nöbeti devralmak için sırada bekliyordu, söyleyenler de duyup yayanlar da bunun doğru olmadığını biliyordu ama yine de söylüyorlardı ve kolektif yalan büyüdükçe büyüyor, şiştikçe şişiyordu.

Ordive'e duyulan nefretin sebebi bu söylentiler ve sergilediği tavırdı, nefret ve tecritle geçen yıllar onu içten içe kemirmiş, kötülüğünü büyütmüştü; nefretle yaklaşılan insanların yazgısı, bilindiği üzere ve kaçınılmaz

olarak, nefret edilmeye layık insanlara dönüşmektir. Ben de diğerlerinden farklı değildim, ben de ondan nefret ediyordum. Kadın sürekli sokakta çocukların peşine takılıyor, her fırsatta onları –ben de onlardan biriydim– azarlıyordu: "Azıcık nezaket öğrenin, nezaket, büyüklerinize gülümsemeyi öğrenin, bütün gün Game Boy, bilgisayar mı oynanır, yeter, beyninize oksijen girsin biraz, biz sizin gibi miydik zamanında, nasıl da güzel eğlenirdik, üç parça tahta iki rulo iple bütün hafta sonunu geçirirdik," ve maruz kaldığı zulüm yüzünden onunla fazlasıyla duygudaşlık kurmama rağmen, ancak bugün anlıyorum ki yaşadıkları onu hınca sürüklüyordu, bundan kaçamıyordu, tıpkı benim ve tüm çocukların, ondan nefret etmeye mecbur oluşumuz gibi. Zihnimde yurt müdürüyle buluşması da bu bakımdan kaçınılmazdı işte. Dün Clara'ya –Ordive'i o da iyi tanırdı– zalimce davranmış olabilirim ama o adamı, o kadının ismiyle bağdaştırmak zorunda hissettim sanki dedim.

Yurda gireli daha bir saat bile geçmemesine rağmen babası o dünyaya tümüyle hâkim olmuştu. Zamanın başlangıcından beri orada yaşıyor intibası uyandıran diğer yurt sakinleriyle tanışmış, onlardan binayla ilgili ayrıntıları, neyin nasıl, ne zaman yapılacağını öğrenmekle kalmamış –bunun nasıl gerçekleştiğine kendisi de akıl erdirememekle birlikte– nasıl yürüdüklerini, konuştuklarını, baktıklarını, güldüklerini bile kanıksamıştı, tavırları az çok birbirine benziyordu hepsinin, sanki aynı şey tarafından üretilmiş, aynı kadının, aynı insanın, aynı canlının, yurdun karnından çıkmış gibiydiler.

Geleli bir saat olmamıştı ve her şeyi biliyordu artık; uzun yıllar boyunca minicik bir odada dört kişiyle uyumak zorunda kalacağını biliyordu – dördü iki ayrı ranzada, beşinci kişi de nemli ve küflü muşamba kaplı zemine

serilmiş bir halının üzerinde. Çıkan yangınların yurt yaşamının bir parçası olduğunu, bazen insanların hayatına mal olduğunu öğrenmişti – yangın söndürüldükten sonra, tabii yangının şiddetine göre, bedenlerden dışarı sızıp katılaşmış bir insan yağı birikintisi içinde yüzen kömüre dönmüş, iki ya da üç kat ufalmış, buruşmuş cesetlere rastlandığı bile oluyordu. Hayal ediyorum. Herhangi bir gerekçeyle yurttan atılabileceğini, müdürün dilinden düşmeyen "uygunsuz davranışlar"dan birini ("uygunsuz davranışlar"ın neyi kapsadığı meçhul olmakla birlikte) sergilerse postalanacağını biliyordu. Fabrikadan geç dönerse de atılabilirdi, babasının işe kaçta girip işten kaçta çıktığının dakikası dakikasına takip edildiğini söylemişti Reda, odaya kadın getirmenin yasak olduğu konusunda da onu baştan uyarmışlardı, daha doğrusu sadece kadın değil bir erkek, mesela fabrikadan bir arkadaş getirmek de yasaktı çünkü müdür, erkeklerin kadın yokluğunda ellerinde olanla yetinmesinden endişe ediyordu. Babası, gücün, onu yalan söylemeye mecbur bıraktığını keşfetmiş, bu zorunlu keşfe ulaşmasını sağlayansa, para gönderdiği ailesine yalan söylemek, onları gururlu yalanlarla kandırmak, memlekete döndüğü zaman Fransa'da her şeyin yolunda gittiğine, güzel, mutlu bir hayat sürdüğüne inandırmak zorunda kalması olmuştu (öyleyse güç, insanı yalan üretmeye, yalan söylemeye mecbur bırakan bu makine değil de nedir?).

Yurt müdürü Reda'nın babasını arada sırada, karısıyla çocukları evde olmadığında kendi evine davet ediyormuş. Babası saat tam dokuzda kapıyı çalıyor, müdür elinde bir kadehle kapıyı açıyormuş. Ona oturmasını söylüyormuş. Reda'nın babasına müzik dinlemek isteyip istemediğini soruyor, yanıtını beklemeden kalkıp radyoyu açıyormuş. Reda'nın babası o şarkılardan nefret ediyormuş. Edepsiz buluyormuş. Ama bir şey demiyormuş.

Defalarca tekrarlanan bu iki saatlik gösteri boyunca büzüşmüş halde kıpırdamadan oturuyor, müdürse kendi kendine konuşuyor, canı sıkılıp onu odasına postalamadan evvel, "Ne bok yiyorum burada bilmiyorum ki," diyormuş, "Siktir olup gitsem de şu kara suratlarını görmesem," diyormuş, "Şöyle bir memleket var, canın ne istiyorsa onu yapıyorsun deseler, sinirini bozan yok, iyi yapmışsın, kötü yapmışsın diyen yok, şunu şöyle yap, bunu böyle yap diyen yok deseler, şimdi çıkar giderim şu kapıdan," diyormuş. Reda'nın babasıysa çalan şarkılardan ve karşısındaki adamdan duyduğu tiksintiyi gizleyerek sessizce gideceği ânı bekliyormuş.

Ama Reda'nın babasını asıl zorlayan, hayatı tümüyle çekilmez kılan şey müdürün baskıcı tavırları, yurdun pisliği, birkaçı hariç beş-altı metrekareyi geçmeyen odaların darlığı, eşyalarını koyacak dolapların olmaması, yeryüzünün en alt katmanlarında doğup binanın tuvaletlerine ve oradan da odalara varıncaya kadar tüm küflü kanalizasyonlardan ve çürümüş lağımlardan geçmişçesine ağırlaşmış kokular, deliklerin, çatlakların içine yuva yapmış, köhne mobilyaların altına gizlenmiş haşereler, hamamböcekleri, kötü elektrik tesisatı yüzünden yemek vakitleri çıkmayı alışkanlık edinmiş yangınlar değilmiş. Cinsel açlık, bunun sebep olduğu düşler, kadın (ya da bazıları için erkek) saplantısı ya da geceleri yorgan altında sertleşip ıslanan siklerin sabah müthiş bir ağrıyla onları uyandırması da değilmiş. Hayatı dayanılmaz kılmakta tüm bunları geride bırakan şey gürültüymüş. Yaşadıkları en büyük sıkıntının ne olduğu sorusuna, istisnasız tüm yurt sakinlerinin verdiği yanıt gürültüymüş. Aralarında sürekli konuştukları şey de buymuş, gürültü.

Babası Reda'ya, bununla kıyaslandığında geri kalan her şeyin üstesinden gelinebilir, tahammül edilebilir olduğunu söylemiş, çünkü gürültü, kaçmanın ya da berta-

raf etmenin neredeyse imkânsız olduğu az sayıdaki şeyden biriymiş. Sallanan bir yatağı sabitlemek, yasak olmasına rağmen içeri kahve makinesi sokmak, böcekleri öldürmek için yine dışarıdan ilaç bulmak mümkünmüş ama gürültüye karşı yapacak hiçbir şey yokmuş, onu zapt etmek mümkün değilmiş, biri kapıyı çarptıktan sonra onu tokatlamanın hiçbir faydası yokmuş, gürültü her yerdeymiş, gündüz, gece, her saat, onu üreten insanlardan neredeyse bağımsızmış, işitme yoluyla bedene nüfuz ediyor, organizmanın her parçasında yankılanıyor, organların sessizliğini kırıp parçalıyormuş. Reda'nın babasının da kaldığı bu daracık mülteci koğuşları, başta salon büyüklüğünde olmasına rağmen yer yetmediği için sonradan ince kontraplak duvarlarla ayrılarak bölünmüş odalar haline getirilmiş. İşçilerin bazısı gündüz, bazısı gece çalışıyormuş. Sürekli işe gidip işten yurda dönenler, çarpan kapılar, horlamalar, çığlıklarla uyanılan kâbuslar, gıcırdayan yataklar, tüm bu perişanlık gürültüyle dile geliyormuş. Dinlenmek imkânsızmış, uykusuz geceler ve huzursuz uykular birikiyor, yorgunluk, insanı gürültüye karşı daha tahammülsüz yapıyormuş.

Kabiliyeliydi. Reda'nın Kabiliyeli olduğunu bilmenin akşamın gidişatını derinden etkilediğini belirtmek amacıyla bunu tekrarladığımda, polis memuru, kadın ya da adam, tam hatırlamıyorum, sözümü kesti ve, "Araplarla mı takılırsınız genelde?" diye sordu. Yanıt vermemi beklediler, ben de önce bir tereddüt edip sonra tam bir aptal gibi, sanki bana normal, makul bir soru sorulmuş gibi, Reda'nın Arap olmadığını, Kabiliyeli olduğunu, bu bölge hakkında epey araştırma yaptığımı ve bu araştırmalar sayesinde Kabiliye kültürü hakkında bilgi sahibi olduğumu söyledim. Birkaç kelime bile öğrenmiştim. Şimdi hatırlamıyorum ama o akşam hepsi aklımdaydı.

Reda'ya Kabiliye kültürünü çok iyi bildiğimi (çok iyi kısmı abartılıydı) söylemiştim. Şaşkına dönmüştü. Ama polis memuru adam ya da kadın bu iddiama kuşkuyla yaklaştı ve bana dedi ki: "Kabiliyeli olduğuna emin misiniz? Size yalan söylemiş olabilir, bu çok açık, büyük olasılıkla size..." Bu defa daha fazla ileri gitmesine izin vermedim, "Ona Kabiliye dilinde birkaç şey söyledim ve anladı," dedim. Söylediklerimi hemen yakalıyor ve tercüme ediyordu. Konsantre olup daha fazla sözcük hatırlamaya çalışıyordum. Telaffuz hatalarım onu eğlendiriyordu, benimle dalga geçiyordu. Ona bir atasözü söyledim: *Azka d Azqa.* Bu kısmı Clara'ya anlatmadım çünkü tesadüfün ve sinizmin bu kadarına inanmayacağını düşündüm. Reda tekrar etmemi istedi atasözünü. Sonra da dedi ki: "Yarından, mezardan ve ölümden bahsediyor." Reda'dan bana annesini anlatmasını istedim. Daha sonra anlatacağını söyledi.

Altı

Kapının çizgilerine bakıyorum. Sakinim. Sakinliğimi korumaya çalışıyorum. Clara kocasına o esnada Reda'nın gözlerinin içine baktığımı ve onunla tanıştığım için kendimi kutladığımı, Geoffroy'nın bana teklif ettiği son kadehi reddettim diye kendimi tebrik ettiğimi söylüyor. Geoffroy, yanından ayrılmadan önce son bir kadeh şarap ikram etmek istemiş ama hayır demiştim, neden bilmiyorum, bana doğru uzattığı şişeyi sebepsizce geri çevirmiştim, yorgunluktandı herhalde. Reda'yla geçirdiğim gecenin ardından kendime gereksiz sorular sormakla çok vakit kaybettim, bunu Clara'ya da itiraf ettim, hiçbir yere götürmeyen, çıkışı ya da en azından yanıtı olmayan sorular tüm günümü işgal edebiliyordu ve kendime bu soruları sormaktan, sorup durmaktan, sürekli sorup durmaktan başka bir şey yapamıyordum, bu soruları düşünmeme engel olmayan, aynı gün içinde aynı yatağı defalarca toplamak, yerden kaldıracak bir şeyler, bir kalem, bir saç teli bulmak ya da çekmecedeki çatallarla bıçakları düzenlemek gibi birkaç mekanik hareketle kısıtlamıştım kendimi; Geoffroy'nın ikram ettiği kadehi kabul edip meydandan beş dakika sonra geçmiş olsaydım Reda'yla aramızda geçenler yine yaşanır mıydı diye düşünüp duruyordum, ufacık bir ayrıntının, fazladan ya

da eksik bir kadeh gibi, bağcıklarımı bağlamak için République Meydanı'ndan on beş-yirmi metre ileride durmak gibi, o yoldan değil de daha çok sevdiğim, daha güzel, daha özel bulduğum bir sokaktan gitmek gibi minicik, önemsiz bir ayrıntının, bu kadar ufak bir şeyin Reda'yla karşılaşmama engel olacağına, böylesine ehemmiyetsiz bir tercih farkının o gecenin ve sonraki ayların seyrini değiştirebileceğine kendimi ikna ediyordum. Öte yandan, tüm bunların o gece yaşanmamış olsa bile başka bir gece, aşağı yukarı aynı şekilde yaşanacağını biliyordum, coğrafyanın kaderiydi bu.

Faubourg-du-Temple Sokağı'yla Valmy Rıhtımı'nın köşesinde, sokak lambalarıyla çevrelenmiş bir kavşağa varmıştık, adımlarımı yavaşlatıyor, bunun ona, ben yatmaya gitmeden önce daha fazla konuşma fırsatı vermesini umuyordum, hakkında neredeyse hiçbir şey bilmiyordum ama beni terk etmemesi için ona yalvarmaya hazırdım, *sokaklar boş olduğu için seninle ilgileniyor*, diye düşünüyordum, *başka kimse olmadığı için. Çünkü sokakta yalnızca sen varsın.*

Eve yaklaşıyorduk, Reda bana kimisi tuhaf, abartılı iltifatlar etmeye, rüzgârsa var gücüyle esmeye devam ediyor, giysilerimden içeri giriyordu, saçlarım yukarı kalkıyordu, elimi cebimden çıkarıp onları alnıma yapıştırıyordum ama elimi paltomun cebine geri sokar sokmaz ya da daha elim yarı yoldayken, parmak uçlarım cebin ağzına henüz ulaşmış, dokusunu henüz hissetmişken saçlarım yeniden havalanıyordu.

Sonra fikrimi değiştirdiğimi anladım. Kesindi.

"Herif eve beraber gideceklerini anlamış. Artık belliymiş. Arap kökeni hakkında sohbet etmeye başlamışlar (*yanlıyor, Reda Arap değildi*) ve işte bizimki o zaman anlamış içinde direnen o parçanın kaybolduğunu. Öldü-

günü. En azından öyle hissettmiş, öyle söyledi, ya benim anlamadığım ne biliyor musun, hani üç gündür beraber yürüyor falan olsalar anlayacağım da ne oldu da, herifle ne kadar yan yana durdun da böyle hissettin? Yürüdükleri beş yüz metre yol ya taş çatlasa (*daha bile az aslında, Reda yanıma gelmeden biraz önce bisikleti bırakıp elli metreyi tek başıma yürümüştüm*).

Eh tabii bu Reda'nın sabrı tükenmiş sonunda. Beklenen gelişme yani. Her şeyin bir sonu var. Parmağını uzatıp Édouard'ın dudağına koymuş, sus der gibisinden (*ve dudaklarımda parmağının ılıklığını hissediyordum, bu ılıklığın kokusunu içime çekiyordum*), ona bütün gece böyle salak salak yürümenin bir anlamı olmadığını söylemiş, ya şimdi herifin ne bok olduğu belli, ne düşündüğümü de biliyorsun hakkında ama normali de budur yani, bir karar vereceksin, adam demiş tabii sabaha kadar sokakta mı dolanacağız it kopuk gibi, yapacaksak yapalım yani bir şey, değil mi, bir karar ver. Édouard buna bakmış da bakmış. Cevap da vermemiş. Susmuş, başını eğmiş öne, bakmış. Ne cevap vereceğini bilmiyormuş ki. Herif de ısrar etmiş bu sustukça, e hadi ne yapıyoruz, bir yere gidiyor muyuz, gitmiyor muyuz demiş.

Sinirle falan söylememiş ha bu arada. Hiç öyle kızarak falan söylememiş, sıfır sinir, ama nasıl diyeyim, başka türlü sabırsızlanmaya başlamış, anladın mı, yani nasıl tarif edeyim sana, hani böyle bir şeye kızarsın, olmayınca iyice sabrın tükenir, bunlar birbirini tetikler falan ya, öyle değil işte, başka türlü, bu böyle dayanamamak gibi artık, bir şey olsun istiyorsun, olmuyor, ona sabırsızlanıyorsun, farklı yani, ha bir de üstelik biliyorsun olacağını, hem istiyorsun hem biliyorsun. Anladın mı? Mutlu, keyifli bir sabırsızlık.

Neyse işte, herhalde bir noktaya varınca bu, herif birden ağzındaki baklayı çıkarmış. Sevişelim mi diye sor-

muş bizimkine, ciddi söylüyorum bak, aynen pat diye söylemiş böyle, yemin ederim. Herif de gözü kara çıkmış iyi mi? Neyse. Édouard'ın duymak istediği de buymuş zaten. Köpeğe sorulur mu kemik ister misin diye. Bunu bekliyormuş adamdan, ta ne zamandır hem de. İstediği aslında Reda'yı biraz daha hızlandırmakmış, anladın mı, akışı biraz hızlandırmaya çalışıyormuş aslında, o yüzden direnmiş başından beri, herif böyle bir cümle söylesin diye, mecbur kalsın diye, planladığı da umduğu da buymuş, öyle direnmesi, cevap vermemesi, yanaşmaması falan susturmak için değilmiş yani adamı.

Ha ama sonuç? Bu kadarını o da beklemiyormuş işte. Herif öyle direkt sormuş ki Édouard'ın bedeni otomatik tepki vermiş resmen, hani çekiçle dizine vurunca olur ya, bedeni yetişememiş yani aklına, algılamakta gecikmiş, bağlantı kopmuş, nasıl dersen de işte, bilmiyorum, çünkü karar kafada alınmış bir kere çoktan, o karar alınmış, kendinden eminmiş artık, soru falan kalmamış aklında, ne istediğini biliyormuş, istediği şey de Reda'yı eve götürmekmiş. Yatağına. Ayrıntıları geçiyorum. Kitap okuyacaktı ya hani, sen bekle okur o kitapları o saatten sonra. Kitaplara falan *adios*. Geçmiş olsun.

Ama işte kafası tam evet diyecek, bir bakmış bedeni hayır diyor. Asıl kendi şaşırmış zaten bu Hayır'ı duyunca içinden, öyle bir noktadaymış yani, bakmış kendi bedeni kendisine karşı geliyor, susmuyor, sürekli olmaz diyor, kafası adamı yukarı çıkarmak istiyor ama bedeni adama, Reda'ya yalan söylüyormuş, refleks gibi bir şey, böyle olunca da kafası sövüp sayıyormuş bedenine (*ve bedenimden nefret ediyordum*) ama ne fayda, sövmesi de bir işe yaramıyormuş ki, yalan söylemeye devam etmiş bizimki anlayacağın (*benim yerime bedenim söylüyordu o yalanları*). Seni nasıl götüreyim eve, kıyamet kopar bildiğin, anlayacak tipler değil bizimkiler, yakalanırsak cid-

den kıyamet kopar, yemin ederim tek parça çıkarmazlar seni evden falan diyormuş herife, bana da dedi ki, aklım beni susturmaya çalışıyordu ama bedenim konuşmaya devam ediyordu, benim yerime konuşuyordu, böyle söyledi aynen, sonra da şey demiş Reda'ya, seni eve götürürsem ağabeyim beni gebertir, her gün söylüyor çünkü, öyle şeyler istemiyorum bu evde falan diyor, ne bok yersen ye, her şey kabul ama buna katiyen izin vermem diyor. Savaş çıkar, anlıyor musun, düşünmesi bile korkutuyor. Beni bir daha eve sokmazlar, yemin ederim, senin de ağzını burnunu dağıtırlar, görse annen tanıyamaz, o hale getirirler.

Bu da bayılıyor abartmaya. Söylediği şeye bak, bulamadı sanki başka yalan. Hayır ne lüzum var yani bizi öyle tahammülsüz insanlar gibi göstermeye, yalan mı kalmadı? Kalmaz olur mu bunda? Ne bileyim yani, başka bir şey uydurabilirdi, onu söylüyorum. Biz bir kere ona hep olduğu gibi saygı gösterdik, başından beri, bize bunu söylediği, farklı olduğunu söylediği günden beri, daha dün gibi hatırlıyorum yeminle, sözüme kefilim, biz de ne dedik biliyor musun, dedik ki hiç önemli değil, bu hiçbir şeyi değiştirmez, biz seni her halinle seviyoruz, seveceğiz dedik (*yalan söylüyor*) daima, bizim için daima aynı insan olacaksın, önemli olan senin mutlu olman dedik (*yalan söylüyor*), mutlu olsun yeter ya, aileden kıymetli şey mi var? Annem dedi ki buna, benim için önemli olan yavrularımın mutlu olması, güzel, mutlu bir hayat sürsünler, ben başka bir şey istemiyorum, paraymış pulmuş hiçbirinde gözüm yok, zerre kıymet vermiyorum, benim tek istediğim yavrularımın mutluluğu, mutlu olsunlar yeter. Buydu ya derdimiz. Ha kasabaya gelince fazla ortalarda görünme, göze batma demedik mi, dedik tabii, bir zahmet batmasın o da, ayda yılda bir geliyor zaten, çok mu şey istedik, hayır sonra biz çekiyoruz

çünkü ceremesini, biz uğraşıyoruz milletin diliyle, buranın insanı malum, sen de biliyorsun, köylü bunlar, alayı yobaz, bir düştün mü dillerine kurtulmak mümkün mü, beş nesil konuşurlar, beş, abartmıyorum, kurtulamazsın bir daha, aman aman, her gün laf gelir eve, her gün, geber kurtul daha iyi ya öyle yaşayacağına, pis pis şeyler söylerler, laf sokarlar, laf atarlar, sürekli. Ha bunlar bir de yüzümüze söyleyecekleri, sen bir de arkamızdan söyleyeceklerini düşün, neler uydururlardı neler, olan da küçük kardeşlerine olurdu asıl, okulda saniye rahat bırakmazlardı zavallı çocukları, mahvolurdu hayatları, yemin ediyorum. Köylü canım bunlar işte, buranın insanı belli. Gübre kokusundan mıdır, polenler yüzünden midir, bir şeyler giriyor bunların beynine, ondan böyleler herhalde, bu mallığın bir izahı vardır mutlaka. Ama ben ne yapayım canım? Benim kabahatim mi yani? Bu yüzden istedik, evet, dedik eline koluna biraz sahip ol, milleti gaza getirecek şeyler giyme, bu yani, dünyaları istemedik. Ha bir de dedik ki dedene söyleme, hayır çünkü anlayabilecek bir adam değil, kalbine inmesin adamın durup dururken, hayır adama kızmanın da bir anlamı yok ki, değil mi, nasıl kızacaksın, haksız mıyım, o nesil de öyleymiş yani, o nesille bu nesli kıyaslayamazsın ki, neler yaşamış adamlar, gün yüzü görmemişler, tarlada çalış, Cezayir'e git savaş, dön fabrikada çalış, sonra git savaş, gel yine çalış, böyle geçmiş adamın hayatı. Nasıl anlasın yani? Anlayabileceği bir şey değil, ayrıca bu yaşta canından bezdirmeye gerek yok adamı, yaşı başı belli, onca derdi var zaten doğal olarak, bırak elleme işte.

Ama biz pekâlâ kabullendik (*doğru değil*). Ya o yüzden şüpheye düşüyorum işte. O yüzden emin olamıyorum. Yani nasıl geliyor biliyor musun, hani bize farklı olduğunu itiraf etti ya, bazen bunu yakınlaşalım diye, ne bileyim, onu daha iyi tanıyalım diye değil de başka bir

sebeple yaptığını düşünüyorum, ya çünkü insan niye sırrını başkasıyla paylaşır, yakın olmak için falan değil mi, ama bence o bunu tam tersi için yaptı. Çünkü gizliden gizliye onu kabul etmememizi umuyordu, bize bunu söylemenin onu bizden uzaklaştıracağını umuyordu çünkü aklınca ona kızacaktık, bu sırrı kabul etmeyecektik, reddedecektik, o da gidip başkalarına anlatacaktı, sözde buna mecbur kalıp o kibirli tavrıyla, "Gördünüz mü, aramızdaki bu mesafeye onlar sebep oldu, korktular," diyecekti başkalarına, sorumluluğu bize yükleyip, "Beni onlar reddetti, ben onları terk etmedim, onların kabahati," diyecekti ve vicdanı rahat edecekti, anladın değil mi, meşhur taktik aslında, ha tabii bunu anneme söylemiyorum, üzülmesin diye ondan saklamayı tercih ediyorum, bir farkına varsa mahvolur kadın, neyse, peki sonra ne oldu, ona kucak açacağımızı, sırrını kabulleneceğimizi anlayınca bize kızdı, bize kızdı çünkü bütün planı suya düştü, her şey onların yüzünden diyemeyecekti artık kimseye, anladın mı, ondan diyorum işte, bence onu bu haliyle kabul ettiğimiz için bizi asla affetmedi. Bence bütün mesele bu. Neyse. Ne diyordum ben ya, koptum iyice. Hah, Édouard. İşte özür dilemiş adamdan eve davet edemediği için, kusura bakma demiş, seni eve davet edemem falan demiş, daha doğrusu kendini birden özür dilerken bulmuş, bedeni kafasının yerine özür diliyormuş heriften, öyle söyledi, ya işte arada ne dediği de belli olmuyor ama neyse, anla işte, kendini özür dilerken bulmuş adamın karşısında, peki Reda ne yapmış? Birden tutmuş bunun elinden, yine bizimki konuşurken, lafının tam ortasında, Édouard'ın elini tutup eşofmanının içine sokmuş, çükünün üstüne koymuş. Eşofman varmış herifin üstünde. Édouard bunu hiç beklemiyormuş. Eşofman giymesini değil yani, elini tutmasını. Neyse, herif sonra demiş ki buna, o halde aşağıdaki kafede bir içki

ısmarlayayım sana, kahve ısmarlayayım, beş dakika şans ver bana, bana bir şans ver, bana sadece bir şans ver demiş, ben ısmarlayacağım, haydi lütfen demiş, bahsi iyice yükseltmiş yani, sonra bakmış Édouard'dan hâlâ ses yok, tutmuş elini yakalamış yine, ikinci deneme, orasına burasına götürmüş, o kadar güzelsin ki, gördüğüm en güzel sarışınsın falan demiş, böyle şeyler söylemiş, gördüğüm en mavi gözler falan, sonra Édouard da iç çekip herifi eve davet etmiş."

Ailemle yaşamadığımı itiraf edene kadar yalan söylediğim için Reda neden daha bu yaşta, yirmilerimin başında ailemin yanından ayrıldığımı ve özellikle de neden Noel'i onlarla kutlamadığımı öğrenmek istemişti. Okumak için mi diye sordu. Ona üniversiteye gidişimin, kaçışımın bir sonucu olduğunu söyledim. Önce kaçmıştım. Üniversiteye gitmek, okumak fikri sonradan, bu eylemin, geçmişimden yalnızca coğrafi anlamda değil, sembolik anlamda, toplumsal anlamda, yani tam anlamıyla uzaklaşabilmemin mümkün olan tek yolu ya da en azından tek seçeneğim olduğunu anlamamla ortaya çıkmıştı. Ağabeyim gibi bir işçi olabilir, ailemin evinden üç yüz kilometre ötede bir fabrikada çalışıp onları bir daha görmeyebilirdim ama eksik bir kaçış olurdu bu. Amcalarımın, kardeşlerimin varlığı içimde kalırdı: aynı sözcük dağarcığı, aynı tabirler, aynı beslenme ve giyim alışkanlıkları, aynı hobiler, aşağı yukarı aynı yaşam tarzı. Tam anlamıyla kaçmamı yalnızca eğitim sağlayabilirdi. Reda, "Ama görüşüyorsunuz değil mi, sen gidiyorsun, onlar geliyorlar?" diye sordu. "Arada mutlaka git yanlarına, seni bugüne onlar getirdi," dedi. Bunu kalbinin iyiliğine yordum.

"Sonra çıkmışlar eve. Merdivende yarış yapmışlar. Durduk yere ha, biri koşmaya başlayınca öbürü de kova-

lamış. Çocuk gibi. Güle güle çıkmışlar yukarı, arkada kalan öndekini çekmiş, koşmasına engel olmuş, hile yapıp öne geçmiş falan (*merdivenlerde yankılanan kahkahalar*). Deli gibi gülmüşler, bana öyle söyledi, kapıya vardıklarında –beşinci katta oturuyor bu arada– terden sırılsıklam olmuşlar, zor nefes alıyorlarmış, sonra bizimki tam kapıyı açacak, bir bakmış anahtar yok, bulamamış bir türlü, klasik Édouard, sonra paniklemiş tabii, her şey boşa gitti diye düşünmüş, tanışma, sohbet, hepsi zaman kaybına dönüşmek üzereymiş çünkü adamı eve sokamıyormuş, gerçi ben dedim ki niye zaman kaybı olsun yani, ertesi gün görüşürdünüz, bir bozuldu böyle söyleyince, lafını böldüm ya, sinirlendi, farkındayım, lafın gelişi söyledim dedi. Neyse, sonuçta bulmuş anahtarı."

Anahtarı tek başıma bulmadım. Reda ellerini teker teker ceplerime sokup yoklamıştı, ellerinin kumaştan geçen sıcaklığını hissediyordum, parmaklarının ucuna değen penisim sertleşiyordu. Parmakları ılık ve nemliydi. Anahtarı bulan o oldu. Bu ne ablama ne polise anlattığım ayrıntılardan biri, sadece Didier ve Geoffroy'yla paylaştım, mesela olayların gidişatının ve –en kaba tabirle– Reda'ya hissettiklerimin parçası olmasına rağmen, eve girdikten bir süre sonra ışıkları kapattığımı, dışarıdaki mürekkep mavisi ışığın ahşap panjurların arasından içeri sızıp ince çizgiler halinde Reda'nın üzerine, göğsüne, kollarına, yüzüne yansıdığını da polise anlatmadım. Reda'nın kaçıp gitmeden önce, çok önce, tecavüzden önce, atkıdan önce, öfkeden önce, bana masaj yapmayı teklif ettiğini, kabul ettiğimi, karnına uzandığımı da anlatmadım. Gevşememi, mümkün olduğunca derin nefes almamı, oksijeni ciğerlerimde tutup sonra usulca, uzun soluklar halinde bırakmamı istemişti. "Güzel bir şey düşün," diye fısıldamış, ben de, "Sen," diye yanıt vermiştim. Gülmüş, "O zaman

güzel bir yer düşün," demişti. Yine, "Sen," demiştim. Bunu Didier ya da Geoffroy'dan başkasına anlatsam kendimi gülünç hissederdim.

Polislere eve girdiğimizi söylemekle yetindim. Ayrıntı vermeden. O kadar hareketsiz duruyorlardı ki dekorun parçası gibiydiler, sandalyelerden, duvarlardaki sararmış uyuşturucuyla mücadele afişlerinden farkları yoktu. Beni dinlemelerinin ne kadar önemli olduğunun o anda bile farkındaydım. Geçen hafta Clara'yla, şikâyetin hemen ertesi günüyse Didier ve Geoffroy'yla paylaştığım tüm o yersiz, ırkçı yorumları, durumumu algılamaktan âciz oluşları, takıntıları, bizi uzaklaştıran her şey, beni onlardan nefret ettiren her şey bir yana, bana büyük, önemli bir yardımda bulunuyorlar, sözümün hem mümkün hem dile gelir olabildiği bir mekânı temsil ediyorlardı, geldiğim andan itibaren konuşmaya iznim olduğunu hissetmeme yardımcı olmuşlar ve sözcüklerim, ağzımda var kıldıkları bu imkânın izinden gitmişlerdi.

Masada oturan memur, ben eve girişimizi tarif ederken sözümü kesti: "O âna kadar herhangi bir saldırganlık belirtisi göstermiş miydi?" Yanıt verdim: "Hayır. Aksine eğlenceliydi. Özenli davranıyordu. Gerçi şimdi düşününce, biraz abartılıydı, yani bir ilk buluşma için." Polis memuru, "Ona içki verdiniz mi? Sizce, karşılaşmanızdan önce içmiş miydi?" diye sordu.

Bana biraz içtiğini söylemişti ama sarhoş değildi. Hareketlerine hâkimdi. Alkol kokmuyordu. Ayakkabılarını çıkarırken gözleri üst üste duran kitaplara takılmıştı. Onu izliyordum. Işığı tekrar yakmıştık (soyunmak için mi yakmıştık?). Başını eğip kitapların adlarını mırıldanıyordu. Sonra bana döndü. Evde içecek bir şeyler var mıydı? Hiçbir şey yoktu. Sonra buzlukta bir şişe votka olduğunu hatırladım, Paris'e beni ziyarete gelen Polonyalı bir arkadaşımın hediyesiydi ama hoşuma gitmediği

için şişeye dokunmamıştım, hâlâ ağzına kadar doluydu. Büyük bir bardağa doldurup ona uzattım, bir ya da iki yudum aldı, daha fazla içmedi, yanına sokuldum ve öpüştük. Nefesinden güçlü bir alkol kokusu geliyordu, tek bir yudumdan sonra bile. Oturdum ve fermuarımı açtım, başımı geriye yasladım, gözlerimi kapadım. Bardağı bıraktı, önümde dizlerinin üstüne çöktü.

Polis ona sarıldığım sırada silahını hissedip hissetmediğimi sordu. Fark etmemiştim. Hem üstündekileri o kadar hızlı çıkarmıştı ki paltosunun iç cebinde bir şey hissetseydim bile aklıma silah gelmezdi. Bir defa seviştik. Sonra tekrar, dört, beş defa, iki sevişmemiz arasında yanımda uyuyor, birkaç dakikalığına kestiriyordu, elini kollarımdan, saçlarımdan ayırmıyordu, parmaklarını saçlarıma doluyor, kaçmamdan, onu yalnız bırakmamdan korkuyormuş gibi sıkıca tutuyordu, bacaklarını bacaklarımın arasına sokuyor, elini penisimin üstüne koyuyor ya da kavrayıp parmaklarıyla sıkıştırıyordu. Arada uyanıp konuşuyorduk. Sonra yine başlıyorduk.

Gece üç ya da dört defa kalkıp banyoya gitmiş, kasıklarını yıkamıştı. Parmak uçlarında yükselip kasıklarını lavaboya yapıştırıyor, penisini öne doğru uzatıyordu. Elleriyle penisini ovalarken sırt kasları geriliyordu. Penisiyle kasıklarını ılık suyla yıkıyor, hızlı, dairesel hareketlerle ovalıyor, sonra yatağa dönerken kitapların önünde bir süre durup dikiliyordu. Kalınca bir kitabı eline alıp, "Benim hiç aram yok kitaplarla, bizimkiler epey uğraştı okuyayım edeyim diye ama beceremedim, uymadı bana o işler, benim olayım hep serserilikti," demişti. Sonradan Reda'nın hayatını hayal etmek, sessizliklerine bir anlam vermek, izahat yüklemek için faydalanacağım cümlelerden biriydi bu. Bir gün sınıfta otururken birden ayağa kalkmış, Didier ve Geoffroy'ya da anlatmıştım bunu,

birden ama yavaşça kalkmış yerinden. Ortaokuldaymış. Diğerleri gibi oturuyormuş, sonra birden ayağa kalkmış. Usulca kalkıp sandalyesinden uzaklaşmış – aslında bir hışımla ya da bağırarak ayağa fırlasa öğretmen daha az korkarmış zira bu kadar sakin, bu kadar kontrollü bir harekete hiç alışkın değilmiş ve bunu nasıl adlandıracağını bile bilemiyormuş. Öğretmen hiçbir şey dememiş. Çocuklar Reda'ya bakmışlar. Gün ışığının doldurduğu bir sınıf hayal ediyorum, güneş sarı cilalı ahşap sıraların üzerine, zeminin sararmış döşemesine vuruyor, ısınan döşemeden plastik bir koku yayılıyor. Çocuklar bir şeyler yazıyorlar, sessizler ve Reda o sırada ayağa kalkıyor, pencereye doğru yürüyor. İlerliyor, sıraların kenarında ağzı açık duran çantaların arasından geçiyor. Çocukların yanından geçiyor, başlar birer birer ona doğru dönüyor, hiçbiri buna bir anlam veremiyor, bakışlarıyla onu takip ediyorlar, o usul usul ilerliyor, sakinliğini koruyor, pencereye yaklaşıyor, sakin sakin camı açıyor, çocuklar –belki– sınıfa hava girsin diye camı açtığını düşünüyorlar, "Hava girsin diye pencereyi açacak," diyorlar içlerinden. Camı açıyor ve bir bacağını pencereden dışarı uzatıyor. Bunu yapan kuzenim Sylvain'di. Bu onun dillere destan olmuş başarılarından biriydi, aile arasında, okulda, benden on yıl önce gittiği, olayın yaşandığı ortaokulda dillerden asla düşmeyen bir öyküydü. Kimsenin aklından çıkmamıştı o günden beri, yıllar geçtikçe bir erkeklik efsanesine, oğlanların kimliklerini inşa ederken referans aldıkları, düşlerini süsleyen bir tür ideale, ulaşmak ya da en azından meyletmek zorunda oldukları bir fanteziye dönüşmüştü. Bu defa kuzenim yok sahnede, Reda var. Onun yerine onu koyuyorum. Parmaklarının ucuyla pencereyi açıyor, ağzından sınıftaki şaşkın sessizliği bozacak tek bir sözcük çıkmıyor. Yerde duran bacağı yavaş çekimde havalanıyor, dizden katlanıyor, sonra uzuyor, sonra bir daha katlanıp

pencerenin alt pervazının üstünden geçiyor. Ve patlama ânı. Olan biteni o âna kadar çocuklar gibi sesini çıkarmadan, şaşkınlıkla izleyen öğretmen durumu anlayıp çığlık atıyor, Reda da bir çığlık atıyor, bana anlatılanlara ve benim de başkalarına anlattığıma göre kuzenim böyle yapmış, öğretmenin çığlığını bastıran, onu değersiz, yavan, kıytırık bir çığlığa dönüştüren daha güçlü, daha korkunç bir çığlık atıyor ve bağıra bağıra kendini öldüreceğini söylüyor, "Atlayacağım lan aşağı, geberteceğim kendimi, geldi lan burama kadar," diyor, öğretmen paniğe kapılıyor, "Getirin gözünüzün önüne," böyle söylemiştim Didier ve Geoffroy'ya, bir tablo var karşınızda, öğretmen çerçevenin sağında, ayakta duruyor, elbette bu durumda olması gerektiği gibi ellerini ağzına götürmüş, gözleri fal taşı gibi açık, bedeni böyle bir duruma tepki veren her beden gibi güçsüz; çerçevenin solunda Reda, neredeyse simetrik bir kompozisyon, Reda bacağını pencerenin üzerinden uzatıyor, bağırıyor: "Öldüreceğim lan kendimi, atlıyorum aşağı, yeter lan artık," diyor, bunları söylerken yüzü sapsarı ışıkla aydınlanıyor, gözleri parıldıyor, bağırdıkça yüzündeki, alnındaki kalın damarlar belirginleşiyor, ağzından salyalar akıyor, ıslanan dudakları ışıldıyor, ışık o kadar sarı ki her şeyi, etrafındaki her şeyi, tükürüğünü bile sarartıyor ve bir yandan gülmemek için kendini zor tutuyor çünkü sınıftakilerin hem endişeli hem hayran bakışları çok hoşuna gidiyor, çünkü hem atlamayacağını biliyorlar hem yapmamasını ümit ediyorlar hem de yapmasını, atlamasını istiyorlar. Demiştim ki Didier ve Geoffroy'ya, atlaması için hiçbir gerekçe yoktu ve işte bütün mesele de buradaydı, tüm bunlar bir hiç içindi aslında. Öğretmenle aralarında bir sıkıntı yoktu, sadece paniğin onu dönüştürmesini, biçimini değiştirmesini, şeklini bozmasını görmek, diğerlerini güldürmek, kim olduğunu kanıtlamak, koşulsuz özgürlüğü vü-

cuda getirmek –Reda ya da Sylvain, isim önemli değil– özgürlüğün en gösterişli yüzünü göstermek istemişti. Mevcut bir çatışmada taraf olmaya ihtiyaç duymuyordu. Bizzat bir çatışma yaratmaya, üretmeye, icat etmeye muktedirdi – zamana hükmeden oydu, diğerleri ona yanıt vermekle yükümlü olanlardı; o, çatışmanın *ne zaman*, nasıl gerçekleşeceğini ve ne kadar şiddetli olacağını seçendi, diğerleri kendilerini ona göre tanımlamak zorundalardı.

Yedi

Söylediklerim bana da yabancı gelmeye başlamıştı artık. Kendi anılarımı anlatıyor ama onları tanımıyordum. İki polis memuru beni, Reda'yla geçirdiğim geceyi istediğimden farklı bir şekilde anlatmaya mecbur bırakıyordu ve onların koştukları şartlara göre anlattığım hikâyede yaşadıklarımı tanımıyor, kayboluyordum, hikâyemi bana sordukları sorulara ya da sapmamı istedikleri istikametlere göre anlatmaya başlayacak olursam geri dönmek için artık çok geç olacağını, söylemek istediğim şeyin yitip gideceğini biliyordum, söylenmesi gereken anda söylenmeyen bir şeyin, dönüş imkânı olmaksızın, sonsuza kadar yok olacağını hissediyordum, gerçeğin uzaklaştığını, onu elimden kaçırdığımı, polislerin karşısında ağzımdan çıkan her sözcüğün başka sözcüklerin var olmasını sonsuza dek imkânsız kıldığını hissediyordum, her şeyi hatırlayabilmek için bazı sahnelerin, bazı şeylerin söylenmemesi gerektiğini, hatırlamanın sadece unutmakla mümkün olduğunu ve polisin zoruyla bazı şeyleri hatırlayacak olursam her şeyi unutacağımı anlamıştım.

Reda iki saattir evimdeydi.

"Örtüyü çekmişler üstlerine, sohbet ediyorlarmış. Édouard soruyormuş, öbürü yanıt veriyormuş ama hep

aynı yanıt: Sonra. Daha sonra anlatırım. Ya sırf şundan bile azıcık işkillenir insan, şüphelenir ama yok, Édouard hâlâ işkillenmiyormuş adamdan, bunu da normal karşılamış."

Sonra biliyorum aslında diyor, gayet iyi biliyor çünkü, neden hiçbir şeyden şüphelenmediğimi gayet iyi biliyor, çünkü çok çabuk bağlanıyorum insanlara, herkese, çocukluğumdan beri böyle bu, hiç değişmedim, ama bunu yüzüme karşı hiç dile getirmediğini, düşüncesini benimle hiç paylaşmadığını çünkü ona ne yanıt vereceğimi bildiğini söylüyor, bu tavrımın eskiden olduğu gibi şimdi de yalnız bırakılmamla, bizzat ailem tarafından dışlanmamla açıklanabilir olduğunu iddia edeceğimi ve bunu duymak istemediğini söylüyor. Bunun doğru olmadığını söylüyor.

"Sonra bu Reda demiş ki ben artık gideyim. Tesisat işleri mi ne yapıyormuş, kayıtsız kuyutsuz bir şeyler işte, sabah erkenden işbaşı yapacakmış, iş dediği de işte onu sök, bunu tak, su tesisatı, elektrik, araba, motor falan, ıvır zıvır işler işte, buradaki tiplerin yaptığı şeyler (*her babanın böyle bir arkadaşı vardır mutlaka, hani evdeki ufak tefek tamirat işlerini halleden, yardıma geldiği için birlikte bir şeyler içerek teşekkür edilen adamlar, elleri hep simsiyah olur, tamir ettikleri elektrikli aletlerin ya da araba motorlarının yağı bulaşmıştır ellerine, günlerce yıkasalar da çıkmaz, parmaklarının derisi zımpara gibi olmuştur artık, her tarafında beyaz çatlaklar vardır, yağı daha hızlı çıkarmak için döktükleri gazyağı yüzünden derinin üstünde küçük kabarcıklar oluşmuştur*).

Gideceğini söylemiş, olabilir, doğru mu değil mi bilemeyiz ama bence planı hazırmış kafasında, yani bence biliyordu bir sonraki adımını, sonradan yapacaklarını, her şeyi, gideceği falan yoktu yani bir yere, blöf yapıyordu, planına uygun hareket ediyordu, gideceğim diye yalan söylüyordu. (*Sanmıyorum. Evet, bir şeyler çalmayı planla-*

mış olabilir, hatta mutlaka planlamış olmalı ama o kadar, Reda'nın saatler ilerledikçe olayların nasıl gelişeceğini öngördüğünü hiç sanmıyorum ki bu, o akşamın şiddetini ya da günahını azaltmaz ama ben, kendi adıma, tüm olanların anlık kararlar ve tereddütler sonucu, bir bakıma tesadüfen yaşandığına, Reda'nın hiçbir hareketini planlı yapmadığına, mevcut duruma uyum sağlamaya çalışan bir insan gibi davrandığına, bir an öncesine göre tavır aldığına, doğaçlama hareket ettiğine ve onun da –belki benim kadar olmasa da– şaşkın olduğuna, ne yapacağını bilmediğine inanıyorum. Durum değiştikçe onun hareketleri de değişiyor –bunu söyleyebilirim çünkü gördüm–, doğaçlama sergilediği davranışlar bir bakıma komik bir hal alıyor –bunu ancak şimdi anlıyorum, geriye bakınca, yaşananların ardından– ve yapmış olduğu şeyle yüzleşince tavırlarına şaşkınlık, bakışlarına mahcubiyet hâkim oluyordu; sanki sürekli, her geçen an yaptığı şeyin, yakın geçmişin tuzağına düşüyor, hükmedemediği bir şimdiki zaman selinde sürükleniyordu. O akşam alınan her kararın, hemen akabinde gerçekleşebilecek başka kararları –hem benim hem onun açısından– imkânsız hale getirdiğine, yapılan her seçimin başka seçimlerin mümkün olma ihtimalini ortadan kaldırdığına ve Reda'nın seçim yaptıkça özgürlüğünü yitirdiğine inanıyorum, tıpkı sorgu esnasında, iki memurun karşısında, benim de yitirdiğim gibi.) (*Clara geçen gün tüm bu teorilerin geçersiz olduğunu, zira Reda'nın yanında tabanca taşıdığını söyledi.*)

Ona birlikte duş almayı önermiş. Telefon numarasını istemiş ama Reda vermek istememiş, geri çevirmiş ki işte bence bu hareket her şeyi önceden tasarladığının en büyük kanıtı, Édouard değil diyor ama yanılıyor. Yanılıyor. Belli ki daha önce de yapmış bunu bu adam, belli ki yaptığı, yapacağı şeyi daha önce de yapmış, nasıl yapacağını gayet iyi biliyormuş, ne yapmaması gerektiğini de

biliyormuş, o yüzden reddetmiş zaten Édouard'la birlikte duşa girmeyi, herif biliyormuş sonradan başına neyin iş açıp açmayacağını, ona göre davranmış, gayet mantıklı, bizim yapacağımız türden şeyleri yapmamış adam, biz yaparız çünkü bilmeyince sorgulamaz insan, düşünmeden yapar ve her şey bir anda oluverir o yüzden ama bu herif her şeyi ölçüp biçmiş belli ki, her şeyi, her saniyeyi ölçmüş. Her şeyi hesaplamış."

Numarasını istedim, rahatsız etmeyeceğime söz verdim ama ısrarla vermedi, başını çevirdi, gözlerini kaçırdı. Kendince bir sebebi vardır diye düşündüm, belki biriyle, bir adam ya da kadınla birliktedir ve telefonu masada ya da başka bir yerde dururken benden mesaj gelmesinden çekinmiştir. Clara numarasını vermek istemiyor değil de veremiyor olduğuna kendimi inandırmak için elimden geleni yaptığımı söylüyor. Dün de bana kendimi kandırdığımı, numarasını vermeme sebebinin istememesi değil, başka bir şey olduğuna inanmaya çalıştığımı söylemişti, ki şüphesiz haklıydı.

Bana gündüzleri takıldığı bir kafede görüşebileceğimizi söyledi, arkadaşlarıyla langırt oynadığı eski bir Paris kafesiymiş. Adını söylemedi. Öyle bir yer var mı yok mu bilmiyorum, gidip bakmadım ama bu bilgiyi polise verdim ve verdiğim anda pişman oldum.

Clara kocasına çalışma masamın başına gidip küçük bir not defterinden bir yaprak kopardığımı, Paris'te yaşamaya başladığım günden beri yazı yazmak için her gün uğradığım, daha geçen ay ilk romanım *Eddy'nin Sonu*'nu bitirdiğim kafenin adını ve adresini yazıp ona verdiğimi söylüyor. Bana uğrayacağını söyledi. Bir daha o kafeye gitmedim.

Reda gidip duş aldı. Ayrı ayrı yıkandık, sırayla. Buğulanmış camın ardından duş alışını izledim. Su buharı ve damlalar görüntüyü bulandırsa da sabunlu ellerinin

bedeninde gezinişini görebiliyor, hatlarının hafifçe kıpırdanışını seçebiliyordum. Elleri olmak istiyordum.

"Hiç öyle aceleye falan getirmemiş. Duşunu almış, sonra Édouard'ın duş almasını beklemiş. Çıkmasını, kurulanmasını, donunu giymesini, ışığı açmasını, sonra da hoşça kal demeyi beklemiş. Bak bu tuhaf aslında, yani Édouard duş alırken çaktırmadan çekip gidebilirmiş ama gitmemiş, beklemiş, beklemiş, ona hoşça kal demek için beklemiş, Édouard'ın kurulanmasını beklemiş, giyinmesini beklemiş, ışığı açmasını beklemiş. Gidebilirmiş ama gitmemiş. Neyse... sakın şey deme de bana şimdi... neyse, Édouard duştan çıkmış, çıkınca da saate bakmak istemiş tabii telefonundan, tik gibi bir şey bunda, sürekli saate bakması lazım, yoksa hastalanır falan, o derece, evde de aynı, geldiğinden beri beş dakikada bir bakıyor o saate, saatin kaç olduğunu bilmeyince sağını solunu şaşırıyormuş, öyle diyor, eli ayağına falan dolanıyormuş, kendini konumlandıramıyormuş, zamanın ortasında bir yerde kaybolduğunu hissediyormuş, o yüzden de eli ayağı boşalıyormuş, felç oluyormuş, böyle söylüyor, ya bu niye böyle, bana bunu söyleyince içimden ne dedim biliyor musun, bir şeyi de trajediye çevirme ya, bir büyütme ya, zamanda kayboluyormuş, ya bir git işine nolur ya, gerçi daha neler duydu bu kulaklar, neyse, kibarlığımı bozmadım zaten, bunu da çektik sineye, neyse işte cebinden telefonu çıkarıp saate bakmak istemiş neticede, bir de ne görsün, cep boş, telefon yok. Telefon cebinde değilmiş ama Reda hâlâ oradaymış, bir yere gitmemiş, öyle direk gibi duruyormuş karşısında, ayakta, kıpırdamadan."

Sekiz

Telefonumun nasıl kaybolduğunu biliyor ama kendimde bunu dile getirecek gücü bulamıyor, düşünmeye cesaret dahi edemiyordum; bunu düşünmemek için çabalıyordum.

Clara kocasına boş ceplerimi karıştırmaya azimle devam edişimi, tüm mantık kurallarını karşıma alarak, telefonun cebimde olmadığını bal gibi bilmeme rağmen aramayı sürdürüşümü anlatıyor, sanki sırf istiyorum ve parmaklarımı cebimde kıpırdatıyorum diye telefon bir anda ortaya çıkacakmış gibi.

Ertesi gün, hikâyenin tam burasını anlatırken polis memuru kadın dedi ki, "Maalesef aldı yürüdü bu olaylar... Bir sürü hırsızlık vakası geliyor her gün... Alıştık artık... Altından hep yabancılar çıkıyor... Araplar." Bir an evvel gitmek istediğim ve kadının bir karşılık vermemi beklediğini bildiğim için ne bir itirazda ne de bir hakarette bulundum. Telefonumu arıyordum, en son duşa girmeden önce elime alıp saate bakmıştım. Polislere, "İçkiliydim, eve gelmeden içmiştim. Yorgundum da. Telefonumu bulamayışımı bunlara bağladım," dedim ama ne içkili ne yorgun olmama bağlıyordum aslında olanları. Bu, düşünmek *istediğim* şeydi ama zihnimin en derin katmanında başka bir düşünce vardı, nefret ettiğim ama

orada olan, her şeye rağmen orada var olan, daha derinlere kök salmış, daha güçlü bir düşünce. Neyi neden düşündüğümü bilmekte iyiyimdir aslında, aklımdan geçen şey gerçek fikrim mi yoksa kendimi mutlu etmek, pohpohlamak için mi öyle düşünüyorum, bunu ayırt edebilirim. Kendimi kandırırken bile. *Herhalde başka bir yere koydum. Lavabonun yanında kirli giysiler duruyordu, kesin onların arasına düşürdüm* diye düşündüm. Sabah çıkar bir yerden diye kendimi ikna etmeye çalıştığımı da hatırlıyorum ama aslında buna da inanmıyordum.

Reda bir-iki metre önümde, karşımda duruyordu hâlâ, son bir defa öpmek için yanına yaklaştım, radyatörün yanında asılı duran, hafifçe ısınmış paltosuna dokununca (niye dokunduysam?) elime sert, köşeli bir şey geldi. Baktım ve iPad'imin ucunu gördüm, gri, parlak, metalik kenarı paltosunun iç cebinden bir parça dışarı taşmıştı. Kaybolduğunu fark etmemiştim. Durması gereken yere, masaya baktım. Orada değildi.

"Hırsızlık yapmasını mantıklı bulmuş. Reda'nın. Bunu da duyunca tepem attı artık. Dedim bravo ya, bunu da mantığa oturttun yani, pes ne diyeyim, bana da bir izah et o zaman ya, nasıl bir mantık bu yani, delirdim ya resmen, dedim izah et çünkü ben bunda mantık falan göremiyorum, kusura bakma ama cidden göremiyorum, beceremiyorum, bulamıyorum, benim midemi bulandırıyor bu insanlar, anlıyor musun, herif hırsız ya, hırsız (*bu takıntılı olduğu şeylerden biri, sürekli dürüstlüğü sorgulanan, şüpheyle yaklaşılan bireylerden oluşan bir ailede büyüdü, çoğu kuzenimizin, hatta bizzat ağabeyimizin defalarca hâkim karşısına çıkması yüzünden bu şüpheler hiç ortadan kalkmadı, o da buna tepki olarak, kaygıyla yoğrulmuş bir tür dürüstlük saplantısı ve son derece katı yargılarda bulunmaya yönelik bir eğilim geliştirdi, sanki gerçekleri ken-*

dinden uzak tutmak istiyordu, o kadar yakındı ki bu gerçekler ona, sürekli uzaklaşmak istiyordu onlardan).

Dedi ki, doğru bir şey olmayabilir, doğru demiyorum, doğru olmayabilir ama mantıklı, dedi, üç-beş kuruş para kazanmak için orada burada çalıştığına göre, bu dediği doğruysa mantıklı, düşünsene milletin bok püsürünü tamir edip üç-beş kuruş kazanmaya çalıştığını, eşinden dostundan iş dilenmek zorunda kaldığını, bunun için ona buna boyun eğdiğini, aşağılandığını, aşağılanma değil mi bu, düpedüz aşağılanma, iş olmayan yerde insanlardan iş dilenmek, eşe dosta bir şeye ihtiyacınız var mı, badana yaptırmayı düşünen tanıdığınız var mı falan diye sormak, bunun adı aşağılanma dedi. Reda'nın bir şeyler çaldığını fark edince demiş ki içinden, yerinde olsam ben de aynı şeyi yapardım. Ondan daha iyi davranamazmış. Asıl bir şey çalmamak mantıksız olurmuş.

Ben bunu zamanında bizimkilere hiç ispiyonlamadım, biliyor musun, ispiyonlamadım çünkü feci dayak yerdi, biliyorum. Yeminle ağzını burnunu kırarlardı. Hak ediyor muydu, ediyordu tabii, o da küçükken hırsızlık yapıyordu çünkü. Paraya ihtiyaç duymaya başlayınca hırsızlığa başladı (*söz konusu aile üyeleri olduğunda dürüstlük ilkesini unutuveriyor*).

Kaç kere gördüm. O görmediğimi sandı ama ben hepsine şahidim. Arkadaşlarıyla birlikte giderdi bunlar hep, şu otobüs durağında buluştuğu tiplerle, sabaha karşı beş kişilik arabaya altı kişi doluşur, dip dibe, kucak kucağa soyguna giderlerdi, tabii camları açarlardı mecbur sonuna kadar, eh bir arabada altı kişi, hiç denk geldin mi bilmiyorum ama içerisi cehennem olur bildiğin, böyle kalın bir buğu oluşur, nefes alamazsın, konserve kutusunda falan gibi hissedersin kendini, dışarısı da görünmez. Neyse.

"Çekiçle giderdi bunlar, her birinde bir çekiç. Édouard babamın kilerde duran kırmızı çekicini yürütürdü.

Bir ara gözüm takılır oldu buna, bakıyorum sürekli kilere gidiyor, elinde sırt çantası, normalde gittiği bir yer değil tabii, ne işi olacak orada, onun olayı banyo, anladın ne demek istediğimi, neyse fark ettim ben bunu, her akşam haberleri izliyoruz, sonra sofra toplanıyor, o sırada bu doğru kilere, üstelik haberleri hiç kaçırmayan çocuk yapıyor bunu, eh ben de diyorum içimden, kilere de sırt çantasıyla gidilmez yani, o zaman çaktım tabii, dedim bu işin içinde bir iş var, bu kesin bir şeyler peşinde. Kaçar mı benden?

Bir gün çaktırmadan izledim bunu. Perdenin arkasına saklandım, kilerden çıkmasını bekledim. Ben sana göstereceğim diyordum içimden, ben sana göstereceğim, milleti salak yerine koymak ne demekmiş göstereceğim ben sana, gör bak, haberi yok tabii bunun perdenin arkasında olduğumdan, ilmeklerin arasından bunu izliyorum, perdeye bile dokunmuyorum, her şeyi hesaplamışım en ince ayrıntısına kadar, perde bir kıpırdadı mı al başına belayı, hele bizim o perdeler, oynamaya bahane arıyorlar zaten, nefesimi bile az az alıyorum o yüzden; aman titremesinler diye. Neyse sonra bu çıktı gitti, peşinden daldım içeri. Evvelsi günden hazırlığımı yapmışım tabii, içeride bir tur atıp neyin nerede durduğunu ezberlemişim, tezgâhta, duvarda ne var hepsini biliyorum, on numara hazırlanmışım, eh tabii gözüme hemen çarptı çekicin yeri, boş duruyor, anladım ki çekici almış. Sonra başladım işin aslını soruşturmaya, çok geçmeden de çözdüm.

Öğrense deliye dönerdi var ya. Babam. Yeminle kimse tutamazdı. Eh, erkek adamın çekici çalınır mı? Çalınmaz. Kutsalına dokunmayacaksın erkek adamın. Ama sana bir şey diyeyim mi, bak kalıbımı basarım, öfkeden deliye de dönse –ki dönerdi çünkü hırsızlığın en kötü şey olduğunu söylerdi hep, anca şehirli serseriler,

tembeller buna yeltenir derdi, kendi evinde asla böyle şeyler görmek istemediğini söylerdi–, bak adım gibi eminim, bunu öğrenmek hoşuna giderdi, itiraf edemezdi ama sevinirdi var ya, itiraf edemezdi tabii anlıyorum, sonuçta babalık gururu diye bir şey var, açıktan söyleyemezdi belki ama acayip rahatlardı çünkü Édouard böyle bir şey yaptı ya, sonunda erkek adam oldu, delikanlı oldu diye düşünürdü, belki bağırıp çağırır, hatta Édouard'a hayatının sopasını çekerdi, yaptığına bin pişman ederdi, ama eminim ufak bir tebessüm de konardı dudağının kenarına var ya, buna sopayı çekerken kesin derdi ki içinden, oh be, Édouard hırsızlık yaptı, Édouard babasına karşı geldi, demek sonunda gerçek bir erkek oldu, sonunda o eşiği geçti, sonunda tehlikeli bir şey yaptı, gerçek bir erkek gibi. Hep bunu bekledi adam ya. O yüzden iki şeyi aynı anda düşünürdü bence, hissederdi ya da, mümkün mü bilmiyorum ama mümkündür herhalde, neden olmasın, hem tekme tokat girişirdi buna hem de sırıtırdı çaktırmadan, ikisi aynı anda, olabilir, ama bilemeyeceğiz tabii çünkü onu hiç ispiyonlamadım, o yüzden ne o dayak yedi ne de babamın yüzü güldü. Neyse, zaten geçti artık.

Onu korumak için sustum anlayacağın. Başı derde girmesin diye. Ha, yaptığı şeyi doğru mu buluyordum, hayır, katiyen ama öyle biri değilim neticede, kimseyi ispiyonlamadım, ispiyonlamam. O sıralar daha küçücük veletti zaten, kötü bir hevestir, geçer gider diye düşündüm, çişi gelince tutamaz ya çocuk, öyle kabul ettim, on dört-on beş yaşında falandı, öbür çocuklar da aşağı yukarı aynı yaştaydı, bir-iki yaş büyüktüler en fazla. Brian vardı bir tek, en büyükleri oydu, arabası da vardı çünkü yaşı tutuyordu. O gelip alıyordu bunları arabasıyla, bir depoya gidiyorlardı, oraya dadanmışlardı, manyak gibi sürerdi arabayı Brian, son sürat, gece vakti kaza mı yapa-

caklar, birini mi ezecekler, umurlarında değildi hiçbirinin, bencillik işte, manyak gibi giderlerdi o yollarda, on kilometre öteden anlardın bunların geldiğini, o saatte başka araba olmazdı çünkü dışarıda, herkes uyurken bir bunlar dolanırdı, yedikleri haltları öğrendikten sonra ben de pencereden izler olmuştum bunları, cama çıkar bakardım, araba Bailleul Amca'nın mısır tarlalarına doğru uzaklaşırdı son sürat, pencereler açık, arabanın ışığı giderek küçülürdü, ormanın kuytularında kaybolmaya başlardı, sonra ne ışık kalırdı geriye ne gürültü.

Giderlerdi işte böyle toplanıp. Üstlerinde koyu renkli giysiler, parmaklıkları tırmanarak girerlerdi depoya. Birbirlerinin sırtına basıp çıkarlardı yukarı, asma kilidi kırmak için pense de götürürlerdi yanlarında, hepsini biliyorum, ay ışığı da olmasa göz gözü görmezdi, öyle karanlık olurdu etraf. Leş gibi dönerlerdi eve. Brian kötü araba kullanıyordu çünkü ehliyetini askerde almıştı, orada önüne gelene veriyorlar tabii ehliyeti, kim kime dum duma. Hayır, ya biri parmaklıkları tırmanırken düşseydi, ya girseydi bir tarafı o sivri demirlere, var mıydı bunu düşünen? Aç bak gazeteleri, her gün böyle haberlerle dolu. Akıllı geçinen tiplerdi bir de bunlar sözde. Başlarına bir şey gelseydi ben görürdüm onları. Bok yoluna gitmek neymiş anlarlardı o zaman.

Yalancının mumu yatsıya kadar yanar tabii. Gerçi Brian önden iyice araştırıyordu gidecekleri depoyu, kamera var mı, bekçi var mı, köpek var mı, iyice kontrol ediyordu, köpek varsa fena tabii, iş yatar. Fener almıyorlardı yanlarına. Ay ışığından faydalanıyorlardı. Harekete geçmek için dolunaylı geceleri bekliyorlardı (*bu kadar ayrıntıyı nasıl bildiğine dair en ufak bir fikrim yok*). Depoda ne bulurlarsa götürüyorlardı, ellerine ne geçerse, bulaşık makinesi, mutfak aletleri, kucaklayıp atıyorlardı bagaja, sonra da basıp gaza kaçıyorlardı, son sürat, gel-

dikleri gibi, ah orada olsam nasıl canlarına okurdum bunların, hop, nereye beyler, kolay gelsin diye bağırırdım, felekleri şaşardı, ah nasıl iyi gelirdi, içimin yağları erirdi yeminle, neyse, çaldıklarını Brian'ın odun deposuna istifliyorlardı aynı gece, depo Brian'ın evinin arka tarafındaydı, çayırların oraya varmadan. Ertesi gün çekiçleri alıp ganimetleri parçalara ayırıyorlardı, Édouard Brian'da kalıyordu genelde o geceler, salonda kamp yatağında uyuyordu, neyse sonra parçaları gidip satıyorlardı bir hurdacıya, bu taraflara yakın biri vardı, ona götürüyorlardı. Bakır buldular mı değme keyiflerine, bazı aletlerin içinde oluyor bakır, iyi para ediyor, bakır bobinlerin falan getirisi bayağı iyi.

Ama nasıl yakalanmadılar hâlâ hayret ediyorum, başları cidden belaya girebilirdi, öyle kolay kurtulamazlardı yani, mucize gibi bir şey aslında yakalanmamış olmaları, yani o gürültüye nasıl kimse uyanmadı hayret, o çamaşır makinelerini çekiçle vura vura kırarlardı, bak al bir çekiç bir dene, o makinenin tamburuna bir vur, bak nasıl inliyor bütün mahalle, komşular merak ediyormuş tabii ne olduğunu, normal bir gürültü değil sonuçta, ben soruşturmaya başlayınca söylemişlerdi, sormuştu bir tanesi nereden geliyor bu gürültü diye, ben de okuldan ödev vermişler çocuklara demiştim, daha okumayı saymayı bilmiyorlar, böyle saçma sapan ödevler veriyor işte öğretmenleri, mikroskopla falan bir şeyler.

Yine de Édouard öbür çocuklar kadar abartmadı, doğruya doğru şimdi. Gerçi ödlekti de ondan, ha bir de şey var tabii, başka bir mesele yüzünden başları derde girmişti önceden, ondan bayağı bir korkmuştu bizimki. Bunlar, aynı çete, zaten aralarında öyle diyorlardı kendilerine, Çete, yine bir şeyler çalmaya kalkışıp yakalanmışlardı. Édouard o sıralar yemekten sonra hemen çıkardı evden, Çete'yle buluşmaya gidiyorum derdi, otobüs du-

rağında buluşacağız, ben de Çete'ni sevsinler senin derdim içimden, havanız batsın, kendilerini bir şey sanırdı bunlar, beş tane köylü velet, altlarında paslı mobiletler, her tarafına inekler sıçmış ya da külüstür bir araba, ikinci el, komşu kasabadaki kuzen kakalamış bunlara, hani o bile acımıştır paralarını alırken, o derece, bu yani eldeki malzeme ama görsen havalarını Chicago'da sanıyorlar kendilerini, sizin havanız kime ya? Neyse. Bir gün fazla ileri gittiler ama.

Bunlar kasabadan bir kızın evine girdiler zorla, bir şeyler yürütmek için. Kızdan faydalandılar bildiğin, Çete'den bir çocuğa âşıkmış kız. Kaç zamandır peşinden koşuyormuş. Sırılsıklam âşıkmış resmen, bildiğin âşık, aşkı da geç, kafayı yemiş resmen çocukla, feci takmış, sorun şu ki bir türlü çocuğa söyleyememiş, çünkü çocuk hep öbür çocuklarla birlikteymiş, bir türlü tek yakalayamamış onu, bunlar da kızı ne zaman görseler alay ediyorlarmış, bayağı taşak geçiyorlarmış kızla, yok işte geliyor senin sevdalı güvercin, yok saat beş yönünden yaklaşan bir güvercin var, pis pis laflar işte yine, insan gibi konuşmayı bilmezler ki, neyse işte, yani neticede bir türlü konuşamamış kız, âşık olduğuyla kalmış kaç zaman.

Derken bunların aklına o salak fikir gelmiş.

Anlatayım da dinle. Çocuğa demişler ki, kızın âşık olduğu çocuğa: Bak şimdi ne yapacaksın biliyor musun, gidip bulacaksın kızı, takılmak istediğine inandıracaksın, sonra alıp odasına götüreceksin, yukarı kata çıkaracaksın. Kız zaten dünden razı, tıpış tıpış gelecek peşinden, karı beni becer diye gözünün içine bakıyor bir yıldır, gizli saklı bir şey değil ha, karı bağırıyor resmen sik beni diye, o yüzden işin kolay, alıp çıkaracaksın Constance'ı yukarı, biz de o sırada eve gireceğiz, ses çıkarmadan, evin kapısını açık bırakmasını sağla yeter, gireceğiz içeri, alabildiğimizi alıp çıkacağız, bu kadar. Sonra da paylaşacağız.

Kız, Constance, hemen oltaya gelmiş tabii. Âşık tabii zavallı. Kolay lokma. Neyse işte, o akşamüstü kızın evine girmiş bunlar, başlamışlar çantaları doldurmaya, gülmemek için zor tutuyorlarmış kendilerini, acayip eğleniyorlarmış da bir yandan, neyse, peki ne almışlar sence evden? Mücevher mi, para edecek bir şeyler mi? Yok ya, nerede bunlarda o kadar akıl, ne almışlar biliyor musun, kızın DVD player'ını, Playstation'ını, bir de oyunlarını, doldurmuşlar bunları sırt çantalarına, ses çıkarmadan, kapıyı çarpmadan çıkıp gitmişler, tabii o sırada Constance yukarıda çocukla işi pişirmekle meşgul. Koşa koşa gidip Steven'ın bahçesinde almışlar soluğu, Édouard bana kendi anlattı bunu, depoyu falan hiç anlatmadı ama bunu yumurtladı, çaldıklarını yere koyup etrafında dans etmeye başlamışlar, bak getir gözünün önüne şapşalların halini, kol kola girip dönmüşler, şarkılar söylemişler, asrın soygununu yaptılar ya, değme bunların keyfine, iyice bir bok sanmışlar kendilerini, mafya babası olduk, gerçek birer erkek olduk falan diye aşka gelmişler, vur patlasın çal oynasın, hava kararana kadar, sonra biralar içmişler, birbirlerini bu muhteşem başarıdan dolayı kutlamışlar, iltifatlar falan havada uçuşuyor, ya düşünebiliyor musun, götü boklu bir yüzük, bir bisiklet falan çalsaydın bari ya, çaldığın ne, Playstation oyunu, Pokemon, *Harry Potter* falan, ne boksa artık, bilmiyorum, oynayacak olsalar haydi neyse, gerçi bunlardan o da beklenir, bütün gün televizyon karşısında oturup böyle oyunlar oynayacak kadar salak, embesil tipler bunlar, beklenir yani doğru, neyse, peki ne olmuş dersin sonra, kız her şeyi anlamış iyi mi. Peki bil bakalım nasıl anlamış? Bunlar çocuktan şüphelenmişler tabii, demişler ki kesin kıza âşık oldu, sonra da gidip her şeyi anlattı. Çocuk bunların yanında delikanlı ayaklarına yatıyormuş, sadece kızı, Constance'ı becermek istediğini, âşık falan olmadığını söylüyormuş ama bunların senaryo-

suna göre kız eşyalarının kaybolduğunu, daha doğrusu çalındığını görünce ağlaya ağlaya yerlerde yuvarlanmaya başlamış, krizler geçirmiş, annemler ağzıma sıçacak diye paniklemiş, çocuk da kıza âşık olduğu için, onu böyle perişan halde görünce dayanamamış, kıza sarılmış, sonra da arkadaşlarını satıp ona gerçeği söylemiş, tabii onları sattığını kimseye söylemeyeceğine dair kıza yemin de ettirmiş (*doğrusunu hiç öğrenemedik ama en makul senaryo buydu*).

Kız hemen o günün akşamı jandarmayı aramış, çocukların isimlerini vermiş, bunlar da ertesi gün her şeyi iade edip özür dilemek zorunda kalmışlar. Édouard'ı görecektin o gün, panikten öldü öldü dirildi, bütün gün zombi gibi dolandı evde, mahkemelik olacağım, sicilime işlenecek, öğretmen olamayacağım diye kafayı yedi, hayali öğretmen olmaktı.

Jandarma büyütmemiş olayı tabii, bildikleri, tanıdıkları çocuklar sonuçta, tüm aldıklarınızı, bütün oyunları iade edin, konu kapansın demişler. Bunun üstüne Édouard korkmaya başladı bu işten, çetesi çekiçlerle çıkıyordu yine geceleri, bu giderek daha az takılır oldu onlara, o korkusunu unutamıyordu tabii, kolay mı öyle? Kilere de uğramaz oldu zamanla. Nereye getireceğim lafı, biliyor musun, hani Reda'nın eşyalarını aldığını fark edince bunu normal karşıladı ya, büyütmedi ya, bence bu yüzden büyütmedi işte, yani bu yüzden bir şeyler çalmak ona imkânsız, saçma ya da inanılmaz bir şey gibi gelmedi, görmediği şey değildi çünkü, başkalarının aynı şeyi yaptığını defalarca görmüştü, sadece o serseri çetesinden bahsetmiyorum bu arada, büyük ağabeyimiz var bir de, o da marketlere dadanırdı, sürekli yakalanıp başını derde sokardı, yani aşinaydı Édouard böyle şeylere. Milyarca kere yaşanmıştı aynı şey, aynı sırayla, aynı şekilde, jandarma gelir, kapıya vurur, annem açar, adamlar ağzını açmadan

annem her şeyi anlar, hep aynı senaryo. Kadın, adamların ellerinin duruşundan anlardı niye geldiklerini, kasketlerini mahcup mahcup çıkarışlarından anlardı, eh çünkü tanırdı hepsi annemi, yıllardan beri tanırlardı, aynı kasabada büyüyen, yıllardır kafede, büfede karşılaşan insanlar bunlar, eh mahcup olurlardı tabii kadının kapısına bu yüzden geldikleri için."

Anlardı, adamlar daha ağzını açmadan. Çileden çıkmaya o anda başlardı: "Gene ne yaptı serseri, bıktım artık, yeminle bıktım, bu kaçıncı ya yeter, yok beni öldürmeden rahat etmeyecek bu çocuk, bana sinir krizi geçirtmeden rahat etmeyecek, ne günah işledim de bu serseriyle sınanıyorum bilmiyorum ki," derdi, sonra jandarmalar beklendiği üzere, "Oğlunuz," diye girerdi söze, daha doğrusu "Oğlunuz" demezlerdi, doğrudan adını söylerlerdi çünkü onu tanırlardı, doğduğu günden beri, kasabanın sokaklarında yürümeye başladığı günden beri tanıyorlardı onu neticede, çocukları beraber büyümüş, aynı ilkokula gitmiş insanlardı bunlar, aynı ortaokula, sonra aynı liseye devam etmişti çocukları, yolları da ancak o aşamada ayrılmıştı, bizimki okulu bırakmış, onların çocukları okumaya biraz daha devam etmişti çünkü jandarma çocuğuydu bunlar sonuçta, büyüyünce jandarma olacaklardı, birlikte büyüyen bu çocuklara sadece iki seçenek sunuluyordu sanki: Ya büyüyünce hırsız olup büyüyünce jandarma olacak eski arkadaşları tarafından yakalanacaklar ya da büyüyünce jandarma olup büyüyünce hırsızlık yapacak eski arkadaşlarını yakalayacaklardı. "Oğlunuzu Carrefour'da yakalamışlar, çantasından bir sürü içki çıkmış, başka şeyler de varmış," derlerdi anneme, annem de içini çeke çeke, "Doğrudur, doğrudur, ilk vukuatı değil ki, huy edindi resmen, yok beni illa öldürecek bu çocuk, koymuş kafasına belli, beni tabuta koysalar

yine vazgeçmeyecek, ah ne günah işledim hiç bilmiyorum, utanıyorum ya, yeminle utanıyorum şunun yüzünden, çok mahcubum ama ne yapayım, inanın elimden bir şey gelmiyor işte, gelse yapacağım ama yok," diye karşılık verirdi ve sonunda, ne yaparsa yapsın ağabeyime engel olamayacağını, ona gücünün yetmeyeceğini, onun bunu tekrar yapacağını ve onu her defasında koşulsuz şartsız affedeceğini bildiğinden bunun son soygun olduğuna, oğlunun kendini toparlayacağına, baştan aşağı, müthiş bir değişim geçireceğine kendini inandırıp gülmeye başlardı. Gülme aşamasına geçmeden hemen önceyse, ortam henüz ciddiyetini yitirmemiş olduğundan, çevresi tarafından oğlu konusunda uyarılır, kendisine ağabeyimin tavırlarının, hırsızlıklarının ve dahasının tahammül sınırlarını aştığı, affedilemez, sineye çekilemez bir boyuta geldiği söylenir, ona para vermeyi –ağabeyimin ondan istediği, onunsa sahip olmadığı halde bir yerlerden bulup buluşturup ona verdiği paradan bahsediyorum– derhal kesmesi gerektiği hatırlatılırdı. Ama annem, "Ne yapayım canım, açlıktan ölsün mü yavrum?" der, oğlunun verdiği parayla içki alacağını, aldığı içkiyle sarhoş olup kontrolden çıkacağını, yaşam tarzına dönüşmüş sarhoşluğunun tesiriyle bir markete dalıp başka içkiler çalacağını ve bu döngünün böyle sürüp gideceğini dile getirenlere kulak asmazdı. Her defasında bunun bir daha tekrarlanmayacağını, son olduğunu ileri sürerdi. Oğlunun değiştiğini, artık başka biri olduğunu söylerdi, "Alkol işi bitti artık, değişti benim yavrum," deyip dururdu. Ama o değişmezdi. Yeniden başlardı. Annem de yine, "Bakın görün bu son, bundan sonra ağzına damla koymayacak, bana bırakacağına söz verdi, ben inanıyorum çocuğumun sözüne, bence bırakacak, hissediyorum, ben tanımaz mıyım kendi çocuğumu ya, yavrum o benim, ben doğurdum, adım gibi biliyorum bir daha ağzına yu-

dum içki koymayacak," derdi. Ve sonra ağabeyim yine başlardı. Kendi söylediğine, oğlunun bir gün alkolü gerçekten bırakacağına kendisi inanıyor muydu, bilmiyorum. Sonra da gülerdi işte mecburen, öfkesi dindikten sonra, "Olana çare mi var, ağlanacak halimize gülüyoruz işte," deyip, ağabeyimin Carrefour'da hırsızlık yaparken güvenlikleri fark etmeyecek kadar zilzurna sarhoş olduğunu anlatırken gülerdi. Ağabeyimin içkileri çantasına nasıl hiç acele etmeden, yavaş yavaş koyduğunu anlatırdı. "Geri zekâlı pahalı bir şeyler almasını da bilememiş ki, boku püsürü doldurmuş çantaya, sokaktaki ayyaşa versen içmez, öyle pis şeyler, bu onlara alışkın tabii," diye dalga geçerdi. "Kameralara yakalanmak için elinden geleni yapmış," derdi. Carrefour'daki alarmların eski olduğunu, çalışmadığını ama ağabeyimin buna rağmen yakalanmayı başardığını söylerdi, "Çantayı o kadar doldurursan olacağı bu, kambur gibi çıkmış sırtında, böyle levye gibi, şemsiye sapı gibi dolanmış içeride." Ağabeyim öyle bir doldurmuş ki çantanın içini, yürürken şişeler *çın çın çın* sesleri çıkarırmış, birbirine çarpıp dururmuş, haliyle her defasında ya da hemen her defasında rezil rüsva olur, girişteki güvenlik görevlileri tarafından ânında enselenirmiş.

"Bence bu yüzden tüm bunları Reda'ya anlatsa iyi olurdu Édouard, belki duyunca aklını başına toplardı herif, neyin içine düştüğünü, kiminle uğraştığını falan anlardı. Gerisi de başka türlü gelişirdi belki. En azından Édouard'ın kendisinden çok da farklı olmadığını anlardı, niye biliyor musun, çünkü bahse girerim o meydanda Édouard'a yanaşmasının sebebi, onu seçmesinin sebebi, tabii sadece bu değildir, başka şeyler de vardır, ama bence büyük oranda bunun sebebi Édouard'ın o havalı halleriydi, ya görsen öyle havalara giriyor ki tanıyamazsın, sonradan edindi bunu. Çok gülüyorum bu hallerine.

Maske takıyor canım aslında, bildiğin maske takıyor sürekli ve rolünü o kadar iyi oynuyor ki kendisi gibi olanları bile inandırıyor karşı taraftan olduğuna, o yüzden de saldırıya geçiyor insanlar ona karşı. Ben eminim böyle üç-beş vukuatını anlatsa, adam geri basardı mutlaka, başka türlü gelişirdi olaylar, başka türlü yaşanırdı gerisi (*bana da öyle geliyor. Bana da öyle geliyor ama söylediği şey kendi savıyla –yanlış olduğunu bildiğim o savla– çelişmiyor mu, hani her şey öngörülmüştü ve artık değişmezdi? Hatırladıklarım arasında bunu doğrulayan bir kanıtım, başka bir kanıtım daha var: IPad'i paltonun içinden çıkarıp aldığım an suratının aldığı biçim, yüzünün yerini alan o yeni yüz, tüm ayrıntılarını hatırlamıyorum, çiz deseler çizemem ama o yüzün ne düşündürdüğünü çok net hatırlıyorum ve şunu rahatlıkla söyleyebilirim ki o yüzün, sonradan sahip olacağı o kararlı yüzle, hayatımın başka anlarında gördüğüm, tasarlanmış yıkımın yüzüyle alakası yoktu, tanırdım öyle olsa, çok şahit oldum o yüze. Ipad'i ondan aldığımda gördüğüm şaşkınlığın, korkunun ve hatta aptallığın yüzüydü ama bunu Clara'ya anlatmanın bir faydası yoktu, bir yüz kimse için bir kanıt değildir, ne Clara ne polis için*). Ama hiçbir şey dememiş Édouard. Ya bir aç ağzını söyle değil mi, dan dun söyle ağzına geleni, o kadar zor bir şey değil ki ya. Orada olsam yapışırdım yakasına, söyletene kadar poşet gibi silkelerdim bunu, konuş derdim, konuş, anlat, senin de daha önce hırsızlık yaptığını söyle, madem o kadar büyütecek bir şey yok bunda, öyle düşünüyorsun ona da söyle. Buysa düşüncen söyle. Ben aynı fikirde olmayabilirim ama sen gerçekten böyle düşünüyorsan adama da söyle, bir şeyi değiştireceğini düşünüyorsan söyle. Anlat ona. Depoyu anlat. Ama şimdi anlat, sonra değil, iş işten geçtikten sonra değil. Tabii nerede bizimkinde o sürat. Yavaştır Édouard bildiğin, uyuşuktur, öküz arabasından hallice. Ağzını bile açmamış.

Tableti usul usul herifin ceketinin cebinden çıkarmış. Normal bir şeymiş gibi. Ipad'i alıp masaya koymuş. O sırada da bir şey söylememiş. Tek kelime etmemiş. Dedi ki bana: O birkaç saniye boyunca Reda'nın birden gülmeye başlamasını umdum, birden kahkahalarla gülmeye başlayıp bana bunun bir şaka olduğunu, boşuna korktuğumu söylemesini umdum. Gülmesini bekledim. Bekledim ve içimden haydi gül Reda, haydi gül artık deyip durdum, bir kahkaha at, bir tanecik kahkaha, ne olur. Ama gülmedi.

Ne yapmış peki bunun üzerine? Reda'ya telefonunu görüp görmediğini sormuş. Dememiş ki telefonumu sen aldın, hayır, hatırladığı kadarıyla aynen şöyle söylemiş: Telefonumu gördün mü ya, bir yere mi koydum acaba yanlışlıkla, beş dakika önce kullandım, duşa girmeden, cebimdeydi, şimdi yok, neyse koymuşumdur bir yere, zaten her şeyimi kaybederim (*gün geçtikçe bu cümleden şüpheye düşüyorum, ona şöyle söylemiş de olabilirim: Telefonumu sen aldın. Ama böyle söylediysem, henüz hiçbir şeyden emin olmadığım bir anda, sırf tableti cebinde bulmama dayanarak onu suçlamışım demektir. Clara'ya bu ihtimalden bahsetmedim, bahsetmeye cesaret edemedim*). Herif sinirlenmiş (*hayır, hemen sinirlenmedi, önce bir tereddüt eder gibi oldu, ne diyeceğini bilemedi, Clara bunları anlatmayı unutuyor*), Édouard'a, kendisini hırsızlıkla mı suçladığını sormuş, ona hırsız mı diyormuş, bununla mı itham ediyormuş, Édouard yanıt vermiş: Hayır canım, niye sinirleniyorsun şimdi? Eh sinirlenmek akıllıca bir hareket değil tabii böyle bir durumda, suçlu değilsen niye sinirleniyorsun, bir anlamda itiraf ediyorsun suçunu. Yarası olan gocunur sonuçta. Édouard da demiş ki bunun üzerine, aldıysan geri ver, unutalım, önemli değil, unuturuz gider. Sadece telefonunu geri almak istediğini söylemiş, içinde arkadaşlarımla tatil fotoğraflarımız var, Didier ve Geoff-

roy, en yakın iki arkadaşım, tatile gitmiştik, fotoğraflarımız var demiş, birden obsesyona dönüşmüş bu tatil fotoğrafları, bu hatıralar, hani République Meydanı'nda Reda'yla karşılaştığında illa eve dönecekti ya, takmıştı ya buna, bu sefer de buna takmış.

Fotoğraflarımı almam lazım diyormuş içinden. Bir yandan bunu düşünüyor, öbür yandan herifi sakinleştirmeye çalışıyormuş, tatlı tatlı konuşuyormuş, gülümsüyormuş, kibar kibar davranıyormuş falan ama herifin tepesi atmış bir kere, öyle kolay durulur mu bu saatten sonra, durulmaz tabii, hele böyle hareketlerle falan mümkün değil, öfkeli adam var karşında, peki Édouard ne yapmış, bırak elleme değil mi, bırak defolsun gitsin, git aç kapıyı, bekle çıksın gitsin, ama yok, bizimki başlamış adama yalvarmaya (*tavrının gülünçlüğü, başkasından duyunca yüzüme daha sert vuruyor*), Reda bağırdıkça, coştukça Édouard yalvarıyormuş buna, bırak defolsun gitsin ya da kendin git, değil mi, hayır itişmeye falan başlasanız herif senin şaftını kaydırır, ağzını burnunu dağıtır, biliyorsun ama yok, kafası basmaz ki bunun, yalvarıyormuş adama, yalvarıyormuş: Aldıysan kızmayacağım, anlayabilirim – geçmiş olsun, o dakikadan sonra ne söylersen söyle, bizim bu Édouard hızlı anlar ama uzun uzun izah edersen. Konuşuyormuş adamla, hâlâ bir şeyler anlatıyormuş, diyormuş ki, olabilir, anlıyorum, yerinde olsam ben de yapabilirdim, yapılır yani bir anlık heyecanla ne bileyim, adrenalin, heyecan ya da belki maddi sıkıntın vardır, olabilir, önemli değil –durmuyormuş, konuşuyor da konuşuyormuş–, sadece onu bana geri vermeni istiyorum, ver unutalım her şeyi, bak yarın buluşuruz sözleştiğimiz gibi, birlikte yemek yeriz, bundan bir daha bahsetmeyiz. Bir de ne demiş biliyor musun adama, unuturuz, sonra unuttuğumuzu da unuturuz. Laflara bak laflara, ya şu herifin karşısında bile iki dakika afili afili ko-

nuşmadan edememiş ya, illa bir lügat parçalayacak, halka sesleniyor ya haspam, ölür yani sıradan insan gibi konuşsa, tabii adam bu lafları duyunca iyice çıldırmış, bak istersen hiç yaşanmamış sayarız olanları, önemli değil falan diyormuş bu hâlâ. Unuturuz."

Reda karşımda, kıpırdamadan durup dinliyordu beni. Hiçbir şey demiyordu.

"Ama iş işten geçmiş, Reda bunu dinlemiyormuş artık, suratı şekilden şekle giriyormuş, 'Ne diyorsun lan sen bana? Ne diyorsun lan sen bana?' diye bağırıyormuş, o kadar sinirlenmiş ki tükürüğü Édouard'ın alnına sıçramış, yüzü tükürük içinde, balgam içinde kalmış, ikisi birden de olabilir tabii, bütün suratı herifin tükürüğüyle kaplanmış, ıslak ıslak, geldi mi gözünün önüne, parlıyormuş böyle küçük küçük damlalar, herif durmadan bağırıyormuş buna, ne diyorsun lan sen bana, herif bağırdıkça Édouard'ın yüzü parlıyormuş herifin tükürüğüyle, ben olsam o dakika kusardım. Ve Édouard, ya inanır mısın bilmiyorum artık, söylediğini tekrarlamış, tekrar söylemiş, ya sanki herif gerçek bir soru sormuş gibi, 'Galiba telefonumu aldın dedim,' demiş herife, –doğrudan söylemiş bu sefer– ya sanki, 'Ne diyorsun lan sen bana?' gerçek bir soruymuş gibi cevap vermiş, yemin ederim sana, 'ne diyorsun lan sen bana'ya cevap vermiş, hâlâ inanamıyorum ya, gülmemek için nasıl zor tuttum kendimi biliyor musun, bana söyledi ya bunu, az kalsın patlıyordum çocuğun yüzüne, hayır ama olabilir mi böyle bir şey ya, suç bende mi yani, insan nasıl bu kadar salak olabilir diye kafayı yedim oturduğum yerde, sanki soruymuş gibi buna cevap vermek ne demek? Dişimle dudağımı kaşıyormuş falan gibi yaptım, ne yapayım, bilemedim ki gülümsememi nasıl gizleyeceğimi, inandırmaya çalışıyorum ama kendim de inanmıyorum ki, komik yani yaptığım şey, hayır bir de olayın devamını da biliyorum yani,

sonra neler olacağını biliyorum, tabii bugünden bakıp konuşmak kolay, ben olsaydım yok şöyle yapardım, yok böyle yapardım demek kolay sonradan, ama biliyorum da bir yandan olayın sonrasını, yalan değil ki, bu Reda'nın manyak çıkacağını biliyorum yani, eh gülme geliyor o yüzden, herif saatli bomba gibi tiplerden biri belli ki, eh bu tip insanlara da böyle davranmayacaksın yani, başka türlü davranacaksın, hatta en güzeli hiç muhatap olmayıp uzayacaksın hemen. Gerçi daha zıvanadan tam çıkmamış o sıra. Şimdilik bağırıyormuş, o kadar.

Ama sesi giderek yükseliyormuş. Sürekli aynı şeyi tekrarlıyormuş, takılmış gibi, sanki buna başka bir şey söylemeyi öğretmemişler gibi, hep aynı cümle *(...)*: Sen bana hırsız dedin, hırsız değilim ben, anneme hakaret ettin, anneme saygısızlık ettin (*gereğinden fazla uzayan tartışmaların kısırdöngüye girişini genelde ani parlamalar ve doğaçlama tavırlar takip eder; o gecenin sonunda, tüm her şey –tecavüz, boğazlama, kanlar içinde onu evimden kovmayı başarmam, bir süre sonra tekrar kapıya dayanması, suratını kapıma yapıştırması, bunu yaptığını işitmem, sakalının kapıma sürtündüğünü, aşağı doğru kaydığını duymam ve 'Gitmemi istediğine emin misin? Üzgünüm. Özür dilerim,' demesi– geride kaldığında yaşanan da buydu: Doğaçlama*). Édouard bu arada kendi sesinde hafif bir titreme hissetmiş, öyle söyledi bana, onun da sesi sinirden titremeye başlamış hafiften, gizleyemiyormuş, denir ya hani bastıramıyormuş, şimdi düşününce, belki Reda da duydu bunu, Édouard'ın sesindeki siniri, duyunca da iyice sinirlendi, bu yüzden iyice sinirlendi yani, kestirmesi zor tabii şimdi, hayır çünkü bizimki Reda'ya hırsız falan dememiş ki, ama herif bunu tekrarladıkça onun da tepesi atmış, daha doğrusu incinmiş aslında, anlıyor musun, bir anlamda incinmiş yani Reda'nın 'Bana hırsız diyorsun,' diye tekrarlayıp durmasından, ra-

hatsız olmuş çünkü öyle bir şey yokmuş yani ortada, tam tersiymiş aslında, bunu da yüz bin kere söylemiş, herife hırsız dememek için uğraşıyormuş zaten, herife durumu izah etmesi, herifin iPad'i almış olması falan, bunlar 'sen hırsızsın' demek değilmiş ki, bunu anlatmaya çalışıyormuş ama biraz da gerilmiş doğal olarak, sesinden belli oluyormuş artık, ya nasıl bir şey biliyor musun, hani çocuğun bir şey sorunca izah edersin ama yine sorar, yine izah edersin, yine sorar, elli kere izah edersin, elli kere sorar, sonra, olsun, çocuk bu neticede, soracak tabii dersin ama o bıkkınlık sesine yansır ya ister istemez, aynı durum işte, bizimki de elli kere söylemiş çünkü aynı şeyi: Hayır, sana hırsız demedim, sen hırsız değilsin.

Ama herif bunu dinlemiyormuş ki artık, kendi kendine konuşuyormuş: Anneme saygısızlık ettin, bana hakaret ettin, ona hakaret ettin, Édouard'ın anlamadığı şeyler söylüyormuş arada. Herif kopmuş yani. Édouard diyormuş: 'Önemli değil, önemli değil.' Reda diyormuş: 'Anneme hakaret ettin, aileme hakaret ettin.' İyice ayrı telden çalmaya başlamışlar anlayacağın.

Sonra herif birden elini uzatmış. Bu birden öyle yapınca bizimki ne yapmış peki? Mal gibi kalmış olduğu yerde. Herif uzatıp elini almış atkıyı, daha Édouard ne olduğunu anlayamadan dolamış bunun boynuna. Édouard'ın eli ayağı boşalmış, at gibi eğmiş boynunu, vermiş herife bütün yetkiyi, resmen demiş ne yaparsan yap, herif de başlamış atkıyla bunun boynunu sıkmaya, sıkmış, sıkmış, Édouard artık nefes alamaz hale gelmiş, yani bildiğin ölmeye başlamış çocuk, nefes alamıyormuş. Reda bağıra bağıra sıkıyormuş çocuğun boğazını atkıyla."

Duruyor. Kocası bir şey demiyor. Açık duran kapının elverdiği açıklıktan içeriyi görebilmek için eğilmek geçiyor aklımdan ama kapının parkede gıcırdamasından korkuyorum, o yüzden yapmıyorum. Kıpırdamıyorum.

"Affedersin."

Boğazını temizliyor.

"Başta ciddiye almamış bizimki. Yani herif boğazına atkıyı dolayıp sıkmaya başladığında, o saniyelerde, durum ciddi falan dememiş yani, haydi diyelim bir saniye, bir saniye deyip geçme tabii, bir milyon şey geçebilir insanın aklından o bir saniyede, yani en azından şimdi düşününce, geri sarınca, mümkün geliyor, bir milyon şey düşünecek vakti varmış aslında, bana da sonradan düşününce mantıklı geldi, daha doğrusu annem söyleyince, ama işte Édouard o sırada gerçekten boğazlandığına inanmıyormuş ki, ciddiye almıyormuş o yüzden, çünkü hâlâ inanmıyormuş, Reda'yı zaten hırsız olarak görmüyormuş, eh haliyle bir katil olabileceğine falan ihtimal bile vermiyormuş (*aslında bir katil olabileceğini düşünmüyor değildim, çünkü hiçbir şey düşünmüyordum o sırada, hiçbir şey, gözlerimin önünden hiçbir şey geçmiyordu, ne bir düşünce ne bir hatıra, sadece ellerim atkıya tutunuyordu ki bu da ölümün tamamen fiziksel bir reddiydi. İnsanın dilden ayrı var olamayacağı, dilin, insan olmanın özü olduğu, her şeyi onun koşullandırdığı, dilden başka bir yerin, dilden dışarısının mevcut olmadığı, önce düşünüp sonra düşüncelerimizi dil yoluyla düzenlemediğimizi, aksine, düşüncenin yalnızca dilin varlığıyla mümkün olduğu, onun, insan aklının ve yaşamının bir koşulu, bir gerekliliği olduğu iddia ediliyor, dil insan olmanın özüyse eğer, Reda'nın beni öldürdüğü o elli saniye boyunca ne olduğumu bilmiyordum). (Ve tuhaf bir şekilde bugün işler tersine döndü, tam tersine, elimde sadece dil kaldı, korkuyu yitirdim, 'Korkuyordum,' diyebilirim ama bu ifade yetersiz kalmaktan, o duyguyu, yani korkunun gerçekliğini yeniden hissetmeye yönelik umutsuz bir çaba olmaktan öteye asla geçemez.*) O ilk saniye, kaba saba bir herif işte diye düşünmüş, ayının teki, maganda, ama bu kadar, çok ciddiye almamış yani.

sweet witch

Eh öyle el bebek gül bebek büyütülmedi sonuçta. Hiçbirimiz öyle büyütülmedik. Boynuna atkı dolamakla falan korkutamazsın yani. Alt tarafı bir kumaş parçası. O yüzden şakaya falan yordu herhalde bizimki, şaka da değil de, bir uyarı diye düşündü, sert görünmek istiyor, ondan yapıyor, erkeklerin hep yaptığı şey işte, salak salak hareketler, karşısındakini etkileyecek ya aklınca, yani bence böyle düşündü Édouard, bu salak hareketi onu susturmak, telefonu alıp gitmek, merdivenlerden inip toz olmak için yaptığını düşündü, ha bir de Édouard'ın polisleri aramayacağından emin olmak için. Neyse.

Tabii çocuğun yüzüne söylemedim bunları. Kaldıramaz, biliyorum. Söylemeye kalk, hemen sinirlenir, hemen inkâr eder, yok öyle değil der, saçmalama der. Duymaya gelemiyor böyle şeyleri.

Neyse işte, bildiğim için ortalığı ayağa kaldıracağını, açmadım bile konuyu, fikrimi kendime sakladım. Ama adım gibi biliyorum, o akşam öyle davranmasının, o kadar ihtiyatsız hareket etmesinin tek bir sebebi var, o da sert yetiştirilmiş ve korkmamayı fazla kanıksamış olması. Eh, illaki çıkıyor işte bir yerden günün birinde, istediği kadar aksini iddia etsin. Değiştim falan diyor, öyle göstermeye çalışıyor ama geçeceksin o işi, ben haklı olduğumu biliyorum. Arada geliyor ya buraya ziyarete, bak bir izle, ilk birkaç gün hep aynı hareketler, gelir gelmez bırakır eşyalarını odasına, sonra görsen bir havalar, bir havalar. Gösterecek ya artık bizim gibi olmadığını, değiştiğini, farklı biri olduğunu, gözümüze sokmak için hiçbir fırsatı kaçırmaz. Biz de yedik sanki. Bak ama Paris'te böyle değildir, emin ol, arkadaşlarının yanında, Didier ile Geoffroy'nın yanında hiç girmiyordur böyle havalara, her türlü bahse varım, daha bir rahat davranıyordur orada, kasılmıyordur buradaki gibi, triplere falan girmiyordur salak salak. Gelir buraya, oturur masaya, der ki et

yemek istemiyorum, niye, et midesini bulandırıyormuş. Gider köpeğimi sever, sonra koşa koşa banyoya, beş dakikada bir elini yıkar, sanki köpeğimde uyuz var, pire var, kimse kusura bakmasın ama benim köpeğim şehirde, restoranlarda yediği çatal bıçaktan yüz bin kat temiz bir kere. O şehirli triplerinin hepsini yapar anlayacağın, sırayla, teker teker, benim sinirimi tepeme çıkarır. Peki iki gün sonra ne olur? Bir bakarsın değişmiş, iki gün önce gelen çocuk gitmiş, yerine başka birisi gelmiş, tripler falan bir kenara bırakılmış, yüzünde bir tatlılık, tavırlarda bir rahatlık falan. İki güne kendine gelir yani anlayacağın, normale döner, arada Picard ağzı konuşmaya başlar yine, *Ça va*[1] demez *Cha-vo-ti* demeye başlar mesela, daha dün akşam, yemekten sonra *Chétouaite fin bouen* dedi, esprisine dedi belki ama dedi yani sonuçta, sonra *tomber*[2] demez *tchér* der, bir kadın tuvalete giderken *bir su döküp geliyorum* deyince güler, buna gülmeyi baştan öğrenir daha doğrusu, geldiği ilk iki gün duyunca bozulduğu, böyle şeyler duymak istemiyorum, çocukken gülüyorduk böyle şeylere, her şeyin bir zamanı var, iştahım kapanıyor falan dediği şeyleri kendisi söyler, kendisi güler. Belki de korkuyordur güldüğünü fark edeceğiz diye, kim bilir, belki de bu yüzden bir an evvel gitmek istiyordur her gelişinde. Bu yüzden hemen gitmek istiyor olabilir, evet, eski haline dönmekten, sonsuza kadar öyle kalmaktan korktuğu için. Neyse işte, ne diyordum, yani o akşam bence bu yüzden öyle davrandı, böyle olduğu için, bizim gibi büyütüldüğü için, kimseye, hiçbir şeye pabuç bırakmamayı küçük yaşta öğrendiği için, zengin bir ailede doğup da öyle bir evde büyüseydi çoktan kaç-

1. (Fr.) Nasılsın? Ne haber? (Y.N.)
2. (Fr.) Düşmek. (Y.N.)

mıştı var ya, emin ol yani, belli olmaz tabii ama bence kesin kaçmıştı.

Ama vaziyeti çakması için dört-beş saniye atkıyla boğazlanması gerekmiş işte. Bunun sert bir hareket ya da ne bileyim, başta düşündüğü gibi bir uyarı falan olmadığını, yanıldığını kabul etmek zorunda kalmış. Öyle sert adam ayakları falan değil, bildiğin cinayet teşebbüsüymüş bu ya. Herif bunu öldürmek üzereymiş yani. O an, orada, bir Noel akşamı, kendi evinde öleceğini anlamış. Bir de ne dedi biliyor musun, sonradan, üstünden zaman geçince, o ânı tekrar düşününce, yani o sırada orada yaşananları, bir fotoğrafa bakar gibi olmuş, Reda'yı görmüş, ayakta, karşısında duruyor, kendisi, Édouard, yatağın kenarında oturuyormuş, zorla oraya oturtulmuş, ama 'otur' falan denmemiş, emredilmemiş, Reda boğmak için üzerine yürüyünce mecburen oturmuş, Reda onu buna zorlamış, yani elinde atkıyla bunun üzerine yürüyünce başka seçeneği kalmamış, geri geri gidip oturmuş mecburen. Sonra da nihayet, yani bir zahmet artık, 'Beni boğuyor,' diye düşünmeye başlamış."

Gerçekten yaşanmakta olan şeyin farkına en sonunda varmıştım fakat yaşananları hâlâ gerçekdışı buluyordum, bu his kaybolmuyordu. Ânın hatırası bir türlü gerçekliğe kavuşamıyordu, boğazlamayı takip eden üç saniye boyunca da kavuşamadı, ucu delinince içi boşalan bir yumurta gibi akıp gitmişti hatıranın gerçekliği; ilk saniye boyunca bir saat önce yaşanmış bir olayın hatırası gibiydi, bilmediğim bir sebepten ötürü bir saat öncesine gönderilmiş, aktarılmış, sevk edilmişti; ikinci saniyede üzerinden günler geçmiş bir olaya dönüştü; üçüncü ve son saniyedeyse hatıramla aramda yıllar uzanıyordu.

"Reda'ya bir tekme savurmuş, içgüdüsel olarak. Boynundaki izler o zaman olmuş. Morluklar (*Paris'e gelir gelmez aldığın ve uzun zaman önce –gülünç göründüğünü an-*

ladığın için–takmayı bıraktığın papyonla gizlemeye çalışıyordun onları. Paris'e taşınmıştın, dört yıl önceydi, bir burjuva gibi görünmek istiyordun, mallık parayla değil ya, böyle kaçabileceğini düşünüyordun kendine bakınca gördüğün o yoksul, köylü suretinden –korktuğun şeyden, korkuydu sana o yüzünü gösteren– ama sendeki burjuvazi vizyonu yüz yıl öncesinde kalmıştı, çoktan tarihe karışmıştı, zaten seninle onların dünyası arasındaki mesafe yüzünden bu denli geride kalmıştın ve gidip o papyonla üç parçalı takımı aldın, her yere giderken onları giydin, okula giderken, markete giderken, bir de kravat takıyordun papyonun altına. Çağdışı giysilerinle sokağa çıktığın her sabah, onları taşımayı bir türlü beceremeyişinle, o gergin tavırlarınla, toprağa gömmeye çabaladığın geçmişi insanların gözüne iyice sokuyordun; Parislilerin ve burjuvazinin çocuklarının artık bu tip giysiler giymediğini, papyon takmadığını, başka şeyler, polo gömlekler, kot gömlekler falan giydiğini ama hiçbirinin papyon takmadığını bir türlü göremiyordun, özellikle de kimseyi kandıramadığını. Neyse ki günün birinde nihayet anladın, daha doğrusu Didier sana söyledi, sen de o papyonu takmaktan vazgeçtin).

Édouard'ın şakakları zonklamaya başlamış. *Bum bum bum*. Kan resmen beynine hücum etmiş, nabzı beyninin içinde atıyormuş, bu sırada herif sürekli başa sarıyormuş, durdurabilene aşk olsun: Senin ağzına sıçacağım, senin ağzına sıçacağım, *bum bum bum*. Anneme hakaret ettin, senin ağzına sıçacağım, *bum bum bum*. Onu en çok korkutan da buymuş, çığlıklar (*gürültü beni her şeyden fazla korkutuyordu. O akşamdan sonra, ne zaman sessizliğe ihtiyaç duysam, buna onun çığlıklarından kaçmak için ihtiyaç duyduğumu hissettim, çünkü her yerde duyuyor gibiydim o çığlıkları, her yere saçılmışlardı, üstüme atlamak için pusuda bekliyorlardı, insanların dünyaya gelişinden önce buradaydılar ve insan dediğimiz canlıların*

yegâne işlevi onları bedenden dışarı savurmaktı, bunun için icat edilmiş aygıtlardı insanlar).

O yüzden en çok buna, sessizliğe ihtiyacı varmış o anda. Onu susturmaya. Peki dedim ne yaptın tekme attıktan sonra, dedi ki: Sesimi alçalttım. Eh, tabii ben sanıyorum ki cümlenin devamı var, mal gibi bekliyorum, diyorum ki içimden şimdi devam edecek ama ne dedi biliyor musun, yine aynısını söyledi, 'Sesimi alçalttım,' dedi, bu kadar, nokta. Buymuş yaptığı, buymuş cevabı, manyakça geliyor biliyorum ama böyle söyledi aynen: Sesimi alçaltmayı tercih ettim. Azıcık da olsa sessizliğe ihtiyacım vardı, o yüzden elimden gelen tek şeyi yaptım, o da alçak sesle konuşmaktı, sadece bunu yapabilirdim, o yüzden bunu yaptım, sesimi alçalttım. Fısıldayarak konuşmaya başlamış. Reda'nın da sesini kendi sesine uyduracağını, onun gibi fısıldamaya başlayacağını ümit etmiş, bu kadar saçma bir fikir o anda nasıl aklına geldi bilmiyorum ama çocuk resmen, Reda odada deli gibi dolanırken, gözünün lavaboda duran pis bıçaklara takılması an meselesiyken, fısıldayarak onun da fısıldamasını sağlayabileceğine inanmış, ya buna bildiğin inanmış ya. Herif gidip içeriden bir bıçak alıp gelebilir, bağıra bağıra, bağıra bağıra, bağıra bağıra onu dilim dilim doğrayabilirmiş, parçalara ayırabilirmiş, olmayan şey değil, her gün görüyoruz televizyonda, ama Édouard'ın aklına gelen en iyi fikir neymiş, sesini alçaltmak.

Fakat asıl ilginç olan ne biliyor musun, benim asla anlayamayacağım şey yani, işe yaramış ya. Herif cidden taklit etmiş bunu. Édouard'ı taklit etmeye başlamış. Onun gibi fısıldamaya başlamış konuşurken. Yalan yok inanmadım buna başta, tuhaf yani, kusura bakmasın kimse, mantıklı değil bir kere, normal değil ama Édouard yemin etti, 'Ben fısıldayınca o da fısıldamaya başladı,' dedi. 'Yürüdü, yanıma yaklaştı, koluma dokunup mırıldanmaya

başladı, sesini hiç yükseltmeden, çocuk uyutur gibi.' Hatta o kadar alçak sesle mırıldanıyormuş, o kadar tatlı bir sesle konuşuyormuş ki Édouard ne söylediğini anlayamıyormuş, herif o kadar sakinleşmiş ya da o kadar sakin görünüyormuş."

Reda fısıldayarak üzerime doğru gelirken yatağın ucunda doğruldum ve gözümü karartarak –ayağa kalkmak ya da söylediğim şeyleri söylemek cesaret gerektiren şeyler olduğundan böyle söylemiyorum, ama o anda ayağa kalkmak ve konuşmaya cesaret etmek benim için akıl almaz derecede zor, müthiş bir gözüpeklik gerektiren eylemlerdi, o akşam boyunca cesurca bulduğum tek eylemim, kendi açımdan, buydu– bunun sona ermesi gerektiğini söyledim. Dışarısı hâlâ karanlıktı. "Çok geç oldu, eşyalarını al, istiyorsan para da al, git, kimseye söylemeyeceğim, kimseyi çağırmayacağım, kimseyi, sana yemin ederim, evine dön." Böyle cümleler kuruyordum, ezik, tahmin edilebilir, sıradan cümleler, aklıma sadece bunlar geliyordu: "Daha çok gençsin, hayatını mahvedecek bir şey yapma." *Polis* sözcüğünü telaffuz etmiyor, sinirlenmesin diye kimliği meçhul, cismi şüpheli bir "onlar"dan bahsediyordum, gözü iyice dönmesin diye sakıncalı sözcüklerin kenarından dolanıyordum. "Kaçamazsın onlardan, yakarsın kendini, ömrünün kalanını hapiste geçirirsin, aptallık etme, hapishane nasıl bir yer biliyor musun?" diyordum. Biraz uzaklaşıp yine bağırmaya, "Göstereceğim lan sana, amına koyduğumun ibnesi, ağzını yüzünü sikeceğim lan senin," diye saydırmaya başladı ve bunu duyunca dedim ki içimden: *Şimdi anlaşıldı*. Doğruluğudan artık o kadar emin değilim ama o an vardığım netice şuydu: *Arzuluyor ve arzusundan nefret ediyor. Birlikte yaptığınız şeyi temize çıkarmak istiyor. Arzusunun bedelini sana ödetmek istiyor. Kendini yaptıklarınızı seni ar-*

zuladığı için yapmadığına, sevişmediğinize, tüm bunların bir planın parçası olduğuna, yaşanan olayın en başından beri bir hırsızlık vakası olduğuna inandırmaya çalışıyor.

İnsan korkuya çabuk uyum sağlar. Onunla yaşamak sanıldığı kadar zor değildir. Sevimsiz bir arkadaşa dönüşür sonunda, olup olacağı budur. Birkaç dakika boyunca, belki o kadar bile değil, bağırmakla fısıldamak arasında gidip geldi. Ben de korkuma giderek hâkim oldum bu esnada. Beni öpüyordu, mırıldanıyordu: "Korkmayı bırak, hassas biriyim ben, insanların korkmasına, ağlamasına dayanamam." Elini saçlarımda gezdiriyordu bunu söylerken. O bir cümlelik süre boyunca kendimi güvende hissettim, hiçbir şeyin bana zarar veremeyeceğini biliyordum o zaman diliminde, beni rahatlatma ve koruma gücü, şiddetiyle doğru orantılıydı.

Şiddet artış göstermiyordu. Yumuşadığı, tavrının tamamen değiştiği ve sakinleştiği aralıklar vardı, sakinleşiyor, sesini alçaltıyor, mırıldanıyor, tereddüt ediyor, bana sözler veriyordu: "Geçecek, merak etme." Kulaklarımdan, yanaklarımdan, dudaklarımdan öpüyordu. Ona geleceğinden bahsediyordum ama bu hiçbir işe yaramıyordu.

Clara kocasına, geleceğin Reda'da bir karşılığı olmadığı için yerine başka bir şey, başka bir sözdağarcığı, başka bir retorik koymaya çalışırken ne kadar çaresiz hissettiğimi anlatıyor.

"Aklına ailesinden bahsetmek gelmiş."

Meydanda karşılaştığımızda bana aileye ne kadar önem verdiğinden bahsetmişti; bunu hatırlayınca telefonda annemle babamın iletişim bilgilerinin olduğunu uydurdum –Didier ve Geoffroy'yla fotoğraflarımı, birlikte çektirdiğimiz fotoğrafları almak istiyordum–, ailemin tam adresini bilmediğimi ve telefonumda kayıtlı numaraları kaybolursa onlara ulaşamayacağımı söyledim. Geoffroy bana ertesi gün, "Bıraksaydın alıp gitseydi telefonu, telefon ya alt tarafı," dedi.

Bu ayrıntıyı Clara da unutmamış:

"Arkadaşı Geoffroy buna ertesi gün demiş ki: 'Bıraksaydın alıp gitseydi telefonu. Telefon ya alt tarafı, üç kuruşluk plastik.' Ama tabii nereden bilsin Édouard'ın kafayı ne derece taktığını, o telefonun nasıl bir saplantıya dönüştüğünü. Bu yine başlamış telefonu istemeye, ya hazır adam sakinleşmiş, faydalansana bundan, çek git işte ya da ne bileyim, konuyu değiştir falan ama yok, tutturmuş telefonum da telefonum diye. Ya sen bakma bunun telefona takıldığına, işin aslı başka, telefon hikâye yani, Geoffroy'nın dünyadan haberi yok, ne bilsin adam gerçi tabii, dediğine inanmış bunun, benim kadar iyi tanımıyor ki, nereden bilsin, normal. Ben sana olayın aslını izah edeyim mi, mesele telefon falan değil aslında, mesele Édouard'ın bir şeyi kafaya taktı mı ondan kurtulamaması. Farz et ki Reda telefonunu değil de kalemini almış olsun bunun ya da bir takısını falan, hatta sevdiği birini rehin almış olsun, bir insanı, sana yemin ederim yine değişmezdi bu senaryo, çünkü saplantı bu bildiğin, bir tür delilik resmen, o yüzden emin ol hiçbir şey değişmezdi – ben olsam çoktan basıp gitmiştim, umurumda bile olmazdı, neyse ne alsın gitsin, ama Édouard öyle değil işte (*Reda'ya rastladığın günün evvelsi günü olsa sen de aynısını söylerdin ama artık bunun doğru olmadığını biliyorsun, o geceyi yaşayana kadar ben de böyle düşünürdüm, ölümle burun buruna da gelsem, yanan bir evde mahsur da kalsam, bir katilin eline de düşsem, başıma ne gelirse gelsin gidişatı aksine çevirmek için elimden geleni yapacağımı, asla pes etmeyeceğimi düşünürdüm, bilakis ölüm yanıma sokuldukça gücümün ve cesaretimin katlanacağına, içimde yepyeni bir kuvvetin can bulacağına, o âna kadar tahmin bile edemeyeceğim bir güçle bağırabileceğime, kaçabileceğime, koşabileceğime, dövüşebileceğime inanırdım, filmlerde, gazetelerde, kitaplarda hep aynı şeyi görü-*

yordum, insanlar ölümle yüz yüze gelince boyun eğiyorlardı, teslim oluyorlardı ama ben kendimi onlardan farklı görüyordum, bu sahneleri, bu kadar çabuk pes eden insanları her defasında tiksintiyle, horgörüyle izliyordum. Ben onlardan çok daha güçlüyüm diye düşünüyordum). Delilik işte ya, yok ki başka izahı. Elli kere istemiş telefonu heriften, yüz kere, bin kere istemiş, yani bana söylediği bu kadar ama emin ol söylediğinin de yüz katıdır."

Belki o sakinleştiği anların birinden faydalanarak onu gitmeye ikna edebilirdim. Tir tir titreyerek, kekeleyerek yanıma yaklaştığı sırada paltosunun ceplerine doldurduğu diğer eşyaları fark etmedim. Ertesi ay, hatta hemen ertesi gün, bir sürü eşyamın olması gereken yerde olmadığını fark ettim, ortadan kaybolmuşlardı, kaybolduklarını o Noel gecesi fark etmemiştim, nihayetinde çok önemli şeyler değillerdi ama Reda, tabiri caizse, evimi resmen boşaltarak gitmişti ve bunu takdire şayan bir ustalıkla yapmıştı, zira gözümü bir an olsun ondan ayırmadığıma emindim, yanımda geçirdiği son saniyelerin keyfini doyasıya çıkarmak istiyordum çünkü, duştayken hayran hayran onu seyretmiştim (ya da ben öyle sanıyordum, gözümü ondan hiç ayırmadığımı düşünüyordum ama anlaşılan bu doğru değildi zira öyle olsa o kadar eşyayı alıp götüremezdi). Giderken paltosunun cepleri bana ait olan eşyalarla doluydu: Noel hediyesi bir parfüm, bir arkadaşımın unuttuğu kol saati, vaftiz törenimden kalma ve taşındığımdan beri banyoda duran, elbette hiç takmadığım ama neden çöpe sallamadığımı bilmeksizin ev ev peşimde gezdirdiğim Bakire Meryem'li bir madalyon.

Sonra, o gecenin, kendi payıma en tuhaf fikri geldi aklıma. Polisten, Didier'den ve Geoffroy'dan, hemşirelerden, Hôtel-Dieu'deki doktordan, yaşananları anlattığım yabancılardan, o yazardan ve hafta boyunca Clara'dan bile gizlediğim yegâne sahne. Bundan kimseye bahsetme-

dim, unuttuğum ya da unutmam gerektiği için değil, sadece utandığım için. Gecenin kalanına nazaran çok daha net hatırlıyorum bu sahneyi. O geceye dair belleğimde yer etmiş en canlı, en sağlam görüntüler bunlar. Utanç dediğimiz şeyin, hatırlamanın en canlı, en güçlü biçimi –belleğin bir üst versiyonu, etin en derinine kazınan bellek– olduğunu kanıtlamak ve en güçlü hatıraların utançla ilişkilendirilen hatıralar olduğunu ileri süren Didier'yi haklı çıkarmak istercesine en net hatırladığım sahne.

Reda'nın karşısında duruyordum. Ona, "Bak, gel yardım et, şu telefonu birlikte arayalım, bir yerlere düştü herhalde. Lütfen. Hatta gel bahse girelim seninle," dedim. Bir teklifte bulundum: "Telefonu ilk bulana öbürü elli euro versin, ne dersin, eğlencesine, ufak bir bahis, ilk sen bulursan ben sana elli euro vereceğim. Ben bulursam, sen bana elli euro vereceksin. Kurallar basit." Yemin ederim bunları söyledim. Sesim titriyor muydu, yoksa komple mi titriyordum hatırlamıyorum. Telefonumun ceplerinden birinde olduğunu biliyordum, iPad'i cebinde görünce iyice emin olmuştum, parayı kazanmak için onu bulmuş gibi yapacağındansa hiç şüphe duymuyordum, sonuçta satıp üç-beş kuruş kazanmak için çalmıştı telefonumu, planım gayet mantıklı görünüyordu bu yüzden, işlememesi için hiçbir sebep yoktu. Aklım hâlâ telefondan almam gereken fotoğraflardaydı – ya da Clara'nın dediğine göre o fotoğrafları ve o telefonu istediğimi sanıyordum.

Benimle birlikte arıyordu. Odada dolanıyor, çarşafları, örtüleri kaldırıyor, yatağın, mobilyaların altına bakıyor, yastıkları yokluyor, kılıflardan içeri elini sokuyordu. Yere dizlerinin üstüne çöküp başını eğiyor, yatağın altına bakıyordu.

Gerçekten aramıyordu tabii, bariz şekilde fark ediliyordu, kim görse anlardı ama oyunumuza gerçekten katılıyormuş gibi görünmek için elinden gelen tüm çabayı

gösteriyordu, dolapları açıp kapıyor, rasgele bir kitap seçip yerini değiştiriyor, üst üste duran kitaplardan birini alıp üst üste duran başka kitapların en üstüne koyuyordu. Ben de onun gibi yapıyordum, onu taklit ediyordum, arıyormuş gibi yapıyordum, buzdolabının içine bile bakmıştım çünkü arada sırada buzdolabının içine, elbette yanlışlıkla, bazı eşyalar, bilhassa kitaplar koyduğum oluyordu, küçücük banyoyu didik didik arıyordum ve tüm bunları yaparken çaktırmadan Reda'ya bakıyordum. Nefes alıp verişini duyuyordum.

Kaçmadım. Sakinleşmesinden faydalanıp kapıya yanaşmadım, can havliyle atılıp kapıyı açmayı denemedim. *Kaç kurtar kendini* gelmedi aklıma. Cebindeki silahı henüz görmemiştim – görseydim kaçmayı düşünürdüm, kolay olurdu demiyorum ama en azından aklıma gelirdi. Şimdi hatırlamaya çalıştıkça beni en çok şaşırtan, olayın, ânın, tavırlarımızın, odada dört dönüşümüzün, tüm bunların gerçekdışılığı. Ben bulunacak bir şey olmadığını, o da telefonu sakladığını biliyordu ama küçücük dairede dolanıp duruyorduk, sabahın altısı ya da yedisiydi, Noel gecesiydi ve Reda çekmecelerde telefon arıyordu, soluklanıp nerede olabileceğini düşünüyor ya da düşünüyormuş gibi yapıyordu; yüzüm şekil değiştiriyordu, yorgunluktan şişiyordu. On altı metrekarenin altını üstüne getiriyorduk. "Buldun mu?" diye soruyordum. Cevap veriyordu: "Hayır." Sonra tekrar deniyordum şansımı: "Buldun mu?" Sakince cevap veriyordu, normal bir günde, normal şartlar altında normal bir soruya cevap veriyormuş gibi. Ayaklarım çıplaktı, üstümde bir boxer ve bir tişört vardı. Reda duştan çıkınca giyinmişti. Pantolonumu giymeye cesaret edemiyordum. Henüz üşümüyordum. Evde dolanıp duruyorduk.

Sonra tekrar bağırmaya başladı.

Ara

Benzer bir duruma, kaçabilme iradesinin yitimine, tekrar ilk defa William Faulkner'ın romanı *Tapınak*'ta rastladım.

Tapınak'ın Folio baskısının 88. sayfasında Faulkner şöyle diyor:

> Temple geri geri odadan çıktı. Koridorda birden arkasını dönüp koşmaya başladı. Bir çırpıda verandaya ulaşıp yola varıncaya kadar otların arasında koşmayı sürdürdü. Karanlık yolda elli metre kadar koştuktan sonra birden dönüp tekrar eve doğru koşmaya başladı, verandadan geçip kapının önünde çömeldi, tam o sırada biri dışarı çıkıyordu.

Okuma sırasında not almışım:

Bugün 11 Kasım 2014. William Faulkner'ın bu kitabı çıktı karşıma, ilk defa okuyorum, *Şiddetin Tarihi*'ni neredeyse bitirdiğim bu döneme denk geldi. Temple Drake'le karşılaşmanın şaşkınlığı, paralellikler, aklımdan geçen düşüncelerin benzerliği, tamamen aynı oluşları. Faulkner burada –romanın ilk bölümünde– bir kadının, Temple Drake'in öyküsünü anlatıyor; Temple erkek ar-

sweet witch

kadaşıyla birlikte bir araba kazası geçiriyor ve sonra, kaza yerine yakın mesafede, az sayıda bir grup erkeğin ve tek bir kadının yaşadığı virane bir eve götürülüyor. Temple ile arkadaşını bulup onları ormanın derinliklerinde, çalıların ardında gizlenmiş bu uğursuz, ürkütücü eve getiren adam, bu evde yaşayan erkeklerden biri.

Temple'ın evde karşılaştığı insanlar –küçük çapta viski kaçakçılığı yapan tipler– sağı solu belli olmayan, sürekli şiddete başvuran, alkolik kişiler olarak tasvir ediliyor.

Sürekli birbirlerine sataşıyor, küfürleşiyor, dövüşüyor, durmadan içiyor, Temple'ı tehdit ediyorlar, Temple her an tecavüze uğrama tehlikesi altında – ki uğrayacak da.

Temple ara ara evden kaçmayı düşünüyor, arabası olmamasına ve arabasız kaçması pek mümkün görünmemesine rağmen aklında hep bu fikir var. Evde yaşayan kadından yardım istiyor. Kadın, Temple'a çok geç olmadan kaçması gerektiğini söylüyor. Bazen Temple'ı orada tutmak ister gibi davransa da kaçıp gitmesi için ona ısrar ediyor. Temple birçok defa kaçma fırsatı yakalıyor, kaçabilmesi için gerekli şartlar oluşuyor. Erkek arkadaşı ondan önce kaçıyor ve onun bu eylemi, Temple Drake'in ataletini iyice belirgin kılıyor.

Yukarıda alıntıladığım bölümün başında Temple'ın kaçışına şahit olup sonraki satırlarda Faulkner'ın bu kaçışı anlatacağını zannederek rahatlıyor ve bu sahneyi neden daha önce yazmadığı için ona kızmaktan vazgeçiyoruz, Temple sonunda evden kaçıyor ama hemen sonra, neredeyse "kaçar kaçmaz" eve dönüyor, sanki durum tarafından zapt edilmiş, sanki durumun asli şiddeti dış dünyayı ortadan kaldırmış, varoluşu çizdiği sınırlar içine mahkûm etmiş gibi. Burada mesele –kronolojik olarak– kadın açısından –ya da benim açımdan– söz konusu et-

kileşimde şu ya da bu davranışa mecbur bırakılmak değil; mesele, etkileşimin çerçevesi *içinde* kalmaya mecbur bırakılmak, durum tarafından tesis edilen sahnede, yani viski kaçakçılarının evinin bulunduğu müphem mekânın çevre sınırları dahilinde. Asli olan kapatılmanın şiddeti, coğrafyanın şiddetiymiş gibi. Şiddetin tüm diğer biçimleri buradan kaynaklanıyormuş, birer sonuçtan, uzantıdan ibaretmiş gibi. Coğrafya, bize ihtiyaç duymadan, bizim dışımızda sürüp giden bir tarihmiş gibi.

Ve işte Faulkner'ın satırları:

> Temple geri geri odadan çıktı. Koridorda birden arkasını dönüp koşmaya başladı. Bir çırpıda verandaya ulaşıp yola varıncaya kadar otların arasında koşmayı sürdürdü. Karanlık yolda elli metre kadar koştuktan sonra birden dönüp tekrar eve doğru koşmaya başladı, verandadan geçip kapının önünde çömeldi, tam o sırada biri dışarı çıkıyordu.

O Noel akşamı Reda'dan kurtulmayı başardım ama bunu çok geç, çok zaman sonra yaptım, aynısı Temple için de geçerli, Reda'nın öfkesi belirmeye başladığı anda ortaya çıkması gereken sahici kaçma isteği, benim o akşam verdiğim en geç tepkiydi.

Dokuz

Ve sonrasında bıkkınlıktan başka hiçbir şey hissedemez oldum. Clara kocasına korkunun –artık bastırılmış da olsa– ya da acının, o andan itibaren tüm mekânı işgal etmeye başlayan bu bıkkınlık yüzünden ikinci plana atıldığını söylüyor. Sadece bıkkınlığın sesini duyuyordum, *Artık gitmesi lazım, artık bunun bitmesi lazım, bir yolunu bul, bitsin*, diye fısıldıyordu bana. Düşünmeye çalışıyordum.

Birden üşüdüm. Reda'nın gidip gelmeleriyle başlayan gerilim o âna dek soğuğun farkına varmama engel olmuştu, ama bıkkınlıkla birlikte soğuğu da hatırlamıştım, dişlerim takırdıyor, takırtının temposu giderek artıyor, tüylerim diken diken oluyordu. Bıkkınlık yavaş yavaş biçim değiştirdi, daha doğrusu katlandı çünkü kaybolmuyordu, etrafımı saran atmosfere ve bedensel kabuğuma yönelik yoğun bir farkındalık suretinde mevcudiyetini sürdürüyordu ve birden Reda atkıyla boynumu sıkmaya devam ediyormuş gibi gelmeye başladı, atkısı sanki hâlâ boynumda duruyordu, hiç almamıştı oradan, on-on beş dakikadır boynumda değildi ama boynumu kavrayan pamuğu hissetmeye başlamıştım, kaşındırıyordu, ağırlık yapıyordu, kaybolmuş bir his tekrar ortaya çıkıyordu. İşte o an, çekip gitmesi için her şeyi yapmaya hazır hissettim. Ama şimdi de o gitmek istemiyordu.

Hatırladığım bir şey daha var: Zaman böylesi anlarda normalde aktığı gibi akmıyor. Unsurlar ve durumlar kalın bir sis tabakasının içinde birbirine ekleniyordu, sanki ikimiz de sarhoştuk, sanki dünyanın kendisi bile sarhoştu, oksijen sarhoştu, ortam sarhoştu, zaman farklı akıyordu, daha zor, daha yavaş, daha ağır, dudaklarımızdan kopan sözcükler ağırdı, sanki istesek tutabilirdik, yere düşseler paramparça olacaklardı, sözcüklerimiz uzaktı, sanki başkaları söylüyordu onları; bedenlerimiz yapış yapış bir şeyin içinde hareket etmeye çalışıyordu, kum vardı o şeyin içinde ya da pamuk, bıkkınlık.

Bunları anlatırken iki polis memuru gözümün önünde bükülüyordu, sırtları bükülüyordu, elleri bükülüyordu, yaşlanıyorlardı, zaman yine parçalanıyordu ve her dakika, gerçek dünyanın bir yılı kadar sürüyordu.

Reda gitmek istemiyordu. Ve annesiyle ailesine hakaret ettiğimi söyleyip dururken, o sancılı, sonu hiç gelmeyecekmiş gibi duran monoloğun bir yerinde paltosunun iç cebinden tabancasını çıkardı. O âna kadar fark etmemiştim. Silah gerçek miydi yoksa oyuncak mıydı bilmiyorum, anlayamıyordum, polis memuru sorgu sırasında durmadan bunu soruyordu bana, "Peki gerçek bir tabanca mıydı? Oyuncak da olabilir, çok rastladığımız bir durum, korkutmak için ya da istediklerini yaptırtmak için oyuncak tabanca kullanıyorlar ama..." Gerçekten bilmiyorum diyordum; tabancanın sahte olması fikri beni çileden çıkarıyordu, korkmakta daha az haklıydım demekti bu, bunu demek istiyor gibiydi, doğal olarak böyle algılıyordum. Bıkmadan usanmadan soruyordu: "Gerçek bir tabanca olduğuna emin misiniz, iyice gördünüz mü, tabancanın rengini hatırlıyor musunuz? Tarif edebilir misiniz? Önüne gelene silah vermiyorlar." *Vermiyorlar mı? Tabii ki veriyorlar. Nerede yaşıyorsun sen?* diye düşünüyordum. Ve tekrar

soruyordu, başka iki soru sorup arada aynı şeyi yineliyordu, silahı görüp görmediğimi soruyordu, öyle ki sonunda şüphe etmeye başladım, gerçekten görmüş müydüm, ben de emin olamıyordum artık, Reda'nın gerçekten silahı var mıydı bilmiyordum, ne hatırladığımın önemi kalmamıştı, bitmeyen tekrar, gerçekliği kemiriyordu.

Atkı yatağın yanında yerde duruyordu. Eğilip aldı. Gözlerini benden ayırmadan. *Yine boğazımı sıkacak* diye düşündüm.

Atkıyı aldı, ona baktı, panik vardı bakışlarında, perişan görünüyordu, sanki konuşabilecekmiş gibi bakıyordu parmaklarının arasında duran atkıya, sanki atkı ağzını açıp ona ne yapması gerektiğini söyleyebilecekmiş gibi. Bana, "Arkanı dön," dedi ama bunu o kadar tereddüt ederek söyledi ki yapmadım dediğini, bunu gerçek bir emir olarak algılamadım, yapmamı gerçekten istediğine bile inanmadım, aslında dediğini yapmamamı istiyormuş gibi geldi. Ama tekrarladı: "Arkanı dön." *Boğazımı sıkmak için arkamı dönmemi istiyor, beni öldürürken yüzümü görmek istemiyor* diye düşündüm. Tekrarladı: "Arkanı dön." başımla reddediyordum, istemiyordum. Kıpırdamadan durdum ve Reda beni sağ kolumdan yakaladı. Sonra öbür kolumu yakalamaya çalıştı, beni bağlamak istiyordu. Çırpındım, buna izin vermedim, cılız çığlıklar savurdum, sinirlenmesin diye sesimi yükseltmeden bağırdım, bağırmak denemezdi zaten buna, inlemeyle yalvarma arası, ikisinin karışımı bir şeydi. Direniyordum, amacına ulaşmıyor, sesini giderek yükselterek sürekli tekrar ediyordu: "Senin amına koyacağım lan, senin amına koyacağım lan, senin amına koyacağım lan." Ben kendi kendime, o kendi kendine konuşuyordu, hiç yorulmayacak gibiydi, ara vermeden on yıllar, yüz yıllar boyunca bağırmaya, hakaret etmeye, şiddet üretmeye, o şiddeti akıtmaya, yaymaya devam edebilecekmiş gibiydi, bense o sırada gücümün korkutucu bir hızla azaldığını

hissediyordum, nabzımın her atışında enerjim boşalıyordu, dışarı sızıyordu, gözlerimden, kulaklarımdan, burun deliklerimden, ağzımdan kaçıp gidiyordu, tutmak istiyordum, gitmesin istiyordum, bütün gece savaşamazdım, bunun bitmesi gerekiyordu, yorgunluğun başa çıkılmaz olup beni sonsuza kadar felç edeceği bir an elbet gelecekti. O *bir katil değil* diye düşünüyordum. *İnsan sokakta yürürken bir katile rastlamaz. Katiller cılız, Kabiliyeli tipler olmaz. Daha korkutucu olurlar, yolda karşısına çıkmazlar insanın. Onda katil tipi yok... Neresi katile benziyor ki? Elleri mi, ayakları mı, kolları mı, yüzü mü?*

Birinin, bir komşunun bizi duymasını ve müdahale etmesini umuyordum. Ama kimse gelmedi. Elindeki atkıyla kollarımı bağlamayı kafaya koymuştu. Girişimleri başarıya ulaşamayınca, az önce sahte deri paltosunun iç cebine koyduğu tabancayı tekrar çıkardı, atkıyı yere fırlattı ya da boynuna doladı, şimdi hatırlamıyorum ve beni yatağa yapıştırdı, yüzüm şeftali kokan çarşafımın bej kumaşına gömüldü. Bana tecavüz ettiği süre boyunca ateş eder korkusuyla bağırmadım. Kıpırdamadan durdum. Nefesimi yatağa veriyordum, oksijende şeftali tadı vardı. Kasıkları tok bir sesle bedenime çarpıyordu. Şeftalinin tadına odaklanıyordum. Gerçek şeftalinin tadı böyle olmaz diye geçiriyordum içimden, bu koku o tadı vermez. Aynı sessizlik sürüyordu. *Biraz debelenmem lazım* diye düşündüm. Korktuğum şeyin başıma gelmemesi için onu idare etmek zorundaydım. Boyun eğmememi istiyordu, asıl istediği şey buydu. Üzerimdeydi ama etrafımdaki her şeyde vücuda bürünüyordu, konu bu olunca hep yazılan, söylenen bir şey, biliyorum ama her şey Reda'nın uzantısına dönüşüyordu, yastığım Reda'ydı, karanlık, bütün o karanlık Reda'ydı, çarşaflar Reda'ydı.

Onu rahatlatmak için debeleniyordum, çığlıklarım ağzımdan çıkar çıkmaz yatağın kalınlığında emiliyordu. Aşırı vahşileşmeden çırpınmayı sürdürmem, bu nazik

dengeyi korumam, çok hızlı davranmadan ondan uzaklaşmayı başarmam gerekiyordu. Çığlıklara acı sebep oluyordu ama direnmek onu iyice kışkırtacağından her inlememi, her kasılmamı ince ince hesaplıyordum; acının sebep olduğu gerçek inlemeler ağzımdan kaçabilirdi, onları bastırmak için elimden geleni yapıyordum, sadece sahte inlemelerin dışarı çıkmasına izin veriyordum, gerçek inlemelerin verdiği gücü sahtelerini üretmek için kullanıyordum ve *kimse böyle kokan bir şeftali görmemiştir, şeftali kokusu değil bu, şeftali kokusunun düşüncesi* diye düşünüyordum. Zevk alsın diye, daha fazla zevk alsın diye daha fazla çırpınıyordum, sona daha hızlı varmanın yolu buydu. Her şeyi kontrol ediyordum, her şeyi hesaplıyordum – en azından istediğim, yapmaya çalıştığım şey buydu.

Polis memuru kadın, benim yerimde olsa avazı çıktığı kadar bağıracağını söyledi.

Bedeni tir tir titriyor, kasılıyordu, penisinin kalktığını, sertleştiğini, büyüdüğünü hissediyordum, canımı daha fazla yakıyordu; boşalırken güçsüzleşecekti, dikkati dağılacaktı, o sırada ondan kurtulabilirdim. Ve o an geldiğinde, tam o anda, boşaldığı sırada böğrüne dirseğimi geçirdim. Cesur değildim, sadece kumar oynadım.

Bunu beklemiyordu. Şaşırdı, afalladı, dengesini kaybedip yataktan aşağı kaydı, sırtüstü yere düştü, âciz haldeydi, pantolonu bileklerine düşmüş, sinek gibi yatıyordu yerde, minik ayakları deli gibi çırpınıyordu havada, gözlerinde tuzağa düşmüş bir hayvanın bakışı vardı, kanlar içinde, hâlâ direk gibi dimdik duran penisi birden gülünç bir hale bürünmüştü, bedeninin tam ortasına üstünkörü yapıştırılmış pembemsi bir et parçasıydı artık.

Kapıya koştum. Yatakla kapı arası iki metre kadardı. Kat boşluğuna vardım, neredeyse çırılçıplaktım, yanıma

vardığında kanım kırmızı, yılankavi çizgiler halinde bacaklarımdan aşağı akıyordu, pantolonunu yukarı çekmişti, düğmeleri açıktı. Beni tekrar içeri sokmadı. Bunu zorlanmadan yapabilirdi, silahıyla tehdit etmesi yeterdi. Karşımda duruyordu, felç geçirmiş gibiydi. Gözlerinde o korkuyu gördüm yine, daha büyüktü bu defa, hiç olmadığı kadar büyüktü, bir hayaletti sanki ve birimizden diğerine geçmişti, benim gözlerimden onun gözlerine. Karşımda şaşkın şaşkın duruyordu o eşikte, âcizliğine kendisi de inanamıyor gibiydi. Belki de pişman olmuştu. Ne yapması gerektiğini ya da ne yapabileceğini bilmiyordu artık, düşüşü, olayların bir anda tersine dönüşü onu şaşkına çevirmişti. Zavallı, telaşlı, kararsız bir yaratıktı. Ona acımadım. Bir anda güçsüz düşmesinden etkilenmedim, üzülmedim ama keyif de almadım, sevinmedim. Aklımdaki tek soru, sorgunun sonunda polislere böyle söyledim, aklımdaki tek soru şuydu: Ne yapsam? Ve Reda'ya dedim ki: "Git yoksa bağırırım." Hikâyenin sonu iki polis memurunu tatmin etmedi: "Bu kadar mı, işe yaradı mı?" "Evet," dedim, "bu masum cümle onu paniğe sürükledi." Reda kıpırdamıyordu. Kaşları çatıldı, "Bunu yapma," dedi. Dairemin kapısı açıktı, içeri girdi, biraz ilerledi, eğildi, kolunu uzatıp paltosunu yerden aldı, sonra ürkmüş, hatta kaygılı bakışlarla, yavaş adımlarla önümden geçip gitti. Başka bir şeye kalkışmayacağını biliyordum. Bitmişti.

Eve girdim, kapıyı kapattım. Reda geri geldi. Yüzünü kapıya yapıştırdı, böyle yaptığını duyuyordum, "Gitmemi istediğine emin misin? Üzgünüm. Özür dilerim," dedi bana. Cevap verdim: "Git." Bitmişti.

Polis memuru inanmakta zorlanıyordu, Clara'ya polis memurunun ertesi gün benden duyduklarını kayda geçirmekte tereddüt edişinden bahsettim, hikâyenin böyle sona erdiğine aklı bir türlü yatmıyordu, bu kadar

basit, bu kadar düz bir son içine sinmiyordu, beklediği heyecanı bulamamış, hayal kırıklığına uğramıştı. "Sonra?" diye sordu, burada bitmesi mümkün olamazmış gibi. "Evde kaldım. Bitmişti, biliyordum ama o sırada mutlaka geri geleceğini düşünüyordum. Kendimi eve kapatıp bekledim. Yatağıma oturdum, çarşaf, yer, her taraf kan içindeydi." AIDS geldi aklıma. Acile gitmem gerekiyordu. Ama Reda merdiven boşluğunda saklanıyor olabilirdi. Saklanmış beni bekliyordu belki. Oturdum yerimde, hiçbir şey yapmadan, uzun bir süre ondan nefret ederek, acele etmeden, yavaş yavaş nefret ederek oturdum ve sonra çıkmaya karar verdim. Duş aldım, hayır, sonra aldım duşu, hastaneden dönüşte. Üstüme bir şeyler geçirip hastaneye yürüdüm, galiba şemsiye de aldım yanıma ama kullanmadım. Cebimde çakı vardı, kendimi korumak için, Reda'nın bir yerlerden çıkması ihtimaline karşı. Dışarıda yağmur yağıyordu, bulutlar çimento gibiydi, o cılız, incecik yağmurdan yağıyordu, insanın suratına batan, giysilerinin içine işleyen o sinir bozucu, mikroskobik damlalardan. O yağmurun altında hastaneye yürüdüm. Acilin girişini bulmam vakit aldı. Şeftali öyle kokmaz, saçma diyordum içimden. Hastanede, bekleme salonunda volta atan bir evsiz vardı.

On

Çocuğu dünyaya gelince çalışmayı bırakmak zorunda kalmıştı. "O işte sürüneceğime evde otururum daha iyi," diyordu.

Kocası gizemli sessizliğini koruyor ve ben, o eve geldiğinden beri bu sessizliği sorguluyorum. Clara konuşmaya başladığında haftanın yorgunluğuna yormuştum, alışkın olduğumuz çekingenliği ya da suskunluğu yüzünden de olabilirdi – üstlendiği kasabalı erkek rolü bu çekingenlik ve suskunluğu şart koşuyordu (erkek dediğin az konuşurdu, en azından karısıyla çocuklarının yanında), işi de başlı başına bir sebep olabilirdi kuşkusuz, özel bir şirkete bağlı olarak ağır tonajlı kamyon şoförlüğü yapıyordu, yani on yıldan uzun zamandır yollarda tek başına direksiyon sallıyordu, beş-altı gün boyunca ağzını açmadığı oluyordu.

On yıldan uzun zamandır, kamyonun uyku bölmesindeki televizyondan başka yoldaşı olmaksızın otoyollarda kilometreler deviriyor, Avrupa'nın yollarını arşınlıyor, Asya sınırına kadar gidiyordu; her hafta binlerce kilometre yol yapıyordu, sürekli aynı asfalt yolları, zamanı olmadığı için, hiçbir şeyi olmadığı için asla ziyaret etmediği şehirleri, değişen şehir isimlerinin tam anlamıyla değiştirmeye yetmediği, onun gözünde yan yana dizili

sweet witch

harflerden, depo isimlerinden ibaret olan, yalnızca sayıların fark yarattığı tabelaları görüyordu, aldığı maaş Fransa'yla bu şehirler arasındaki mesafeye göre değişiyordu, Berlin fazladan yüz euro demekti, Krakow iki yüz elli, Riga dört yüz vesaire, ve tek kelime etmiyordu, bugün olduğu gibi, buna ne imkânı vardı ne arzusu, konuşmaya imkânı yoktu ve bu yüzden arzusu da sabaha karşı, otoyolda bir servis alanında yorgun bir tezgâhtardan alınıp karton bir kutuya konulmuş bir bardak kahve ya da bir gıdım acı şaraptan öteye geçemiyordu, kamyonun her zerresine sinmiş, kapalı mekânda uyunan uykunun ve yenen yemeğin bedenden saldığı kokudan, kendi ekşi kokusundan başka kimsesi yoktu.

Bir gün onunla Londra'ya gittim. On iki yaşında falandım, benden eşlik etmemi istemişti. Bir gece iki günlüğüne gidiyordu. Fransa'dan başka bir ülke görürüm, okulda öğrendiğim az buçuk İngilizceyi pratik ederim düşüncesiyle kabul ettim. Gittim ama İngiliz topraklarında yol aldıkça bu yolculuk boyunca tek kelime İngilizce duymayacağımı, tek bir şehrin tek bir sokağını bile görmeyeceğimi anlamaya başladım; görüp göreceğimiz, kimsenin adını bile bilmediği varoşlardan, ablamın kocasının malları teslim edeceği büyük bir depodan ibaret olacaktı, İngiliz işçilerle tek kelime konuşmadan kamyonunu boşaltacak, *rozbif* diye bahsedecekti onlardan, *hello* demeyi bile çok görüp kendi dilinde merhaba diyecek, sonra da bana dönüp, "Ben Fransızım, Fransızca konuşurum," diye izah edecekti. Bu yolculuktan bana kala kala, onun yalnızlığına, hüznüne ve kamyonda, yanımda uyurken bedeninin kurduğu düşlere şahit olmak kalmıştı.

Clara anlatmaya devam ediyor, o konuşmuyor. Clara, Saint-Louis Hastanesi'nin otomatik kapılarına vardığımda saatin sabah yediyi gösterdiğini söylüyor. Kimse yok. Reda'nın ortadan kayboluşunun üzerinden daha bir saat bile geçmemiş.

sweet witch

Ona 25 Aralık sabahı hastanenin nasıl göründüğünü anlatmıştım, ne kadar sakin, boğucu olduğunu. Clara yirmi dakika sonra nihayet bir hemşirenin geldiğini söylüyor. Yanıma yaklaştı, uzun boylu, zarif bir kadındı, bana küçük, şeffaf, plastik bir bardak uzattı, su vardı içinde. Ağlıyordum. Hikâyemi defalarca anlattım ve ağlıyordum. En ufak bir sabırsızlık ya da sıkılma emaresi göstermedi, araya girmeden, müthiş bir profesyonellikle, sakince dinledi: "Çok cesur davranmışsınız. Yaşadığınız şeyin ölmekten farkı yok." Ailemi aramak isteyip istemediğimi sordu, hayır dedim. O gidince, neden bilmiyorum, tırnaklarımı plastik bardağı çevreyelen çizgilerin girintilerinde gezdirdim; bağırmak geliyordu içimden, odanın altını üstüne getirmek istiyordum, öylesine şiddetleniyordu ki bu arzu, bastırmak giderek daha zor hale geliyordu, duvarlara yazılar yazmak, çarşafları yırtmak, çileden çıkmak, yastıklara dişlerimi geçirip içleri dışına çıkana, tüyleri fışkırana kadar başımı sağa sola sallamak ve tüylerin etrafa saçıldığını, tüm salonda uçuştuğunu, sonra usul usul kafama, omuzlarıma düştüğünü görmek, odaya girdiğinde hemşirenin yüzündeki dehşete şahit olmak istiyordum, deli gibi arzuluyordum bunu.

Hemşire bir doktorun benimle ilgileneceğini söyledi, birkaç dakikaya kalmadan yanıma gelecekti, normalde beklemem gerekenden azıcık daha fazla bekleyecektim, "haliyle" bekleyecektim çünkü Noel sabahıydı ve personel sayısı azdı, "doktorların da eğlenmeye hakkı var"dı, makul karşıladım, bekleyecektim. "Başka bir ihtiyacınız var mı?" Hiçbir şeye ihtiyacım yoktu. Teşekkür üstüne teşekkür ettim, abarttım, hayatımı kurtardığı için minnettar olduğumu söyledim. Biraz daha bekleyecektim, o kadar. "Sizin gibi birine denk geldiğim için o kadar şanslıyım ki," diyecek kadar ipin ucunu kaçırdım.

Küçük hastane odasının duvarları grafitilerle, resimlerle, yazılarla doluydu, parmağımı oynatsam gıcırdayan

tozlu yatakta uzanmış yatarken bunları kimin, hangi ara yaptığını düşündüm, kim zaman bulup da yakalanmaktan, odaya giren bir doktor tarafından basılmaktan korkmadan bunları yapmıştı? Ben asla cesaret edemezdim. Gerçi gelen giden de yoktu, hemşirenin vaadi gerçekleşmiyor, doktor bir türlü ortaya çıkmıyordu. Sözde tehditkâr bir tavırla, yumuşak bir sesle, gülümseyerek şikâyetimi dile getirdim. Koridoru geçip hemşirenin karşısına çıktım ve, "Daha fazla bekleyebileceğimi sanmıyorum," dedim. Sonra geri dönüp beklemeye devam ettim. Yatmıyordum artık, dönüp duruyordum odada, dönüp duruyordum, dönüp duruyordum – midem ağzıma gelince odadan çıkmak zorunda kaldım, kusmak üzereydim. Midem bulandığı için defalarca ziyaret etmek zorunda kaldığım yerin karşısındaki odada oturan hemşireye, "Doktor gelirse tuvaletteyim," dedim ama *sizin yüzünüzden* diye geçiriyordum içimden, *sizin yüzünüzden oraya gitmek zorundayım. Sizin yüzünüzden hastayım, beni ölüme terk ettiğiniz için hastayım.*

Evsiz adam tuvaletteydi, lavabonun başında duruyordu, yağlı saçları alnına düşmüş, yüzüne yapışmıştı. Öne eğilmiş, başını el kurutmaya yarayan, sıcak hava üfleyen makinenin altına sokmuştu. Clara tarif ediyor: Eğilmiş, başını makinenin altına sokmuş. Ağzını açıyor, havayı içine çekip yanaklarını şişiriyordu, son hızla giden arabanın camından kafasını çıkarıp ağzını açarak yanaklarını şişiren bir çocuk gibi, on iki-on üç yaşıma kadar babamla arabada giderken benim de yapmayı çok sevdiğim gibi, evsiz adam ağzını açıyordu ve birbirine girmiş dişler çıkıyordu meydana, sonsuz bir kaos, sapsarı, simsiyah dişler, diş demek de zor aslında, sıra sıra dizili kararmış kayalar, uçsuz bucaksız, çorak arazilerle ayrılmış –ki muhtemelen, bir zamanlar, dişlere ev sahipliği yapıyordu bu boş araziler– sivri uçlu tepeler. Zevkten inliyor,

uzun uzun içini çekiyordu. Beni görmezden geliyordu. Lavabolardan birinde hâlâ kusmuk dolu ağzımı çalkaladım. Başımı kaldırdım. Aynada yüzümü inceledim, gözlerim normalden daha mavi görünüyordu, "Güzel göründüler gözüme," dedim o günün akşamı Didier ve Geoffroy'ya, lavabonun deliğine sarımtırak, balgamsı parçalar tükürdüm, o sırada evsiz adam, kendi dünyasında, tüm insanlardan uzak, ağzına dolan sıcak havanın tesiriyle ağıdını yakmaya devam ediyordu. Çıkarken bana gülümsedi. Dişlerini gördüm yine, onları bir parça çiğ eti ısırırken hayal ettim, çenesine, dudaklara yayılan kanı. On dakika sonra, tuvalet dönüşü, yine küçük odadaydım. Doktor gelmemişti. Sabrım tükeniyordu, yumruklarımı, çenemi sıkıyordum, *artık çok geç, sen hastasın, onlar yüzünden hasta oldun* diye düşünüyordum, ayağa kalkıp yürümeye başlıyordum, döne döne dolaşmaya, daireler çizmeye, *artık çok geç.*

Clara diyor ki:

"Çıkmış yine koridora. Ama bunu son defa yapmaya kararlıymış."

Tekrar karşıdaki odaya gittiğimi söylüyor. Beklediğim doktorun içeride olduğunu bilmeden. Doktorun ne zaman geleceğini sordum, bir defa daha sordum ve odanın arka tarafında oturan, o âna kadar hiç konuşmadığım ama geldiğimden beri orada olan diğer hemşire, en azından kendi payıma servisin diğer hemşiresi sandığım, kim olduğu bana söylenmediğinden başka bir hemşire olarak algıladığım, kafamın içinde, kendimle yaptığım sohbette "diğer hemşire" sıfatını uygun gördüğüm kişi bana dönüp beklediğim doktorun kendisi olduğunu söyledi: "Birazdan geleceğim yanınıza." Geldiğimden beri oradaydı ve geldiğimden beri benden beklemem isteniyordu, doktorun geleceği, Noel olduğu için normalden uzun sürdüğü söyleniyordu ve şimdi anlıyordum ki doktor

hep oradaydı, başından beri; hayalet hastaneye adımımı attığım ilk andan beri o odadaydı, grafitili odanın karşısındaki o odada, sadece birkaç metre ileride; AIDS her geçen saniye bedenimin içini mesken tutarken, bağışıklık hücrelerimi yok etmeye çoktan başlamışken bilgisayarında fal açıyordu.

Beklemek ve endişelenmekle geçen bir saatin ardından yanıma geldi; özür dilemedi, üzgün olduğunu söylemedi, meslektaşının söylediği yalan onu rahatsız etmemişti. "Bay Bellegueule, değil mi?" Bunun komik bir isim olduğunu söyledi, bu bayağı yorumu yaptı, ben de tüm aksiliğimle artık ismimin bu olmadığını söyledim. Bir an evvel yanından gitmek istiyordum. *Beş yüze kadar say, onu bir daha görmeyeceksin* diye geçiriyordum içimden. Yatağın birkaç adım ilerisinde duran bilgisayarın başına geçti, ilk sorusunu sormaya fırsat tanımadan konuşmaya başladım, sabahtan beri içimde büyüyen kaygıdan bahsetmem gerekiyordu ona, öldüğüm takdirde sadece aileme, en dar anlamıyla aileme, biyolojik aileme, doğum belgemde yazan aileme haber verecekleri kaygısından, Didier'ye, Geoffroy'ya, burada, Paris'te, resmî ailemden uzakta, birlikte yaşadığım arkadaşlarımdan hiçbirine haber vermeyecek olmalarının beni ne kadar korkuttuğunu söylemem gerekiyordu.

On Bir (Bir Kâbusun Ayrıntıları)

Bunu Clara da bilmiyordu: Kendi cenaze törenimi gözümün önüne getirişimi, korkunç bir rüya. Büyük ihtimalle Didier'nin bana Noel'de hediye ettiği bir başka Claude Simon kitabı, *L'Acacia* yüzünden zihnimde canlanmış olsa da bunun, yani insanın kendi cenazesini hayal etmesinin doğal bir davranış olduğunu düşünüyorum, Geoffroy bunu her insanın en az bir kere aklından geçirdiğini söylemişti, duyunca ne düşüneceğimi bilememiştim, herkes gibi olmanın, sıradan olmanın utancıyla anormal olmamanın avuntusu arasında seçim yapamamıştım. Hemşireye de bahsetmiştim bu kâbustan, yaşamımda var olmayan insanların yaşamımda var olmayan başka insanlara konuştuğu bir tören, sadece bu insanları gördüğüm bir sahne: Ölümüme, ölümümün şartlarına akıl erdiremeyen ve polis memuruyla aynı soruların cevabını arayan, "Gecenin bir vakti ne diye çağırmış evine tanımadığı adamı, ne geçiyormuş ki aklından, adam zorladı herhalde bunu, bilmediğimiz bir şey vardır mutlaka, gecenin o saatinde insan evine çağırmaz ki tanımadığı adamı, bir iş var bu işte, kesin bir iş var, hiçbir mantığa oturmuyor," diyen kuzenler ya da daha beteri, "Siktiğimin Arap'ı, amına koyduğumun şerefsizi, geberteceğim lan orospu çocuğunu gördüğüm yerde, derisini yü-

zeceğim, sikini koparıp yutturacağım ibneye," diye coşanlar, "Ben ona hep dedim dikkatli ol diye ama demekle oluyor mu sanki, dinlemezdi ki, inat vardı inat, bir kendisi doğruydu hep," diye yorum yapanlar ve bilenler ya da en azından diğerlerinden daha fazla bilenler, ölene kadar bu sırrı, bu utancı saklayacak olanlar, bildiklerini, vefatımın gerçek hikâyesini diğer kasaba sakinlerine, kasabadaki işçilere ya da arkadaşlarına söyleyemeden ölüp gidecek, "Öldürmüşler işte, saldırıya uğramış, Arap'ın teki boğmuş, orospu çocuğu Arap'ın teki," (İspanya'dan aşağısına komple "Arap" der bunlar, her şeye, herkese "Arap" derler, Portekizliler, Yunanlar ve hatta bizzat İspanyollar da buna dahildir) demekle yetinmeye mecbur olanlar, "Evine bir oğlan çağırmış," ya da "Kendisi gibi bir oğlanla karşılaşmış yolda," gibi her şeyi mahvedecek, tüm sırrı açığa çıkaracak cümleleri sarf etmemek için konuşmadan önce on kere düşünenler.

Ve tüm kasabalarda olduğu gibi kilise, belediye binası ve okulun çevrelediği küçük kasaba meydanında son havadisleri paylaşmak için toplanan kasabalı kadınlar: Kimse onları kandıramazdı, "Bellegueule'lerinkini öldüren (*'-lerinki' birinin oğlu ya da kızı demekti. Bana Bellegueule'lerinki derlerdi, yani Bellegueule'ün –babamın– oğlu, erkek kardeşlerime Bellegueule'lerinki derlerdi, kız kardeşlerime Bellegueule'lerinki derlerdi ve hatta babamı çocukluğundan beri tanıyan kasabanın yaşlıları, babama bile Bellegueule'lerinki derdi*) Arap' mış, bu çağırmış evine adamı oynaşmak için, ben diyordum zaten o çocukta bir haller var diye, eh çağırırsan elin Arap'ını evine... ne olacaktı başka! Yazık, huzur içinde uyusun! Zavallım hiç hak etmedi aslında, güzel güzel okuyordu okulunu, kibar çocuktu, gördü mü merhaba derdi, günaydın derdi, fırında karşılaşırdık, hiç çevirmezdi kafasını, hep selam verirdi. Karşı kaldırımdan görse oradan el

sallardı, üşenmez karşıya geçer hal hatır sorardı," ve tüm bunlar yaşanırken, Paris'te, başıma gelenlerden en ufak haberi olmadan yaşayan Didier ve Geoffroy. Hemşireye anlatmaya devam ediyorum: Öldüğümü bilmiyorlar, üç gündür haber vermiyorum, merak etmişlerdir, günde yüz kere mesajlaşırız, mail atarız, eve gelip bakmışlardır kesin, kapıcıya sormuşlardır, cevap alamamışlardır. Cenazeden sonra haberleri olacak, iş işten geçince. O yüzden çok net canlanıyordu bu sahne kâbusumda, Paris'ten trene binip Abbeville garında iniyorlar, gardan taksi tutmaları lazım, daha on yedi kilometre yol gidecekler, kolza, pancar, patates tarlalarını geçecekler, hiç görmedikleri garda iniyorlar, hiç tanımadıkları bir yer burası, Geoffroy'nın elinde kocaman bir demet çiçek var, garın karşısındaki çiçekçiden, ufak tefek, zarif, güler yüzlü, elleri yıpranmış bir kadından (Didier'nin, "Çiçeği ne yapacak, öldü gitti, göremeyecek ki," demesine rağmen) satın almış, biraz sohbet etmişler kadınla; garda, Didier'yle taksi bekledikleri küçük salonda bütün bakışlar onların üzerinde, o aşırı büyük, aşırı göze çarpan çiçek yüzünden kaçınılması imkânsız bir son bu, çiçeği saran plastik kâğıdın sürtünürken çıkardığı sinir bozucu sese değinmiyorum bile, aptal gibi hissediyor kendini Geoffroy, işin özeti bu. Mantık sınırlarını zorlayan, manasız büyüklükte bir buket çiçekle yürüyorlar, "görse çok hoşuna giderdi" (mevcudiyetini borçlu olduğu duygusal yükün, yani içinde bulunduğu bağlamın dışında kulağa gülünç gelen, dışarıdan bakınca komik görünen cümleler). Dekora hiç uymayan, her haliyle yersiz kaçan, tuhaf görünümlü bu iki adamın orada ne aradığına anlam veremeyenlerin bakışlarından kaçıp bir takside alıyorlar soluğu; çok az sayıda Parislinin yolunun düştüğü bu küçük işçi kasabasında, şık pardösüleri ve küçük yuvarlak gözlükleriyle farstan çıkmış gibi bir halleri var, bilhassa taksi bek-

leyişleriyle, çünkü burada kimse taksiye binmez, hiç kimse, asla, o kadar parayı kimse taksiye vermez, ancak acil bir sağlık durumunda, o da taksinin parasını sağlık sigortası karşılıyorsa. Çoğunluk, "Tiplere bak, ne arıyor bu hıyarlar burada?" diye düşünse de merhametle izleyenler de var bu adamları, ihtimal dışı değil kesinlikle, bilhassa kadınlar öyle bakıyor onlara, küçük yaştan beri duygulanmak, bu tip duygulara uygun tepki vermek üzere yetiştirilmiş, daha kolay duygulanmasını öğrenmiş, daha zeki olan ve bu sayede çiçeğin bir vefat dolayısıyla alındığı, bu iki adamın bir cenazeye katılmak için şehirden geldiğini anlayan kadınlar merhametle bakıyorlar onlara. İki adam, onları kasaba mezarlığına götürecek bir taksiye biniyorlar sonunda, aşırı büyük, aşırı zorluk çıkaran buket yüzünden zor sığıyorlar arabaya, buraya, merkezden uzağa, büyük şehirden uzağa, politik yaşamdan uzağa, kurallardan uzağa varıncaya kadar yol boyunca sigara içen taksi şoförü yüzünden rahatsız oluyorlar, sigara içen şoför ve sigara dumanına tahammül edemeyen, nefes alamayan ama bir şey demeyen, demeye cesaret edemeyen Didier taksinin hacmine sığmıyorlar. Ağlıyorlar, olabilir, boğazları kuruyor, düğümleniyor, sürekli tekrarlanan, hafifçe sallanan bir baş hareketi ve cılız bir "hım" eşliğinde nöbetleşe sarf edilen hüzünlü mırıltılardan başka söz çıkmıyor ağızlarından.

Mezarlığa varıyorlar. Kırk beş dakika süren taksi yolculuğunun ardından araba mezarlığın kapısında duruyor ve –tüm yol boyunca dikiz aynasından arkadaki iki adamı izleyerek ve bu iki Parislinin bir şey demeye cesaret edemeyeceği inancıyla az sonra yapacağını yapmayı kafasına koyan– taksi şoförü, yolcularından normalden fazla, gidilen yola, yani on yedi kilometreye göre fazla para istiyor. Ayda yılda bir müşteri gören, taksicilik yetmediği için ikinci bir işte çalışan adam, bu iki Parisliyi birazcık

silkelemekte beis görmüyor, hem niye görsün ki, normali bu sonuçta, zenginliğin bir tür pay edilmesi bu, zaten nefret ediyor pembe götlü Parislilerin hepsinden, ne adama benziyorlar ne de ülkeye bir faydaları dokunuyor (çocukken alay etmek için söyledikleri şarkının sözlerini hatırlıyor, *Sığır başlı Parisliler, köpek kafalı Parisliler*). Didier parayı ödüyor, itiraz etmiyor. Taksi şoförünün onları kazıkladığını biliyor ama umurunda değil, karşı gelecek gücü yok. Taksiden inip çamurun içinde yürümeye başlıyorlar, çamurlu suya batıp çıkan ayakkabıları her adımda dipten yukarı küçük kahverengi baloncukların çıkmasına sebep oluyor, gün yüzüne kavuşan baloncuklar su birikintilerinin üzerinde birkaç saniye yaşıyor. Yağmur yağıyor, tabii ki, Kuzey göğünden eksilmeyen bulutlar o gün de iş başında, hiç durmayacakmış gibi düşen damlalar yüzlerini dövüyor ve sahneye iyiden iyiye hüzün çöküyor. Küçük, paslı bir kapıyı itip içeri giriyorlar, kapının, boyası dökülmeden önce (hep yağmur yüzünden) koyu yeşil olduğunu tahmin etmek zor değil. Arkalarından kapanan kapı adeta feryat ediyor, tiz bir gıcırtı duyuluyor, pas sesi bu ve birbirlerine bakmadan, tek kelime konuşmadan, yan yana yürümeye devam ediyorlar, başları önde, çoğu terk edilmiş, yosunlarla, sarmaşıklarla kaplanmış beton mezar taşları arasında kaybolmuş ismimi arıyorlar. Mezarım orada, kasabalı kadınların bıraktığı çiçeklerin altında kalmış, "Daha gencecikti yavrucak." Koyacak yer bulamayınca yandaki mezarın üstüne bırakıyorlar aldıkları çiçeği, olsun, ne yapalım. Aynı şeyi söyleyip duruyorlar: "Cenazesine bile gelemedik."

On İki

Değişmişti. Neden orada olduğumu öğrendiğinden beri sesi de değişmişti. Bana bakmadan, yüzü, elmacık-kemiklerini mor ışığıyla parlatan bilgisayar ekranına dönük halde konuşuyordu.

"Dedim ki Édouard'a, belki de seni bilerek bekletmiştir, yani kadın belki baktı sen deli gibi dolanıp duruyorsun hastanede, oradan çıkıyorsun oraya giriyorsun, o kapıyı açıp öbürünü kapatıyorsun, onu açıp onu kapatıyorsun, oturup kalkıyorsun, oturup kalkıyorsun, bunun önemli bir şeyi yok diye düşündü herhalde. Düşününce mantıklı geliyor yani, götünde kurt var falan diye düşünmüş olabilir. Ya da belki danışmadaki çocuk kimseye bir şey demedi. Zaten işin o danışmada duran tiplere kaldıysa yandın, bir boka yaramazlar. Hemşire de söylememiş olabilir ayrıca.

Neyse ne işte, sonuçta kadına her şeyi anlatmış. Ama sonra da demiş ki şikâyetçi olmayacağım – eh kadına niye anlattın o zaman o kadar şeyi, o kadar ayrıntıyı? Anlamı neydi yani? Neyse, kadın bunu duyunca Édouard'ın fikrini değiştirmeye çalışmış."

Ama reddediyordum. Israr ediyordu, adli prosedürlerin bana yardım etmek için, benim iyiliğim için var olduğunu söylüyor, bense *bu tür prosedürlerin birinin iyiliği*

için var olduğuna nasıl inanıyor olabilir? Kimin iyiliği için mesela? diye düşünüyordum. *Korkuyorum* diye düşünüyordum ama, "İlgilenmiyorum," diyordum. *İntikamdan korkuyorum* diye düşünüyor ama, "İstemiyorum," diyordum ve ekliyordum: Politik sebeplerden dolayı –bu doğruydu ama birincil sebep değildi–, cezalandırmadan nefret ettiğim için, cezalandırma düşüncesinin bizzat kendisinden nefret ettiğim için şikâyette bulunmak istemiyordum, çünkü Reda'nın hapse girmeyi hak etmediğini düşünüyordum ki gerçekleşecek olan buydu ama ben her şeyden önce *korkuyorum* diye düşünüyordum. Duymazlıktan geliyordu, mor, fuşya yüzü hâlâ bilgisayara dönüktü. İşinin asıl uzmanlık gerektiren yanının, sessizlik anlarını kontrol altında tutabilmek, bu anları hastaların deliliklerine, saçmalıklarına karşı kullanabilmek olduğunu uzun zaman önce öğrenmiş, onca yılın tecrübesiyle bunda ustalaşmıştı. Bana reçeteyi uzatırken, eğer fikrimi değiştirirsem, şikâyet dilekçesini ertesi gün de verebileceğimi, düşünecek zamanımın olduğunu söyledi. Bilgisayarını ilk açtığında, "Servisimize daha önce de başvurmuşsunuz," demişti. Doğruydu, iki yıl önce AIDS'e karşı önlem amaçlı bir tedavi görmüştüm. Sonra da, "Olabilir, kabahat değil sonuçta," demişti yüzünü ekşiterek – *olabilir, kabahat değil sonuçta* derken aslında bunun pekâlâ bir kabahat olduğunu, benim bir kabahat işlediğimi söylemek istiyordu, ama bunu söylerken araya yeterince süre koyamamış, vurgusunun şiddetini ayarlayamamıştı, sanki hemen öncesinde ona tersini söyleyen biri olmuş, "Bu çocuk bir kabahat işlemiş," diye bağıran bir hemşireye cevap vermek zorunda kalmış, sanki bir hemşire masaya ya da yatağa çıkıp ellerini ağzına götürerek, tüm dünyaya benim bir kabahat işlediğimi haykırmış ve o da, "Olabilir, kabahat değil sonuçta," demek zorunda kalmış gibi. Clara'ya şöyle demiştim: Savunma

refleksiydi bu, çünkü aklına gelen ilk şey bu olmuştu, zihni ilk bu tepkiyi vermiş, bu eylemi gerçekleştirmişti, kendiyle savaşıyordu, çaresizce başka bir şey düşünmeye ya da söylemediği fakat düşündüğü şeyden dolayı kendini affettirmeye çalışıyordu, ağzından çıkan bu cümle olmuştu çünkü tam aksini düşünüyordu ve sözcükler vasıtasıyla günah çıkartmak istiyordu.

Clara yerimizden kalktığımızı, doktorun bana kapıyı açtığını, neredeyse hepsi kapalı duran, kusursuzca sıralanmış kapıların önünden geçerek koridor boyunca yürüdüğümüzü söylüyor.

İçerisi karanlıkmış diyor. Doktorun topukları plastik zeminde yankılanıyormuş. Gürültüyle koridorların loşluğu kusursuz bir uyum içindeymiş, sanki gürültü, karanlığın bir neticesiymiş. Doktor bana asansöre kadar eşlik etti ve, "Bodrum kata inin, soldan ikinci koridora girin. Bodrum, soldan ikinci koridor. Eczaneyi göreceksiniz, oradan ilaçlarınızı alın," dedi. Ayrılırken de ekledi: "Şikâyette bulunmak için zamanınız var beyefendi."

Clara:

"Kadın haklıydı, Édouard'ın bunu yapması gerekiyordu."

Ona hoşça kalın dedim, asansörün ÇAĞIR düğmesine bastım, teşekkür edip arkamı döndüm.

Asansörden çıktım. Bodrumun sessizliği yukarı kata nazaran daha baskındı. Bir saniye boyunca, belki biraz daha uzun sürmüştür, hastanede yalnız olduğumu, doktorun bile kaçıp gittiğini düşündüm, arkamı döneceğim ânı kollayıp kaçtığını, herkesin apar topar –ama ses çıkarmadan, bana çaktırmadan– hastaneden sıvıştığını, orada unutulmuş olduğumu ve hayatımın sonuna kadar bu koridorlar labirentinde dolanıp durmaya mahkûm edildiğimi düşündüm. Eczaneyi aradım. Kulağıma sesler geliyordu ama o kadar uzaktalardı ki saatlerce arasam da,

dolansam da, koşsam da onlara asla ulaşamayacak, yaklaşamayacak, yakalayamayacak, dokunamayacaktım. Bütün koridorlar birbirine benziyordu. Eczaneyi buldum, verdikleri birkaç hapı cebime atıp dışarı çıktım.

Eve geldim ve yatağıma oturdum. İçimden tekrarlıyordum: *Yapacak bir şey kalmadı geriye.* Zaman beni boğuyordu. *Kendine katlanmayı nasıl başaracaksın bakalım.* Ipad'den saate bakıyordum, zamanın geçmesini bekliyordum. Geoffroy bana bunun normal bir tepki olduğunu söyledi, ani bir hızlanmanın ardından yavaş yavaş, ağır bir ritme kavuşmam gerekiyordu, sanki bedenim yine gerçekliğin gerisinde kalmıştı, çoktan değişmeye başlayan gerçekliğe yetişememişti. Yerimden kalkıp evi temizlemeye o an karar verdim, çamaşırhaneye indim.

"Çamaşırhaneden sonra eve dönmüş, pencereleri açmış, etrafı temizlemek, havalandırmak istemiş, evin içini Reda'nın solumadığı havayla doldurmaya çalışmış, yani nasıl bir kafa yaşıyor sen düşün, pencerenin önünde durmuş, perdelere asılıp bütün gücüyle üflemeye başlamış, nefesini dışarı vermiş, içinde dolaşan havayı çıkarmak için kendini öksürtmeye çalışmış, öksüre öksüre nefesini boşaltmış çünkü içindeki oksijenin temiz olmadığını düşünüyormuş, dedi ki bana, 'Öksürmeye çalıştım çünkü ciğerlerimdeki havanın Reda tarafından solunduğuna, onun içine çekip dışarı verdiği havayı sonra benim soluduğuma emindim, o hava ciğerlerime yapışmıştı, o zamandan beri ne kadar çok nefes alıp vermiş olsam da içimdeydi ve bu midemi bulandırıyordu Clara (*ona böyle söylemedim*).' Bunu, Reda'nın nefesinin ciğerlerinde dolaşmasını istemiyormuş yani. O yüzden pencerenin önüne geçip o havayı dışarı çıkarmaya çalışmış, dışarı solumuş, tükürmüş, öksürmüş."

Henri çoktan uyanmıştı. Ipad'i açınca Facebook'ta isminin yanında küçük yeşil noktayı gördüm, ona mesaj

gönderdim, beni evine çağırdı ama onu rahatsız etmek istemediğimi ileri sürdüğüm ikinci mesajımdan sonra – buna tabii ki inanmadı– en yakın Vélib' istasyonuna kadar yürüyüp bir bisiklet aldım ve yanına gittim. Soğukta pedal çeviriyordum, gözlerim akıyordu, gidonu kavrayan eklemlerim kızarmıştı. Didier ve Geoffroy hâlâ uyuyorlardı.

Henri'nin evine vardım. Yatağına uzandık. İçimden onunla sevişmem lazım diye geçirdim, ona yalvarmayı düşündüm, Reda'nın izini silmek için, bunu yaptığım son insanın Reda olmaması için, tasfiyesinde bir sonraki aşamaya geçebilmek için daha ileri gitmem gerekiyordu; "en son Reda'yla yattım"ın mümkün bir cümle olmasını istemiyordum, bu cümleyi imkânsız kılmak istiyordum.

Geoffroy birkaç saat sonra bana yazdı. Henri'nin yanında uzanıyordum, gözlerim kapalıydı. Öğlen civarıydı.

"République Meydanı'nda buluşmamışlar, yani doğal olarak," diyor Clara. Henri'nin evinden çıktım, ona teşekkür ettim. Bana, "Gece, gündüz, saat kaç olursa olsun gelebilirsin," dedi. Gare de l'Est'e yakın otobüs duraklarından birinde Geoffroy'yı bekledim. Metronun merdivenlerinde, duran bir taksinin koltuğunda ya da arkamdaki garın kapısında ne zaman bir kafa belirse aynı şeyi düşünüyordum: *Beni buldu.* Yüzün Reda'ya ait olmadığını anlamak için uzun süre incelemem gerekiyordu, her yerde onu görüyordum, o sabah tüm yüzler onun yüzüne dönüşmüştü ve metronun merdivenlerinden tırmanan biri ona hiç benzemiyor olsa bile, hatta bir kadın ya da uzun boylu bir erkek –Reda kısaydı– olsa bile kalbimin yavaşlaması, tüm yüzlere yapıştırdığım Reda'nın yüzünün kaybolması, bulanıklaşması, silinmesi, buharlaşması ve nihayet o kişinin gerçek yüzünü görebilmem epey bir zaman alıyordu.

Clara anlatmaya devam ediyor, otobüs durağındaki saate baktığımı söylüyor – *Çabuk ol, Geoffroy, çabuk ol,*

sweet witch

yüz yirmi beşe kadar sayacağım, yüz yirmi beşe kadar gelmezsen Reda beni bulacak. Gelmiyordu. *Bir daha sayacağım, doksan dokuza kadar, bak bu defa da gelmezsen kesin, bu defa kesin Reda beni bulacak* diyordum içimden. Ve sonunda geldi. Bir taksiye atlayıp Didier'nin yanına gittik, Geoffroy vakit kaybetmemek için taksiyi ben öderim demişti, ayrıca metroda Reda'yla karşılaşmaktan korkacağımı da tahmin etmişti. Takside başka bir şeyden konuşmak için elimizden geleni yaptık ama sözcükler anlam değiştiriyordu, bir tür şifreli dil bizim yerimize konuşuyordu, bana ne yemek istediğimi sordu, *yemek* birden *atkı* demek oluverdi, şoförden radyonun sesini açmasını istedi, *müzik* o an *tabanca*, *Didier* ise *Reda* oluverdi.

On Üç

Didier Le Sélect'te bekliyordu. Ona evvelsi gün hediye ettiğim kazağı giymişti, uzaktan gördüm; salonun arka tarafında, portmantoların gizlediği koltuğa gömülmüştü, önünde bir fincan duruyordu. Üzgün görünüyordu – o an bana iyi gelen bu üzüntü sonradan tahammül edilmez hale gelecekti. Dün Beşinci Kanal'da, Clara'yla birlikte izlediğimiz bir belgeselin sonlarına doğru, siyah kadınların kölelik dönemi boyunca uğradıkları tecavüzlerden bahsedildi; *tecavüz* sözcüğü dış ses tarafından sarf edildiği an Clara'nın rahatsız olduğunu, ağzının gerildiğini, gözlerinin kısıldığını hissettim ve bu mahcubiyetten, beni zorla geçmişime götüren bu kederden nefret ettim. *Öykümün hem en çok tutunduğum hem de olduğum insana en uzak, en yabancı şey olduğunu, onu benden almasınlar diye tüm gücümle kucakladığımı ama biri yanıma sokulup da onun bana ait olduğunu fısıldadığında bende yalnızca tiksinti uyandırdığını, başka hiçbir şeyden tiksinmediğim kadar ondan tiksindiğimi, bir yerde hatırlatıldığı an onu tozların içine fırlatıp kaçıp gitmek istediğimi asla anlamayacak* diye düşündüm.

Didier'nin tavsiyesi konuşmam yönündeydi. İhtiyaç duyduğum kadar konuşmamı ama mümkün olduğunca konuyu değiştirmemi söyledi – unutmaktan bahsetmi-

yordu, hayır, zira unutmak mümkün bir eylem değildi, hem en öngörülebilir olduğu durumlarda bile istenecek bir şey olmayabileceğini ileri sürüyordu ve öyle değildi zaten, haklıydı, geçmişi unutmak isteyenlerin içe kapanışının, geçmişi takıntı haline getirenlerin içe kapanışı kadar korkunç olduğunu tecrübelerimden biliyordum, meselenin unutmak ya da unutmamak olmadığını öğrenmiştim, bu ikisinden birini seçmeye çalışmak baştan hatalıydı, tek çıkış yolunun, geçmişi tekrar etmeyen bir bellek biçimi yaratmak olduğunu söylemiştim Clara'ya sonradan, yani bu hafta, olayın üzerinden neredeyse bir yıl geçmişken. 24'ü gecesinden ya da o gecenin sabahından beri bunun için uğraşıyorum, Didier'ye verdiğim sözü tutmaya, geçmişi bozmamı sağlayacak, aynı hareketle onu hem yoğunlaştırıp hem de yok edecek, onun vasıtasıyla hatırladıkça ve bende kalan sahnelerde kayboldukça benimle bağı zayıflayacak, benden kopacak bir bellek inşa etmeye çalışıyorum.

Ama Didier hemen ardından şunu söyledi: "Şikâyetçi olman lazım." İstemiyordum. Giydiği kazağın ayrıntılarını inceliyordum, hemen giymişti, nezaketinden yaptığını biliyordum, benim için, hediyeme verdiği değeri göstermek için, yakışmış diyordum içimden, bu rengin ona yakıştığını, giydiğinde gözüme çok yakışıklı göründüğünü, daha sık giymesi gerektiğini söylemek istiyordum. Tekrarladı: "Şikâyetçi olman lazım." Anlam veremiyordum. Bana söylediği şeylerle çelişiyordu, ona kızıyordum, ondan nefret ediyordum. Bu hiç olmamıştı. Geoffroy ona nazaran daha çekimser bir tavır sergiliyordu, daha tereddütlüydü, birkaç aydan beri adalet hakkında bir kitap yazıyordu, bir *yargı eleştirisi*, adını *Yargılamak* koymayı düşünüyordu, hemen her gün kitap hakkında konuşuyorduk, içeriğine az çok hâkimdim ve bu yüzden beni savunacağını tahmin ediyordum, benim safımda

yer almasını bekliyordum ama o da sonunda bunun önemli olduğunu, tüm çekincelerine rağmen gidip şikâyetçi olmanın önemli olduğunu söyledi. *Kimin için önemli bu?* diye düşündüm. *Sen bir insanı hapishaneye gönderebilecek biri değilsin ki, sen bunu yapamazsın, bunu yapabilecek biri değilsin* diye düşündüm – kibrimden başka destekçim yoktu demek, tek dayanağım o kalmıştı, sağıma soluma bakıyor, ondan başka tutunacak bir dal göremiyordum, ona tutunuyordum, ona sarılıyordum. *Nasıl bir şey olduğunu bilmiyorlar, ben biliyorum, ben gördüm, onlar görmedi, bilmiyorlar, kuzenin Sylvain'i hapishanede ziyarete sen gittin ve hatırlıyorsun, her şeyi hatırlıyorsun, sana orada hayatın nasıl yaşandığını anlattı ve yalnızca onu değil, sadece onu değil, öbür mahkûmların da yorgun, perişan, yaralı yüzlerini gördün sen, o darmadağın tahrip olmuş yüzleri, tutukevinin çıkışında bekleyen aileleri, o darmadağın aileleri, mahkûmların yükünü hafifletmek ister gibi yorgunluğun bir kısmını kendi sırtlarına yüklemiş götürenleri gördün ama onlar bilmiyor, bilemezler, hiçbir şey görmediler, hiçbir şey görmediler –kibrim yardım et bana– hiçbir şey görmedi onlar, bense dün gibi hatırlıyorum, hatırlıyorum, onlar hapishanenin girişini görmediler, neden bahsettiklerini bilmiyorlar, tuğla duvarları, tuğla duvarların gölgesini görmediler, onlar hiçbir şey görmediler, duvarın önündeki aileleri görmediler, duvarın önünde isimlerinin söylenmesini, ziyaretçi sırasının gelmesini bekleyen ailelerin yalvarışlarını, alçalışlarını görmediler* diye düşünüyordum. Ama kendimi tutuyordum, susuyordum. Tutuklanırsa hapisten çıkınca Reda'nın beni bulacağını, beni yakalayacağını ve intikamını er ya da geç alacağını söylüyordum ve Didier karşı çıkıyordu, "Hiç böyle olmuyor," diyordu, Emmanuel'in kendisine böyle bir örneğin yaşanmadığını söylediğini aktarıyordu, avukat olduğu için hepimizden iyi biliyordu Emmanuel, "Senden iyi

biliyordur herhalde," böyle bir intikam vakasının yaşanmadığını iddia edebilecek yetkinliğe sahipti, başımı indiriyor, bakışlarımı Didier'nin önümde duran fincanına sabitliyordum. *Ama bu, yaşadığım korkuyu daha az sahici, daha az yıkıcı hale getirmiyor ki, hem ihtimaller değil ki mesele, senin duyduğun korku, asıl onu düşünmeleri lazım, gerisini düşünmeden önce korkunu düşünmeleri lazım ama yapmıyorlar, bunu yapmıyorlar, bunu yapmıyorlar, ne seni ne korkunu umursuyorlar* diye düşünüyordum ama tüm bunlara dair hiçbir şey söylemiyordum, gerçekten söylemiyordum, sadece bu hikâyenin aylar boyunca, yıllar boyunca sürmesini istemediğimi söylüyordum, dava sürecinin tüm yaşadıklarımı tekrar tekrar başa sarmak anlamına geleceğini, geçip gitmiş şeylerin o günün gerçeğine dönüşeceğini, geçip gitmiş şeylerin tenime, bedenime, belleğime kazınacağını izah ediyordum; ileride bundan bahsetmek isteyip istemeyeceğimi bilmiyordum, daha o sabah hemşireye karşı takındığım tavrın, dönüştüğüm kişinin haftalar boyunca sürüp sürmeyeceğini kestiremiyordum, fark edeceğinden değil çünkü bundan bahsedebilir olmakla gerçekten bahsetmek ya da bunu yapmak zorunda bırakılmak, bunu yapmaya mecbur tutulmak birbiriyle ilgisi olmayan, kökten farklı şeyler, neredeyse birbirinin tezatı bunlar, aynı sözcükle, "konuşmak" ile karşıladığımız bu iki kutup arasında hiçbir benzerlik olmadığını artık biliyorum. *Konuşmak* kelimesinin bazen acı çekmeye, susmaya, kusmaya daha yakın olduğunu biliyorum, dilin yalan söylediğini öğrendim; Didier şikâyetçi olursam bunu daha kolay unutacağımı ileri sürüyordu. *Bu doğru değil* diye düşünüyordum, *bu doğru değil, bunun doğru olmadığını o da biliyor ama seni sana ait olmayan bir öyküye hapsetmek istiyorlar, istemediğin bir öykü taşımanı istiyorlar, bu senin öykün değil ama sana deminden beri aynı şeyi söylüyorlar, aynı şeyi tekrar*

edip duruyorlar, şikâyetçi ol diyorlar sana, şikâyetçi olmanı istiyorlar, bunu sırtına yüklemeni istiyorlar ama aylar boyunca belin bükük mü yürüyeceksin, kemiklerin mi kırılacak, öykünün ağırlığı böğrünü mü ezecek, derini mi parçalayacak, eklemlerini mi koparacak, iç organlarını mı ezecek, hiçbiri umurlarında değil. Didier ile Geoffroy konuşmaya devam ediyordu, sarf edilen cümleleri anlamıyordum, öfkeme teslim olmuştum, artık görmüyordum bile onları, ikaz üstüne ikazda bulunmaktan başka vasıfları olmayan siluetlerini algılıyordum yalnızca, Didier ve Geoffroy olmaktan çıkmışlardı, hayatımı kim bilir kaç defa kurtarmış olan o iki insan değillerdi artık, artık değillerdi, *Reda'ya benziyorlar* diye düşünüyordum, *onlar Reda. Eğer Reda yaşamak istemediğin ama yaşamak zorunda kaldığın ânın adıysa, eğer Reda yoksunluğun, sessizliğin, kendi yokluğunun adıysa, yapmak istemeyip de yapmak, yaşamak istemeyip de yaşamak, olmak istemeyip de olmak zorunda kaldığın ânın adıysa o zaman boşuna uğraşma, boşuna uğraşma çünkü fark göremeyeceksin, başkasını göremeyeceksin, onlar Reda'yı sürdürüyorlar, onlar Reda.* Tanıdığım yüzlerini göremeyeceğimi bilerek bakıyordum artık onlara. *Onlar Reda, onlar Reda, nasıl Reda o akşam seni hareket etmekten alıkoyduysa, nasıl Reda seni bir saat boyunca seçim yapabilmekten, hareketlerini seçmekten mahrum bıraktıysa, bedeninin seçim yapabilmesine engel olduysa, onlar da şimdi aynısını yapıyor ve sen yine Reda'ya yalvardığın gibi onlara yalvarıyorsun dursunlar diye ama durmuyorlar, boğazını sıkıyorlar, seni boğuyorlar, durun diye yalvarıyorsun ama durmuyorlar. Durmuyorlar* diye düşünüyordum. Didier, "Şikâyetçi olmazsan aynı şeyi başkalarına da yapacak, sana yaptığını başkalarına da yapacak, dayanışmayı sağlamak için sana şimdi düşen vazife." – *Niye ben ödüyorum bunun bedelini? Yaşamış olmak yetmiyor mu?* Susuyordum, *verdiği tavsi-*

yenin sadece kendisine faydası var, sana bir faydası yok diye düşünüyordum, *hayır, ona bile faydası yok, şikâyetçi olursan eline ne geçecek ki, ne kazancı olacak bundan? Hiç. Hiçbir kazancı olmayacak. Sadece söylemesi için ona öğretilen şeyi tekrarlıyor ama bundan bir kazancı olmayacak* – ama Geoffroy peşimi bırakmıyordu, her yandan saldırıyordu, benim öyküm olmasını istemediğim bu öykünün ağırlığıyla beni eziyordu, kurtulmayı daha yeni başardığım çamura başımı geri sokuyordu, ısrar ediyordu: "Sen yine şanslıymışsın, sıradaki kişi senin kadar şanslı olmayabilir, öldürülebilir." – *Ama bunun bedelini ödemesi gereken sen değilsin ki, bir defa daha ödemek zorunda değilsin, kendini feda etmesi gereken sen değilsin, sen sıranı savdın, onu dinleme, kopar dilini konuşamasın artık, kes dilini, yak dilini, onu dinleme, bir defa daha ödemek zorunda değilsin,* diye düşünüyordum. *Tarihin mağluplarını bir de bu mağlubiyete şahitlik etmeye mecbur bırakmak niye? Mağlup olmak yetmiyormuş gibi niye bir de mağlubiyetin şahitliğini üstlenmek zorunda mağluplar, niye mağlubiyeti defalarca tekrarlamak, tekrarladıkça tükenmek, tükendikçe tekrarlamak zorundalar, ben kimsenin bekçisi değilim ki, bu adil değil, bu hiç adil değil* diye düşünüyordum tek cümle sarf etmeden. *Hayır, tersi olması gerek, tam tersi olması gerek, senin sessiz kalmaya hakkın olmalı, şiddete maruz kalanların bundan bahsetmemeye hakkı olmalı, birinin susmaya hakkı olacaksa o da onlar olmalı, sustukları, konuşmadıkları için suçlanması gerekenler onlar değil, başkaları olmalı.* Didier durmuyor, Geoffroy giderek daha açıktan destek çıkıyordu ona, giderek artan bir inançla, giderek yükselen bir gürültüyle, sesini çıkarmıyor olsa da o da peşimdeydi, utanarak yere bakıyordum çünkü evet, utanıyordum, elbette utanıyordum. *Birazdan sırtına tabancayı dayayıp zorla karakola götürecekler* diye geçiriyordum içimden ama dışımdan söylemiyor-

dum çünkü ne kadar haklı bir cümle olursa olsun güleceklermiş gibi geliyordu. *Ellerinden kaçmamı istemiyorlar* diye düşünüyordum. *Sen kaçmak istiyorsun ama sana kıpırdama yerinden diyorlar, tembih ediyorlar bunu, Reda'yla hapsolduğun bu evden kaçmak istiyorsun ama onlar gitmeni istemiyorlar, kaçıp kurtulmak için Reda'nın böğrüne dirseğini geçirmeni istemiyorlar*, azarları boğazıma çöküyordu, şakaklarıma vuruyordu, bacaklarımdan aşağı akıyordu. Sonunda gücüm tükendi, sessizliğim can havliyle ağzımdan çıkan bir cümleyle son buldu: "Tamam, izin verin biraz düşüneyim, önce bir şeyler yiyelim, sonra size yanıt vereceğim, söz, ama yemek yerken başka bir şeyden konuşalım olur mu, en azından şu yemeği rahatça bir yiyelim, çok fazla bir şey istemiyorum." Yemek bitince hesabı ödeyip karakolun yolunu tuttuk, bedenim bana ait değildi, karakola götürülüşünü izliyordum.

On Dört

25 Aralık akşamı, Saint-Sulpice Meydanı'ndaki karakola girdiğimizi söylüyor; benim ona anlattıklarımı kocasına anlatıyor: tavandan sarkan süsler, köşelere konulmuş Noel ağaçları, yeşil, kırmızı, mavi, sarı, renk renk yanıp sönen ampuller. Clara'yı dinlemekte giderek zorlanıyorum, konudan konuya atlayıp duruyor, tahammül edilir gibi değil.

Danışmadaki kadın polis memuru neden geldiğimizi sordu, ağzımı açıp konuşamadım, hiçbir şey söyleyemedim. Dilim tutulmuştu. Didier benim yerime konuştu: "Bu delikanlı şikâyette bulunmak istiyor." *Tutmuş yakandan sürüklüyorlar seni.* Kadın, "Şikâyet sebebi nedir?" diye sordu. *Seni yakandan sürüklüyorlar, kadın da onlara yardım edecek.* Yanıt verdim: "Cinayete teşebbüs ve tecavüz." *Bunu hiç beklemiyordun kendinden.* Hafif bir geriledi, doğru duyduğuna emin olamamış gibi, sonra üçümüze baktı.

Clara, "Kadın bildiğin şok," diyor kocasına.

Ciddi olduğumu anlasın diye gözlerimi onunkilerden ayırmıyordum. Gözlerinin içine bakıyordum. Anladı: "İlgilenelim." Yanında duran iki adam o sırada ne yapıyorlarsa bırakıp başlarını bana doğru çevirdiler. Bir polis memuru yanıma geldi, "Şikâyetçi siz misiniz?" diye

sweet witch

sordu, Didier ve Geoffroy'ya eliyle bir işaret yaptı, bana gülümsedi ve kendisini takip etmemi istedi. Didier'yle Geoffroy'nın benimle gelmesine müsaade edilmedi, kasvetli salonda beklemek zorundaydılar.

Odasına girdik, "Oturun," dedi, çıktı, sonra geri geldi ve, "Buyurun, dinliyorum," dedi.

Başta söylediklerimi bilgisayarda yazıyordu. Bir süre sonra tuşlara vuran parmakların gürültüsü giderek seyrekleşmeye başladı. Bir sondan bir baştan anlatıyordum, tam anlamıyla dağılmıştım. Yazmayı bırakmıştı ama tuş seslerinin giderek azalıp sonunda tamamen kesildiğinin farkına epey bir zaman sonra varabildim. Konuşuyordum. Sözümü kesip "durumum"un kendisini aştığını söyledi.

"Bu çok ciddi bir olay beyefendi," dedi, beni birkaç sokak ötede, yine altıncı bölgedeki başka bir karakola yönlendirecekti. Kendimi yerimden fırlarken gördüm, omzumu geçirdiğim kapı tüy gibi savrulup duvara çarptı, koridora daldım, koştum, kendimi sokağa attım, karanlıkta kayboldum, koştum, koştum. Ama sandalyemde oturmaya devam ediyordum, polis memuru yine dışarı çıktı.

Beni arabayla götüreceklerini söylediler. Bana eşlik edecek iki memur geldi. Didier'nin kazağını düşünüyordum. Gitmem gereken karakolun uzakta olmadığını belirttiler, hemen üç yüz metre ilerideydi, Didier'yle Geoffroy'nın yürüyerek gelmeleri gerekiyordu. Onlarla birlikte yürüyerek gidip gidemeyeceğimi sordum – Clara'ya dedim ki: Onlarla yürümek, konuşmak istiyordum, ikisini de çok özlemiştim– neden arabayla gitmem gerektiğine bir anlam veremiyordum. Polisler de bana ne yanıt vereceklerini bilmiyorlardı. Emirler ya da en azından prosedür böyleydi, prosedüre uyuyorlardı. *Niye uyuyoruz prosedürlere* diye düşündüm, *sırf prosedür oldukları için mi, prosedürlerin amacı işleyişi iyileştirmek*

değil midir? Geoffroy sonradan mantıklı bir açıklamasını yaptı bana bu prosedürün ama neydi, hatırlamıyorum.

Clara'yı duyuyorum:

"İki koca göbekli, kel adam. Dizilerdeki kaslı, yakışıklı tiplerden değil yani, zaten öylesine kim rastlamış ki? Bunlar iki koca göbekli, kel kafalı, dar omuzlu, bodur tip. Édouard arkadaşlarına, Didier'yle Geoffroy'ya, kapıda bekleyen bu ikisinin onu diğer karakola götüreceklerini, şikâyetin orada alınacağını söylemiş. Sonra da demiş ki: Siz gidin."

Dinleme onu artık. Polisler bana Didier'yle Geoffroy'nın ikinci karakolda yanımda bulunamayacaklarını, onları göremeyeceğimi, onlarla konuşamayacağımı söyleyince ben de eve gitmelerini söyledim. Hiç şüphe yok ki bunu içimden gelerek söylememiştim, onlar da aptal olmadıklarından gitmediler. İlkinden daha kasvetli, daha iç karartıcı, daha soğuk olan ikinci karakolda kalıp beklediler. Kapıdan girer girmez karşımda buldum onları, arabaya iki adamla birlikte bindiğim, kemerimi bağladığım, memurun arabayı çalıştırdığı, el frenini indirdiği, motorun ısındığı süre zarfında karakola çoktan varmış, oturuyorlardı, Didier ertesi gün psikiyatrdan randevu almamı isteyecek olan polis memuru kadınla konuşuyordu. Beni üst kata çıkardılar.

Didier ve Geoffroy'ya duyduğum kızgınlığın yatıştığı anlar oluyordu çünkü kendimi olayların akışına kaptırmıştım, onu, öfkemi düşünmez olmuştum – oyuna katılmıştım artık, hatta ısınmıştım iyice, polisin sorularına dersini iyi çalışmış bir öğrenci gibi cevap veriyordum, verdiğim her cevaptan sonra tam not alacağını bilen bir inek gibi havalara giriyordum, omuzlarımı geriye atıyor, kaşlarımı havaya kaldırıyordum, bir işe yaramış, faydalı olmuş gibi hissediyordum kendimi ama sonra öfke geri geliyordu. Doğruluyordum, yaptığımı yapmak istemedi-

sweet witch

ğimi hatırlıyordum, sinirleniyordum ama öfke sadık kalması zor bir yemindir.

"Sonra her şeyi baştan anlatmasını istemişler."

Baştan anlatmamı istediler, ilk karakoldaki memurlar yazdıklarını kaydetmemişlerdi, başını bile, birkaç satır bile. Uyumak istiyordum, her şeyden çok uyumak. Ertesi ay hem Didier hem Geoffroy'nın evine yakın bir yerde oturan Frédéric'in yanına yerleşecektim. İlk gece kendi evimde uyumaktan korkmamıştım ama ikinci gece imkânsızdı –tuhaf olsa da buna, bu ikinci gece huzursuzluğuna sık rastlandığını söylüyor Geoffroy, insanlar ilk gece korkmayıp ikinci gece korkuyorlarmış, adalet hakkındaki kitabını yazmak için katıldığı duruşmalarda defalarca işitmiş bunu– kendi evimde uyumak zorunda kalacağımı düşünüp paniğe kapılınca Frédéric birkaç ay onda kalmamı teklif etmişti. "Gelip seni alayım," demiş, on beş dakika sonra taksiyle evimin önünden almıştı. Tekrar etmem, tekrar etmem, sürekli tekrar etmem gerekiyordu, etrafımdaki tüm insanlar bunu kendime tekrar etmem için birer bahaneye dönüşmüştü, artık erkek ve kadın bedenleri görmüyordum, erkek ve kadın bedenlerinde gizlenmiş tekrarlar görüyordum, öyle ki Saint-Sulpice Meydanı'ndaki memurun kurduğu cümlenin aynısını yarım saat sonra biri erkek biri kadın iki polis memurundan da duydum, hemen hemen aynı ayrıntıları vurguladılar, onlar da tekrar ediyordu, aynı mesafeli, soğuk, teknik tonlamayla: "Biz bir şey yapamayız, bizi aşan bir durum." Daha yetkili bir makama başvurmam, derdimi başka insanlara anlatmam, yani mevcut durumda Asayiş Büro'ya gitmem gerekiyordu. "Gücüm tükendi," dedim. "Anlıyorum," dedi kadın memur. Düşündüler, kadın telefonu eline aldı, bana bir çözüm bulacağını söyledi, galiba içimi rahatlamak istiyordu. Bekledim. İfademi alıp Asayiş

Büro'ya gönderebilirlerdi, böylece o gecenin ilerleyen saatlerinde Asayiş Büro'ya gitmek ve memurun –gönderilen ifadeyi okumasına rağmen– soracağı sorulara yanıt vermek zorunda kalacak olsam bile en azından aynı şeyleri üçüncü defa anlatmama gerek kalmazdı.

Sonraki aylarda beni nelerin beklediğini gözümün önüne getirmeye çalıştığımda sadece uzayıp giden bir dava görüyordum.

Merdivenlerden indim. Bu defa Didier ve Geoffroy'yı eve göndermeye kararlıydım. Kadın memur ilerleyen saatlerde karakoldaki telefondan onları arayıp durumdan haberdar edebileceğimi söyledi. Bir parça kâğıda numaralarını yazmaları yeterliydi. Gözüme "Polis teşkilâtına katılın" yazan broşürler çarptı, üç sütun halinde üst üste duran kitapçıkların birinin içinden bir sayfa kopardım. Numaralarını yazdılar. Taze mürekkep, kuşe kâğıdın üzerinde parlıyordu. Gitmeye hiç yanaşmıyorlar, bense gitmeleri için ısrar ediyordum. Sonunda bana inandılar, demek istediğim, gitmelerini istediğime inandılar. Ama uyumayacaklar, aramamı bekleyeceklerdi. Saat çoktan geç olmuştu, gece yarısını geçmişti, belki bire geliyordu.

Kapıya yaklaştılar. Gözlerimi onlardan ayırmıyordum, yürüyorlardı. Eşikten geçip gecenin karanlığına karıştıkları an organlarımın infilak ettiğini hissettim, içimden bağırmak geliyordu ama sesim çıkmıyordu, havayı soluyamıyordum, ağzım, boğazım, soluk borum, ciğerlerim infilak ediyordu, buruşup büzülüyor, yamyassı, damarlı, kırış kırış lastik plakalara dönüşüyordu, nefes alamıyordum, sokağa fırlayıp eklemlerim kopana kadar peşlerinden koşmak, kollarından çekip durdurmak, onları sürüye sürüye geri getirmek, sımsıkı sarılıp gitmemeleri için yalvarmak, beni yalnız bırakmalarını istediğim zaman bana bir daha kulak asmamaları için ayakla-

rına kapanmak istiyordum. Gürülteden cesaret almak, var olduğumu hatırlamak için öksürmeye zorladım kendimi. Bir süre öylece durdum salonda ve ilk defa havanın ne kadar soğuk olduğunun farkına vardım. O gece –tıpkı önceki gece gibi– bir anda soğukla bağdaştı, sonsuza kadar kopmayacak bir bağ kuruldu aralarında.

On Beş

Tüm bunlar Clara'nın son birkaç günde, onda kalmaya geldiğim günden bu yana öğrendiği şeyler: Ertesi gün hastaneye dönmek zorunda kalmam. O sabah acilde yapılan üstünkörü muayenenin yeterli görülmemesi. Daha kapsamlı ve halk arasında AAC olarak, yani tam adı Adli Acil Servis'in kısaltmasıyla bilinen özel donanımlı, *adli* bir servisi olan bir hastanede uzman bir doktor tarafından saldırının, darbelerin ve tüm yaşananların teşhis edilmesi, bir başka deyişle tüm bunların bedenimde gizlenen hatırasının ortaya çıkarılması için –evvelsi gün Saint-Louis'de izin vermediğim için yapılmamış olan– bazı testlere tabi tutulmamın gerekmesi. Benden ne isterlerse direnmeden kabul ediyordum. Yorgundum.

Boğulmak suretiyle bir saldırıya uğrayıp uğramadığımın, cinayet teşebbüsü mağduru olup olmadığımın kesin yanıtını ancak AAC'deki tıbbi bir ekibin verebileceğini söylediler bana, ki bu her şeyi değiştirirdi onlara göre, "baştan aşağı her şeyi beyefendi", derimdeki izleri ölçüp inceleyerek basit bir yaralanmayı ölümden dönmekten ayıran, uzman olmayan bir gözün göremeyeceği o sembolik sınırı aşıp aşmadığımı ancak onlar ispat edebilirdi ve yine dediklerine göre, rıza dışı penetrasyon teşebbüsü de, bilimsel olarak, tıbbi bir tetkikle kanıtlanmaya muhtaçtı.

Clara randevunun şikâyet gününün akşamı, Saint-Sulpice'de, bizzat bir polis memuru tarafından telefonla alındığını söylüyor.

Sekiz saatlik sorgunun ardından Hôtel-Dieu'nün adli acil servisine giriş yaptım, sabah olmuştu. Evvelsi gece Noel'i kutlamış bir Paris'i geride bırakmıştım oraya gelirken, her şey yavaş çekimde ilerliyordu, yoldaki üç-beş araba, yayalar, Seine bile yavaş çekimde akıyor gibiydi, o kadar durgun bir hali vardı.

Hastaneye girince duvarlara raptiyelerle tutturulmuş, üzerinde "AAC" yazan A4 kâğıtlarından oluşturulmuş bir parkurda buldum kendimi. Çift kanatlı bir kapıyı itip, "Burası mı?" diye sordum, girişteki hemşire sorumu tamamlamama gerek duymadan, "Evet," dedi. *Bu serviste o kadar uzun zamandır çalışıyor ki ilk bakışta anladı neden geldiğimi, neden geldiğini, ses tonundan anladı belki, belki dudaklarının hareketinden, bir bakışta gördü bir Noel gecesine sığan öyküyü, meydandaki karşılaşmayı, kaçıp gidişini, yan yana uzanmış yatarken bedenlerimize vuran mavi ışıkları* – hatta Clara'ya daha geçen gün anlattığım bölümü, eve geldikten kırk beş dakika sonra, Reda'yla yan yana, soluk soluğa uzanırken bir gürültü duyup yerimizden sıçrayışımızı. Nereden geldiğini anlayamamıştık ama çok yakından gelmişti. Kalın, kırmızı battaniyemin altında yatıyorduk, çıplaktık, birinin kapının eşiğine yaklaştığını, daha doğrusu, birden eşikte belirdiğini, orada dikildiğini duyduk. Kıpırdamıyorduk, birbirimize bakıyorduk, Reda'nın yüzü beni sorguluyor, benim yüzümse ona yanıt veriyordu, ondan fazlasını bilmediğimi söylüyordu, nefes almamaya, nefesimizi tutmaya, onu engellemeye çalışıyorduk ama nefes almamaya çalıştıkça solunumun ritmi bozuluyor, daha gürültülü nefes alıp veriyorduk ve bu sırada kapının öbür tarafındaki sesler giderek yakınlaşıyordu. Kapımın birkaç santi-

metre ötesinden geliyorlardı, konuşmuyorlardı, homurdanıyorlardı, mırıldanıyorlardı, yabancıların hışırdayan giysilerinin, maun kapıyı okşayan kumaşın çıkardığı sesi duyabiliyorduk. Reda elini göğsüme koydu. Bir anahtarın kilide sokulduğunu duymam ve anlamamla birlikte şaşkınlığım had safhaya ulaştı, anahtar delikte dönüyor ama kapı açılmıyordu, kalbimin atışını kulaklarımda duyuyordum, kalbim gözkapaklarımın altında, gözlerimde atıyordu ve düşünüyordum, Cyril olmalıydı gelen, evin anahtarı onda vardı, her zamanki kibarlığıyla bana sürpriz yapmak istemişti ya da belki Noel yemeğinden sonra, evde olmayacağımı düşünerek geceyi bende geçirmeye karar vermişti. Minik kilit mekanizmasının direndiğini işitiyorduk, hiçbir yere dönmüyordu, kapının ardındaki kişi omzuyla kapıyı itmeye başladı, anahtarı çıkarıp tekrar sokuyor, tekrar çıkarıp tekrar sokuyor, açmayı bir türlü başaramıyor ama zorluyor, pes etmiyordu. Bir adamın sesini duyduk, net biçimde. Adamla kapı arasındaki bu mücadelenin ne kadar sürdüğünü, deliğe anahtarı ilk sokuşuyla olan biteni nihayet anladığım, adamın gülerek uzaklaştığı o an arasında ne kadar zaman geçtiğini bilmiyorum: Noel yemeğinden dönmüştü, kafası güzeldi ve kapıları karıştırmıştı, buydu bütün hikâye. Sesi uzaklaştı, merdivenlerden indi, hangi kata kadar indi, onu da hatırlamıyorum. Bir daha işitmedik. Deliler gibi, karnımız ağrıyıncaya kadar güldük halimize ve bunu takip eden günlerde, korkuyla özlem karışımı bir duyguyla hatırladığım işte hep bunun gibi anlar oldu.

Bekleme salonunda başlarını öne eğmiş duran üç kişi daha vardı. İçeri girdiğimde bana gözucuyla bakınca ben de hiç düşünmeden, içgüdüsel olarak aynı şeyi yaptım, hemen kaçırdım gözlerimi, bunu benden istemelerine lüzum bırakmadan.

Kadınlardan ikisi yan yana oturuyordu, ikisi de ince, güzel kadınlardı, yüzlerinde ağır makyaj vardı. Birinin

uzun çizmeleri, öbürünün parlak kırmızı, puantiyeli babetleri vardı, galiba kırmızı rujuna uysun diye tercih etmişti. Üçüncü kişi çok uzun boyluydu ve ayağındaki topuklu ayakkabılar boyunu iyice uzatıyor, sırtını kamburlaştırıyordu; bacakları erkeksi, tüylü, baldırları kalın, güçlü, kaslıydı. Siyah deri bir mini eteğin üstüne, dizlerine kadar inen, leopar desenli, uzun bir manto giymişti, önü açık duruyordu. Saçları kısa, sakalı gürdü. Danışmadaki hemşirelere atarlanıyordu. Eteği ve leopar desenli mantosuyla tezat oluşturan bu kalın sese odaklanmıştım, başım önde, çaktırmadan, o heyecan verici güzelliğini seyrediyordum ve sanırım herkes aynı şeyi yapıyordu, herkes çaktırmadan birbirini izliyordu.

"Bas bas bağırıyormuş," diyor Clara. Hemşireleri uyarıyor, burasına kadar geldiğini söylüyor, avazı çıktığı kadar bağırıyordu: "Siz benimle dalga mı geçiyorsunuz, genç bir kadına böyle davranamazsınız, derhal doktoru görmek istiyorum yoksa karışmam." Ağlıyordu, hıçkırıkları çığlıklarını bastırıyordu. Buna rağmen, o salonda kendimi çok güvende hissediyordum. Kimse canımı yakamazmış gibi geliyordu, yanlarında otururken ortak bir kaderi paylaştığımızı düşünüyordum, başkalarına, tüm insanlara kıyasla onların beni bir nebze daha iyi, daha doğru anlayabileceklerine inanıyordum, bunda yanılıyor olabilirdim ki muhtemelen yanılıyordum ama kimse tarafından gerçekten *anlaşılamayacak* olduğum düşüncesi, 25'i sabahından beri zihnime musallat olan bu inanç, en azından o odada geçirdiğim süre boyunca hükmünü yitirmişti.

Clara bir sigara daha yakıyor, kibritin yanışını ve peşi sıra gelen uzun iç çekişi duyuyorum:

"Bir hemşire çağırmış bunu. Bekleme salonuna girmiş ama normalde hastanede yaptıkları gibi ismiyle seslenmemiş. Yanına yaklaşıp omuzuna dokunmuş Édo-

uard'ın, herhalde salondakilerin ismini duymasını istemeyeceğini düşündü kadın ya da belki herkesi böyle çağırıyordur, neyse bunu düşünmüş neticede. Alçak sesle, 'Benimle gelin demiş,' arkasını dönmüş, bizimki de kadının peşine takılmış. Bu arada yanında şikâyet belgesinin kopyası varmış, evvelsi gece polisten rica etmiş çıktı almasını, polisler de bir kopya vermişler buna. Planı şuymuş: Çıktıyı doktora verecek, böylece konuşmasına gerek kalmayacakmış."

Dinleme onu artık. Hemşirenin peşinden odaya girdim. Doktora kendimi tanıttım, müthiş bir kuvvetle elimi sıktı, Clara doktorların hep çok sert el sıktığını ve bunu gücün kimde olduğunu göstermek için yaptıklarını söylüyor – *dinleme onu artık, dinleme*; karşısına, masanın diğer tarafına oturdum.

Planladığım üzere, iki sayfa kâğıdı ona uzattım. Ayağa kalktım, öne doğru hafifçe eğildim, arka cebimden şikâyetin kopyasını çıkarıp doktorun eline tutuşturdum ve, "Size şikâyetin bir kopyasını getirdim," dedim. Kabul etmedi, kâğıtlara doğru düzgün bakmadı bile. "Kendim dinlemeyi tercih ederim," dedi. Ekleyecek bir şeyim yoktu ve konuşmanın neyi değiştireceğini bilmiyordum. Her şey yazıya dökülmüş, kâğıda basılmış, önüne konulmuştu ve hepsini geçtim, istemiyordum. "Sizden dinlemeyi tercih ederim," dedi yine. *Neden? Konuşmak istemiyorum artık. Bari yazmamı istese. Yazarken her şeyi anlatabiliyorum ama konuşurken ürküyorum.* Konuştum ama gözümden tek damla yaş gelmedi.

"Ağlamayı başaramıyormuş. Olmayınca da olmaz ya. Büyükannemizin ölümünü düşünmüş, küçücük çocuktu kadıncağız öldüğünde." *Dimitri'yi düşünüyordum.*

Neredeyse bitmişti. Boynumdaki izleri ölçüp fotoğraflarını çektiler, hemşire terzilerin kullandığı mezurala-

ra benzeyen uzun, esnek bir metreyle görüyordu işini. Bedenimde uzatıp duruyordu metreyi. Doktora izlerin ölçülerini söylüyor, doktor da not alıyordu.

Metreyi derime bastırıyordu, onun o soğuk, sert temasını hissediyordum, doktor fotoğraf çekiyordu, kendi kendine konuşuyordu, kendine talimatlar veriyordu, "Bir tane de flaşsız, tamam, daha iyi oldu, bir de şuradan, tamam," derken kestirip atmıyor, uzun bir soluk boyunca "Taaaamaaaaam,'" diyordu, hemşire ona yol gösteriyordu: "Şurada da var, şurada da, şurada bir tane, şurada." Benden eğilmemi, başımı eğmemi, kolumu kaldırmamı, sonra öbür kolumu kaldırmamı istiyordu, hiçbirini atlamadan tüm lezyonların kayda geçirilmesi için çalışıyordu, bazı yerlere parmağıyla bastırıp acıyıp acımadığını soruyordu, acının şiddetine göre birden ona kadar bir sayı söylememi istiyordu – her seferinde on beş demek istiyor ama yedi ya da sekiz diyordum. Doktorun masasında duran küçük çerçeveye bakıyordum, resimde çocuklar vardı, doktorun çocuklarıydı herhalde, kayak yapıyorlardı, uzun zamandır kayak yapmamıştım. Şeftali kokusunu düşünüyordum. Boynumun etrafındaki morlukları epey bir süre incediler. Adam, "Gördüğüm kadarıyla boğazınızı uzun süre, kuvvetli biçimde sıkmış." Komik geldi bunu duymak, ne afili konuştu diye düşündüm ama dedim ki içimden: *Gözyaşına gerek yokmuş, bedenim yeterliymiş.*

Benden soyunmamı isteyince mahcubiyetim ânında devreye girdi, ömrüm boyunca peşimi bırakmayan mahcubiyetim daha ilkokulda kendini göstermişti, sınıfça gidilen her muayene başlı başına bir imtihandı, havuza gidişlerimiz de öyle, bir havuzdan öbürüne koşa koşa giderdim, ellerimi mayomun önünde, kumaşın altında büzüşmüş cinsel organımın üstünde bitiştirip koşardım, bedenim çelimsizdi, raşitik sanabilirdi görenler, tenim o

kadar beyazdı ki utanırdım, damarlarım görünürdü, o kadar solgundu. Elimden geldiğince yavaş soyundum.

Doktorla hemşire bana dönmüş, bedenime bakmıyormuş gibi yaparak beni inceliyorlardı ve biri nihayet, tüm lakayıtlığıyla, er ya da geç söyleneceğini bildiğim o sözleri söyledi: "Hepsini çıkarın." Bunu söyleyeceklerini bilmek, söyleyecekleri ânı bekliyor olmak şokun etkisini tuhaf biçimde hiç azaltmıyordu. Doktor, zımpara kâğıdına benzeyen, kaşındıran, yakan, kahverengi bir kâğıtla kaplı büyük sedyeye çıkıp ellerimle dizlerimin üzerinde durmamı söyledi. "Önceden uyarayım, rahatsız edici olacak." Daha derindeki yaralarla zedelenmeleri incelemek için bir spatula kullanacaktı, sonradan Clara'ya, itiraf etmek utancı ikiye katlayacağı için bunun küçük düşürücü gelmediğini söyledim. Spatulayı soktu. Fotoğraf çekiyordu. *Bedenimin içinin fotoğraflarını çekiyorlar*, deklanşöre her basışta makineden çıkan klik sesini ve doktorun hemşireye lezyon, hematom diye mırıldanışını duyuyordum. Clara adamın bana sorduğu şeyi söylüyor: "Çok kanamanız var mı?" Çok kanamam vardı. Fark etmiyordum bile aktığını. Doktora, "Yok desem yalancı çıkaracak, kendi kanı bile el veriyor insanı," dedim. Pantolonum lekeleniyordu. "İzimi bulmaları kolay olacak," dedim. Şakama gülmedi, duymazdan geldi. Gülmek istiyordum. Neden bilmiyorum ama gülmek istiyordum, başka teşebbüslerde bulundum, hepsi boşa çıkan, birbirinden utanç verici, beni yerin dibine geçirmekte çıtayı sürekli yükselten, bana kendimi münasebetsiz, görgüsüz hissettiren bir sürü şaka yaptım ama doktor ciddiyetini bir an olsun elden bırakmadı, bense zapt edemiyordum kendimi, her yaptığım şakadan sonra kendime kızıyor ama sonra bir tane daha yapıyordum, komik olmadığımı görüyordum ama duramıyordum, ben zorladıkça o iyice yüzünü asıyordu. Muayenenin sonunda bir psikiyatra görünmemi önerdi, "Burada, hastanede var bir tane," dedi.

sweet witch

Travmatik belirtiler göstermekten bir an evvel vazgeçmezsem gerçekten travma sahibi olacağımı, bundan uzun süre de kurtulamayacağımı gayet iyi biliyordum. Bedenim elbette her şeyin farkındaydı. Clara'ya da söyledim bunu: Kanımın aktığını, kendi evime gitmekten korktuğumu yok sayamazdım ki, tedavinin yorgunluğunu, bedenimdeki izleri, gece sokakta tek başıma yürürken arkamdan yaklaşan birinin, bir erkeğin, kalp atışlarımı hızlandırdığını, ayak seslerinin ödümü kopardığını inkâr edemezdim ki. Ama kendimi kandırmaya mecbur olduğumu da biliyordum. Bunun her koşulda işleyen bir çözüm olduğunu söylemiyorum, herkeste işe yarayacağından emin değilim ama kendi payıma, doğru olmadığını, yalandan ibaret olduğunu bilsem bile, tüm enerjimi, kendimi travma geçirmediğime, bir şeyim olmadığına inandırmak için kullanmak bana iyi geliyordu.

Yalanlar bir değil, çok defa hayatımı kurtardı. Geriye dönüp bakınca gördüğüm şey, kendimi tümüyle özgür hissedebildiğim anların, yalan söylediğim anlardan ibaret olduğu. Yalan söylemek derken, bedenimi, dokularımı, organlarımı tahakküm altına almaya çalışan bir gerçeğe direnmeyi kastediyorum, içimde uzun zaman önce, belki doğduğum anda kök salmış ama kendi rızam dışında, başkaları tarafından, dışarıdan içime sokulmuş bir gerçeğe, dışsal bir gerçeğe, mesela Reda tarafından içime enjekte edilen korkuya direnmekten bahsediyorum ve yalanın gerçekten bana ait olan yegâne güç, koşulsuzca güvenebileceğim yegâne silah olduğunu fark ediyordum. Buraya gelirken trende Hannah Arendt'in bir cümlesine rastladım, Clara'ya söylemedim çünkü ona felsefeden bahsedince benimle dalga geçiyor. Arendt şöyle diyor: "Bir başka deyişle, gerçeğin kasten reddedilmesi –yalan söyleyebilme becerisi– ve olguları inkâr ede-

bilme yetisi –eyleme geçebilme becerisi– derinden ilişkilidir; ikisi de aynı kaynaktan doğar: Hayal gücünden. Yağmur yağarken 'güneş parlıyor' *diyebilmek* doğal sürecin parçası değildir [...]; bu durum, daha ziyade, dünyayla ilişkilenmek bakımından hem duyusal hem zihinsel anlamda kusursuz bir donanıma sahip olsak da onun ayrılmaz parçalarından biri gibi içine sabitlenmediğimizi ya da onunla bütünleşmiş olmadığımızı ifade eder. İnsan dünyayı değiştirmek ve onun içinde yeni bir şey başlatmakta *özgürdür*." İyileşmem böyle başladı. İyileşmem gerçeği inkâr edebilme ihtimaliyle başladı.

Psikiyatra gitmeyi kabul etmedim ama son bir muayene daha olup *–bu son*, söz veriyorlardı– kullanacağım ilaçları yazacak doktoru görmem gerekiyordu. Tek başıma gitmeyi tercih ettim. İkinci doktorun odasına giden, cumbalı, kocaman pencerelerin gün ışığını içeri doldurduğu koridorda ilerliyordum. *Bin iki yüze kadar say*, bitecek diye düşünüyordum. *Bin iki yüz. Bin yüz doksan dokuz. Bin yüz doksan sekiz.* Koridora dökülen güneş ışıkları kör edici, aşırı parlak, aşırı saf, ironik bir aydınlıkla dolduruyordu içerisini. Beklendiğim odanın kapısının önüne geldim. Sıramın geldiğinden emin olmak, açıp da bekleme salonunda karşılaştığım, daha doğrusu gözüme çarpan üç kişiden birine doktorla konuşurken ya da ağlarken denk gelmemek için kulağımı kapıya yasladım. Duyabildiğim yalnızca kulaklarımda atan kalbimin sesi oldu.

Kapıyı çaldım. Kapının öbür tarafından seslenen doktor içeri girmeme izin verdi. Uzun boylu, zayıf bir kadındı, yanakları çökük, burnu kemerliydi, elleri hafif hafif titriyordu – *tipik bir doktor*. Bana bir sandalye gösterip oturmamı istedi. Sesinin şiddetiyle beni kırmaktan ürküyormuş gibi son derece alçak bir sesle konuşuyor, bense bunu abartılı buluyordum. Çok soru sormuyordu,

bunun için ona minnettardım. Bana yaşadığım şeyin bir tür ölüm olduğunu söyledi. Hayatta kalmış olmanın sevincini yaşarken neden beni ölüme geri götürdüğüne anlam veremiyordum.

Clara kalkıyor. Yürüdüğünü duyuyorum. Lavaboya gidiyor, bardağına su dolduruyor. Suyun akışını, bardağı dolduran suyun ve boğazından geçen yudumların gürültüsünü duyuyorum. Bardağı bırakıyor. Yerine döndüğünü, sandalyesinin gıcırdadığını duyuyorum. Hâlâ kapının arkasındayım.

"Nefret ediyorum şu..."

Dinleme artık onu.

Zaman sünüyordu. Reçetemi alıp doktorun odasından çıktım ve elimden geldiğince zaman kaybedip Frédéric'in evine daha geç gitmek, aşırı uzun sürecek bir günle daha geç yüzleşmek için olabildiğince yavaş adımlarla eczaneye doğru yürüdüm. Eczacı reçetede yazanları okudu, bunun yalnızca tedbir amaçlı bir tedavi olduğunu anlamasına imkân yoktu, bildiğim kadarıyla buna dair bir şey yazmıyordu reçetede. Bana acıyan, kederli, ölüm habercisi gözlerle baktı, o yaşlı gözleri görmektense ürküp uzaklaşmasını tercih ederdim.

Frédéric'in evine yürüdüm. İş için Amerika Birleşik Devletleri'ndeydi. Anahtarlarını bana bırakmıştı. En dar, en uzun, en dolambaçlı yollara sapmama rağmen istediğimden erken vardım eve, bu kadar yavaş yürüyerek, sağa sola bu kadar çok saparak nasıl bu kadar hızlı gelebildiğime anlam veremiyordum. Kanepeye yığıldım ve düşünmeye başladım: *Reda'dan önce hayatım nasıldı?*

Zorunlu tüm testleri yaptırmış, hem resmî işleyişin hem prosedürlerin gerektirdiği tüm aşamalardan geçmiş, muayene olmuş, doktorlara, polise, asayiş büroya, yarı psikiyatrlara görünmüş, tavsiyelerini dinlemiştim

ama korkmayı, konuşmakla susmak arasında gidip gelmeyi, can derdiyle kibirden medet ummayı da ihmal etmemiştim, sanki bunlar da en az diğerleri kadar resmiyete dökülmüş, zorunlu aşamalardı.

Yaşamım saatlere dönüşmüştü. Bu sabah Clara'ya, randevulardan acımasızca boşalan yeri nasıl dolduracağımı bilemediğimi söyledim, yıllar boyunca bir günün saatlerini, normalde gözlerimi açtığım sabah saatlerinden ya da en azından öğleden akşama kadarki saatleri doldurabilmiş olmam inanılmaz, daha doğrusu etkileyici geliyordu şimdi; gündüzlerimi yaşarken saatleri yekûnden düşmeyi alışkanlık edinmiştim. *Akşam olmasına beş saat kaldı, üç saat kaldı. Bir duş alsam, biraz da oyalansam otuz dakika harcarım. Dişlerini duşta fırçalama, çıkınca fırçala, üç dakika daha harcarsın* diye düşünüyordum. Duştan çıkıp duşta otuz dakikadan az kaldığımı fark edince kendimi cezalandırmak için dilimi ısırıyor, kolumu çimdikliyor, sonra yine düşünmeye başlıyordum: *Postaneye gidip acele etmeden dönersen yirmi dakika harcarsın. Tam yirmi dakika, bedavadan*; geliştirdiğim stratejiler, kurduğum planlar, ayarladığım numaralarla kendimi tuzağa düşürmeye çalışıyordum. *Bütün o görüşmelerden önce ne vardı? Verdiğim ifadelerden önce? Hôtel-Dieu'den önce?* İfade vermeyi, test yaptırmayı özlediğimden değil elbette, hiçbirini özlemedim, aksine rahatlamıştım hepsi bitince, yaşadığım özgürlük hissi, nihayet sessizliğe kavuşabilme ihtimali ya da en azından canım istediği zaman susabilme ihtimali, bunlar paha biçilmezdi.

Gün öğle civarı uyandığımda başlıyordu; sorun şu ki bütün gün ne yapacağımı, yapacak bir şeyi nereden, nasıl bulacağımı bilmiyordum ve üstelik bilgisayarı açıp bir şeyler yazmak ya da çıkıp biriyle buluşmak gibi en basit aktivite, en basit amaç bile midemi bulandırıyordu – za-

ten Clara'nın söylediği gibi herkesten nefret ediyordum. İki-üç günümü, tercihimi sıkılmaktan yana mı yoksa midemi bulandıran bir şey yapmaktan yana mı kullansam diye Frédéric'in kanepesinde düşünerek geçirebiliyor ve neticesinde hiçbir şey yapmıyordum. Perdenin arkasından binasının avlusunu izliyordum. Bu tükeniş esnasında zaman daha hızlı geçmiyordu. Saatlerce düşünüp de hiçbir yere varamadığım bir sürecin ardından zaman nasıl da geçmiş diyemiyordum, hareketsizlik alabildiğine yavaştı aksine, zaman sünüyordu.

Uyanınca saatlerce yorganın altından çıkmıyor, kıpırdamadan yatarak ya da hafifçe pozisyon değiştirerek yeniden uykuya dalmaya çalışıyordum. Panjurlardan süzülen gün ışığı günün hep aynı saatinde yüzüme vuruyor ve onu, beni iyice güçten düşürüp iyice yaşama küstüren bir hararetle kaplıyordu.

Tam anlamıyla uyumuyordum, uyumadığımın bilincinde olduğum bir yarı uyku halinde rüyalar görüyordum. Gerçeklikle düş arasındaki bu mekânda, rüyalarımı dolduran olayların akışını bazen değiştirebildiğime yemin edebilirim, rüya görüyordum ama rüyanın içindeyken rüya gördüğümü biliyordum ve manzarayı değiştirebiliyor, yanıma dışarıdan birilerini çağırıp yanımdakileri rüyamdan kovabiliyordum, o yüzden artık hiçbir şey beni korkutamıyordu, bir tepeden atlamaktan, bir binanın altmışıncı katından düşmekten ya da bir ormanı ateşe verip yıkımın gizemli güzelliğini seyretmekten korkmuyordum, işler ters gitmeye başladı mı hemen kendimi uyandırıp yalnızlığıma, yatağıma dönüyordum.

Dönüştüğüm insan, HIV riskine karşı alması gereken üç hapı evvelsi akşamdan yatakta hemen yanı başına koyduğu ve sabaha kadar orada duracak olan bir gazete kâğıdının üzerine özenle yerleştiriyordu. Sonra, uyanın-

ca, ilaçları yutuyor, sabah yutarken zorlanmamak için onları akşamdan küçük parçalara bölmüş oluyordu. Bu yöntem sayesinde yataktan çıkmasına, kalkıp ilaçlarını almak için ilaç çekmecesine kadar gitmesine gerek kalmıyordu. Su şişesi de eksik olmuyordu yanından, bütün gece yatakta başucunda duruyordu, arada bir çocukluğunda yaptığı gibi yorganın altına soktuğu şişe, gece yatağın içinde yuvarlanıp onu uyandırıyordu, ikiye hatta üçe bölünmüş olsa bile yutarken acıtan, gırtlağı tırmalayan iki büyük hapın, Kaletra ve Truvada'nın mideye inişini kolaylaştırmak için yanında duran soğuk suyu sırtında hissedince gözleri birden açılıyordu. Evvelsi akşamdan yanına su şişesi koymayı unuttuğu da oluyor, durum böyle olunca ilaçları susuz yutuyor, ayağa kalkmıyor ve saatler boyunca hapların midesiyle damağı arasında bir yerde sıkışıp kaldığını hissediyordu, midesine insinler diye yutkunup duruyor ama içine sadece hava yutuyor, bu da geğirmesine sebep oluyordu, boğazını, yemek borusunu kasa kasa ilaçları bedeninin aşağı kısmına itmeye çalışıyordu. Oysa doktor onu uyarmıştı, ilaçları kesinlikle tok karnına alması gerekiyordu, en azından kahvaltı yaptıktan sonra. Fakat ilaçlarını bu uyarıya rağmen genelde bir şey yemeden aldığı için yataktan kalktığında ilk işi, tam açılmamış gözleri, yapış yapış ağzı, yarı uyur haliyle, kör taklidi yapan kabiliyetsiz bir oyuncu gibi kollarını öne uzatıp tuvalete kusmaya koşmak oluyordu. Kusmuğunun ağır kokusu onu nihayet uyandırıyordu. Kusarken tedavinin boşa gitmemiş olmasını, hapların midesinde çözülecek, dokulara ve damarlara yayılacak zamanı bulmuş olmasını umuyordu, hapları yuttuğu anla kendini diz çökmüş, klozete eğilmiş, ellerini deliğe düşmemek, midesinden çıkan artık maddelerle karışmış klozet suyunda boğulmamak için plastik oturağa bastırırken bulduğu an arasında sadece bunu umuyor, bir şey yeme-

diği için kusacak bir şey bulamayan bedeni kasıldıkça kasılıyor, kamburlaşıyor, son damlasına kadar sıkılan ıslak bir çamaşır gibi büzülüyordu. Kusmasa da sürüyordu mide bulantısı, sabahtan akşama kadar. Akşama doğru kestirdiği çok oluyordu. Öğlen uyanıyor, biraz evde geziniyor, ikiye doğru tekrar uyuyor, altıya doğru geri uyanıyor ve sinir stres içinde akşam olsa da uyusam diye beklemeye başlıyordu. Sürdürmek zorunda olduğu bir tedavi vardı, bedeni buna zor dayanıyordu, normalde sekiz saat süren geceler ilaçları almaya başladığı günden beri on beş, on altı saate çıkmıştı ve sürekli aynı şeyi düşünüyordu: *Yaşadığın onca şeyden sonra*.

Normal hayata dönmenin planlarını yapıyordu. Kendi tabiriyle *tüneller* kazıyordu, kendiyle kurduğu iletişimde, kimseyle paylaşmadığı, kimseye bahsetmediği, kıskançlıkla kendine sakladığı şifreli bir dil, kripto ifadeler kullanmayı seviyordu, "Bir tünel daha kazalım bakalım," diye mırıldanarak evden çıkıyordu. Kendini çıkmaya zorluyordu. Aşağıdaki kafeye oturup etrafındaki insanları dikizliyordu. Eski, sahip olduğu en eski, en yıpranmış, en çok yırtılmış, en çok delinmiş sweatshirt'ünü giyip iniyordu aşağı, duş bile almıyordu çoğu zaman, pis, yağlı saçlarını kapüşonuyla kapatıyor, velhasıl hayal gücünün imkân verdiği ölçüde kötü giyiniyor ve şöyle düşünüyordu: *İçimle dışımın bir olmasını istiyorum, başıma gelenler kadar mide bulandırıcı olmak istiyorum.*

Bir şey daha vardı.

Irkçı olmuştum. Irkçılık, yani kendimi bildim bileli kişiliğime en ama en aykırı şey, olduğum şeyin tam aksi, her zerremde gezinmeye başlamıştı, birden olmuştu bu, onlardan biriydim artık, gözümü açtığımdan beri olmayı reddettiğim şeye dönüşmüştüm – insan, elindeki tüm diğer ihtimalleri, tüm alternatif yaşamları reddederek başka bir şeye dönüşür; geçmişte bıraktığım o ihtimallerden biri şimdi tekrar karşıma çıkmıştı.

Bedenime ikinci bir kişi yerleşmişti, benim yerine düşünüyordu, benim yerime konuşuyordu, benim yerime titriyordu, benim için endişeleniyordu, endişesini bana yüklüyordu, korktuklarından korkmamı istiyordu. Otobüste ya da metroda siyah, Arap ya da Kabiliyeli bir erkeğe denk geldiğimde –zira derdim erkeklerleydi sadece, saçmaydı ama böyleydi, kapıldığım ırkçı fantezide tehlikeyi sadece bir erkek suretinde görüyordum– nereye bakacağımı şaşırıyordum. Gözlerimi indiriyor ya da başımı çeviriyor ve içimden yalvarıyordum: *Bana saldırma, bana saldırma.* Adam kumralsa, kızılsa ya da azıcık açık tenliyse sorun yoktu, başımı eğmiyordum.

İki travma birden yaşamıştım: bir yanda korkunun kendisi, bir yanda kendi korkum.

Bu iki ya da üç ay sürdü.

Sonra sıra geldi İstanbul faslına. Cyril bana Noel'den hemen sonra birlikte Türkiye'ye gitmeyi önermişti, tereddüt etmiştim, bunun iyi bir fikir olup olmadığını kestiremiyordum ve kan testlerimi yaptırmak için Hôtel-Dieu'ye gittiğimde hemşireye fikrini sordum. "Birkaç gün kafanız dağılmış olur, iyi gelir," dedi.

Cyril'le Türkiye uçağına bindim. Koltukta uyuyordum. Uyumuyordum aslında, konuşmamak için uyuyor numarası yapıyordum. Uçağın tekerlekleri yere değince uyanmış numarası bile yaptım. Gerisini de ihmal etmedim, ne gerekiyorsa, üşenmeden, itinayla yerine getirdim: Kollarımı uzatıp gerdim, gözlerimi ovuşturdum, uzun uzun esnedim, tatlı tatlı içimi çektim, güzelce uyuyup uyanınca ne yapılıyorsa hepsini yaptım. İstanbul'a, havalimanına ilk adımımı attığım anda dönüşe kaç gün kaldığını saymaya başlamış, bu yolculuğa çıkmanın bir hata olduğunu anlamıştım. Önce bu şehirde toplam kaç saat geçirmek zorunda olduğumu anlamak için gün sayısını yirmi dörtle çarptım. Sonra çıkan sayıyı telefonu-

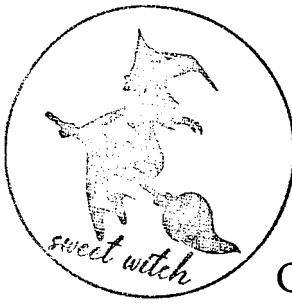
mun hesap makinesiyle altmışla çarpıp toplam dakika sayısını buldum. Ve saymaya başladım.

Her şey canıma kastediyordu bu şehirde. Cyril'in neden korktuğumu, bu aşağılık, utanç verici sebebi yüzümden okuyabileceğinden emindim. Okuyamasın diye yüzümü gizliyordum. Ve şehirde her şey iyice üzerime geliyordu; sokaklarda ezan sesleri ölümümü müjdeliyordu, eli kulağındaydı, kaçınılmazdı; güneş yüzümü yakmak için icat edilmişti, o cehennem kalabalığı, dev bir damardan oluk oluk akan insanlar sırf beni ezip geçmek, üstümde tepinmek için yollara düşmüştü, dünya bana karşı kurulmuş bir mizansendi. Beyaz bir Amerikalı ya da beyaz bir Alman olarak kodlayabileceğim birinin yanında yürümedikçe kendimi güvende hissetmediğimi Cyril'e belli etmemeye çalışıyordum. Saldırıya uğrarsam beni koruyacaklarını düşünerek yanlarından ayrılmıyor, bunu yaptığım için kendimden tiksiniyor ama yine de yapıyordum.

Paranoyak zihnim bir sürü senaryo çizmeye daha takside başlamıştı. Şoför dikiz aynasından bize bakıyor, bize kim olduğumuzla, ne iş yaptığımızla, Fransa'yla ilgili sorular soruyordu. Benim yerime cevap veren Cyril'in her ağzını açışını ters bir şeyler söyleyip şoförü kızdıracağı korkusuyla takip ediyordum. Ona nefret dolu gözlerle bakıyor, pis pis bakışlar atıyordum ama o bir türlü bana bakmıyordu, gözü taksi şoföründen başkasını görmüyordu, sanki yeni biriyle tanışmayalı, bir yabancıyla sohbet etmeyeli yüzyıllar olmuştu. Uzun bir yolculuğa çıkmış gibiydik, şoför bizi dolambaçlı, bir türlü düzlüğe çıkmayan yollardan geçiriyor, güneşte yanmış ağaçlarla dolu bir ormana doğru götürüyordu. Ağaçlarda yeşilden ya da kahverenginden eser yoktu, sapsarı, kupkuruydular, sanki kökten uca kadar içten içe, kor gibi yanıyorlardı. Şoför işte bizi oraya götürüyordu, ondan bizi otele götürmesini

istemiştik ama bizi o ormana götürüyordu ve ben kafasındaki şeyin ne olduğunu biliyordum, bizi nelerin beklediğinden habersiz, olanları algılamaktan âciz gülümsemeye devam eden Cyril bilmiyordu ama ben biliyordum, o şoförle konuşmaya ve ona söylenmemesi gereken şeyler söylemeye devam ediyordu, onu uyarmak istiyordum ama bunu yapmıyordum, kaçınılmaz olanı çabuklaştıracağını bildiğim için, buna inandığım için yapmıyordum. Nihayet o da anladı. Ama çok geçti artık. Şoför arabayı durdurdu, bizden inmemizi istedi, çarpık bir İngilizceyle emirler yağdırdı, *Go off, go outside the car,*[1] başta sakindi ama giderek sinirlendi, bağırmaya, sövmeye başladı, *Go out*, kalkıp kapıları kendi açıp bizi zorla çıkarmaya çalıştı, itip kaktı, tekmeledi, sonunda cebinden Reda'nınkine benzeyen, tıpatıp benzeyen, görür görmez tanıdığım bir tabanca çıkartıp ikimizi de vurdu. Son. Şoför bizi otelin kapısında indirdi, ona yüklüce bir bahşiş verdim.

1. (İng.) Çık dışarı, in arabadan. (Y.N.)

On Altı

Ağzından ilk sözcükler dökülüyor. "Ben artık gideyim, beklerler," diyor. Clara, "Dur bitireyim şunu, az kaldı," diye yanıt veriyor ama sesindeki iniş çıkışlar zaten birkaç saniyeden beri anlatısının sona yaklaştığını haber veriyor, onu bir süredir dinlemekten vazgeçmiş olsam da son birkaç saniyedir bitirmek üzere olduğunu fark ediyorum.

İki polis memuruyla ikinci görüşmeyi yaptığım akşam, yanlarından ayrılmadan önce, kadın memur bana dört adamın binamın girişinde beni bekleyeceklerini söylemişti. Yola çıkmışlardı, eve gidiyorlardı, Reda'yı – belki– yakalamalarını sağlayacak parmak izleri toplayacaklardı. Geoffroy'ya telefon ettim. Didier'nin o kış yaşadığı sırt ağrıları sebebiyle fazla hareket etmekten kaçınması gerekiyordu, bütün gün bilgisayarda yazı yaza yaza sırtını incitmişti, Didier'nin bir taksiye binip bana geleceğini söyledi Geoffroy. Saat gece ikiye geliyordu.

Polis arabasıyla evime bırakıldım, cama vuran mavi polis ışıkları gözümü alıyordu. Yanımda iki adam vardı. Radyoyu açmadılar. République Meydanı'na vardık, bana iyi akşamlar deyip gittiler, gecenin karanlığında, kafelerin kapalı kepenkleri boyunca yürüdüm ve birkaç adım sonra binamın girişinde bekleyen dört adamı gör-

düm, ellerinde küçük alüminyum valizler vardı. Koyu renk giyinmişlerdi, parkaları, kot pantolonları, spor ya da rugan ayakkabılarıyla *tam polisiyeden çıkmış gibi* görünüyorlardı. Yanlarına yaklaştım. Mesafe kapanana kadar, kaşlarını kaldıra kaldıra yüzümü incelediler. "Asayiş Büro mu?" diye sordum, içlerinden biri, "Evet, siz de Bay..." derken sözünü kestim: "Evet, evet, benim."

"Başka ne diyeceğini bilememiş," diyor Clara. Binanın girişine ilerleyip şifreyi girmekle yetindim, peşimden geldiler. Yukarı çıkmadan önce bina girişinin fotoğraflarını çektiler, yüzlerce defa bastılar deklanşörlere, makineleri hiç susmuyordu, aralarında bir şeyler konuşuyorlardı ama ben anlamıyordum, Reda'nın elini bile sürmediği o boyası dökülmüş mavi kapıyı, Reda'nın farkına bile varmadığı o posta kutusunu niye fotoğraflamaları gerektiğine anlam veremiyordum, dokunmamıştı ki o kutuya ya da en azından ben öyle sanıyordum, dokunsa hatırlardım gibime geliyordu, hem benim posta kutum olduğunu da bilemezdi çünkü ona soyadımı söylememiştim, neden Reda'nın binmediği asansörle bu kadar ilgileniyorlardı ki – bir an evvel gitmeleri için bu soruların hiçbirini sormuyordum. Geoffroy eviyle evim arasında bir yerlerde, yani yakında olmalıydı. Bana sorular, başka sorular soruyorlardı: "Diyafona dokundu mu? Kapıya? Diyafona parmaklarıyla dokundu mu? Kapıya?" Hayır diyordum, bunların hiçbirine dokunmadı, kapı şifresini ben girdim, onu içeri ben davet ettim, evime gelmesini isteyen bendim, devam ediyorlardı kayda değer hiçbir şey yaşanmamış merdivenlerin ya da Reda'nın varlığından bile bihaber olduğu çöp tenekelerinin fotoğraflarını çekmeye. Geoffroy gelmek üzereydi.

Merdivenlerden çıktık yukarı, basamakları ikişer ikişer çıkıyordum, peşimden geliyorlardı, konuşup konuşmadıklarını hatırlamıyorum, kapıdan içeri girer girmez metal kutularını yere koyup açtılar, içleri ne oldu-

ğunu bilmediğim bir sürü şeyle doluydu. Aralarında en çok konuşan ve kendini bana müfettiş olarak tanıtan kişi diğerlerine emirler veriyordu. Geoffroy'nın kapıya vurması, müfettişin yanındakilere talimatlar yağdırdığı o dakikalara denk geldi. Kapı tam kapanmamış olacak, Geoffroy vurunca açıldı. Geoffroy özür diledi, başını aradan uzatıp birkaç defa öksürdü, müfettiş döndü, önce ona, sonra bana baktı, sonra döndü yine bir ona, yine bir bana baktı ve sonunda onu tanıyıp tanımadığımı sordu. Yüzümdeki değişimi görünce onu beklediğimi anlamış olmalı, cevap vermeme gerek kalmamıştı – ablam yüzümden her şeyin okunduğunu söyler. Müfettiş, Geoffroy'nın içeri giremeyeceğini, gitmelerini beklemesi gerektiğini söyledi. "Kusura bakmayın beyefendi, işimizi doğru düzgün yapabilmemiz için," dedi ve gerçekten üzgün olduğunu, hemen ardından eklediği cümlelerden, evimin ölçülerine yaptığı göndermelerden, küçücük eve beş kişi sığışmak zorunda kalışımızı vurgulamasından ve bu şartlarda parmak izi aramanın hiç de kolay olmadığını dile getirmesinden anlamak da mümkündü. Ama Geoffroy kanepeye geçip oturacak, yerinden hiç kıpırdamayacaktı ki, yalvarıyordum müfettişe, konuşmayacaktı, ses bile çıkarmayacaktı. Rahatsızlık vermek istemediğini ve arama bitene kadar kat arasında, evvelsi gün Reda'yı son kez gördüğüm boşlukta bekleyeceğini söyleyerek meseleyi kapatan Geoffroy oldu. Yetmiş ya da seksen saniyede bir sönen otomatik ışığı açmak için arada bir sürekli ayağa kalkmak mecburiyetiyle basamaklara oturdu. Bunu kocasına anlatan Clara'nın bilmediği şey, sonunda pes edip karanlığın hükmüne razı olduğuydu. Kalkıp oturmaktan vazgeçmişti, karanlıkta oturuyordu. Onu artık duymuyordum.

Beni sorguya çektiler, parmak izlerini nerede bulabileceklerini öğrenmek istiyorlardı, akıllarına çarşaflar geldi ama her şeyi yıkamıştım, tüm kıyafetlerle birlikte,

en yüksek derecede yıkamıştım hepsini, pantolonla çamaşırları doğrudan çöpe atmıştım, Henri'nin evine giderken yolda karşıma çıkan bir çöp kutusuna. Sadece gömlekle kazağım vardı elimde ama onlardan da bir şey çıkmazdı, parmak izi olamazdı, Reda geldikten en fazla beş dakika sonra kendim çıkarmıştım üzerimden, elini bile sürmemişti onlara.

Geriye kalan tek ihtimal votka şişesiyle –iyi de Reda dokunmuş muydu şişeye? Hatırlamıyordum, sanmıyordum– giyinirken cebinden düşürdüğü sigara paketiydi. Şişeyi binadaki çöp kutusuna atmıştım, hâlâ orada duruyordu ve bir de yıkamadan bıraktığım o bardak vardı, Reda'nın varlığını dairemden defetmek için elime geçeni ovalaya ovalaya yıkayan ben, niye bilmiyorum, onu yıkamamıştım, bulaşıklarla onun içtiği bardağı es geçmiştim ve bunun ancak Asayiş Büro'yla birlikte eve döndüğümde farkına varmıştım, her şeyi yıkamıştım, çamaşır suyu ve daha bir sürü ürün kullanmıştım, çamaşır suyunun pis kokusu içimi rahatlatmıştı ama dudaklarını değdirdiği bardak olduğu gibi duruyordu ve asıl inanılmaz, en inanılmaz, bardaktan bile inanılmaz olanı, sigara paketini –ve cebinden düşen küçük bir sözlüğü– yerde bırakmış olmamdı. Bıraktığı izlerden kurtulacağım diye akla karayı seçmiş, yerleri karış karış silmiş ama sigara paketiyle küçük sözlüğün etrafından dolanmıştım, yan yana duruyorlardı, paspasla bıraktığım izler hâlâ seçilebiliyordu, sigara paketiyle küçük sözlüğün etrafında tam bir daire çizmiştim ve yeni silinmiş, tertemiz parkenin orta yerinde, tam merkezinde duran, yerinden bir santimetre bile oynamamış iki nesneyi içine alan bu çember, kontrastıyla hemen göze çarpıyordu. *Görmezden geldin onları, hiç dokunmadığı panjurları tek tek sildin, kapıların kollarını ovaladın, klozete çamaşır suyu döktün ama sigara paketiyle sözlüğü orada, düştükleri yerde, odanın orta-*

sında bıraktın, görmezden geldin. Müfettiş neden sigarayla sözlüğü orada, sandalyenin altında bıraktığımı sordu ama verecek bir yanıtım yoktu. İnip çöp tenekesine bakmamı, votka şişesini bulmamı istedi. Geoffroy önünden geçerken bana gülümsedi. Çöp poşetini hemen buldum, koyduğum tenekenin içinden, çürümüş meyvelerle kullanılmış bezlerin yaydığı leş kokunun arasından çekip çıkardım, kimse dokunmamıştı. *İki dört altı sekiz.* Çıkarken basamakları sayıyordum. Poşeti polislere verdim, içinden içki şişesini çıkardılar, yavaşça, parmaklarının ucuyla. Ellerinde plastik eldivenler vardı. Özel bir toz kullandılar, tıraş fırçasına benzeyen büyük bir fırçayla tozu şişenin üzerine yaydılar. Parmak izine rastlamadılar, gerçi birkaç tane buldular ama izler okunmaz halde olduğundan büyük ihtimalle netice alamayacaklarını söylediler, hem izler Reda'ya ait olmayabilirdi de. Geriye, akla mantığa karşı gelircesine, olduğu gibi bırakılmış olan bardak, sigara paketi ve sözlük kalıyordu. Ne bardakta ne sigara paketinde parmak izine rastladılar, Geoffroy bunu fazlasıyla şaşırtıcı buldu, ben üstünde bile durmadım, herhangi bir şeye şaşıramayacak kadar yorgundum. Konuşuyorlardı, izlerin dağılmış olduğunu söylüyorlardı. Hiçbir şey bulmamaları için içimden dua ediyor, ama ikinci karakolda yaptığım gibi onlara yardım da ediyordum, iz bulmaları için onlara yardım ediyordum, poşeti bulmak için aşağı çöp kutusuna inmiştim, sorularına yanıt veriyordum, işbirliği yapıyordum, poşeti bulamadım dememiştim, oysa basit bir çözümdü, sonra birden kendime geliyor, toparlanıyor ve bazı şeyleri unutmuş gibi yapıyordum – bir başka deyişle, olan bitene an geliyor dahil oluyor, an geliyor direniyordum ama ne biri ne öteki gerçeği yansıtıyordu, gerçek her halükârda uzaktaydı. Evden ayrılmadan önce, bana bir sürü soru sordukları o bir saat boyunca arzuladığım şeyler sürekli değişip durdu.

Clara'nın ne dediğini artık dinlemiyorum.

Eve dağılmışlardı, zemin sabah döktüğüm temizlik ürünlerinin kalıntılarıyla kaplıydı, spor ayakkabıların altı yürüdükçe gıcırdıyor, zemine yapışıyordu, gözlerine kestirdikleri her yere o siyah tozdan serpiyorlardı, sigara paketinin üzerine, karyolanın kenarlarına, bulaşıkların üzerine, önce biraz döküp sonra üstüne ince uzun, saydam bantlar yapıştırıyorlardı, yapışkan maddeyle tozun birleşimi parmak izlerini ortaya çıkarıyordu. Hemen ertesi sabahtan Frédéric'in evine geçtiğim için tozlar bir ay boyunca oldukları yerde kaldı, elimi bile sürmeden çıkmıştım evden, şubat ayında döndüğümde her taraf toz içindeydi, sanki ben yokken içeride bir kül ya da kömür fırtınası kopmuştu.

Başka bir memur özel bir sıvıyla kapladığı pamuklu çubuklarla Reda'nın içtiği bardağın kenarlarından DNA topluyordu. "Bakalım, iyi görünmüyor, net değil izler, bir şey çıkmayabilir, dur bak şu iyi gibi, güzelce alalım bozmadan, bundan çıkar bir şey..." Parmak izi aramalarını oturup yatakta bekledim, yatak odasıyla işlerini bitirmişlerdi, arada bir Geoffroy'nın yanına gidip onu beklettiğim için ondan özür diliyordum. Yalan söylüyordu: "İyiyim ben, merak etme." Müfettiş dışarı fazla çıkmamamı istiyor, bana ihtiyacı olabileceğini söylüyordu.

Yatağa dönüyordum. Mesaj okuyormuş gibi yapacak bir telefonum bile yoktu.

İşlerini bitirip gitmek için hazırlanmaya başladılar. Müfettiş bulaşıklar için, siyah toz için, her şey için özür diledi. Sorun değildi, önemli bir şey değildi, silerdim, geçerdi. Siyah tozun içinde yuvarlanmak geldi içimden. Çantalar kapatıldı, selam verdiler, elimi sıktılar, kapının eşiğine vardılar. Onlar çıkmak, onları görüp ayağa kalkan Geoffroy içeri girmek üzereyken Reda'nın duş alıp almadığını sordular, duş kabininde, duş jeli şişesinde iz bırak-

mış olabilir dediler ve ben yalan söylemedim, neden anlamıyorum ama yalan söylemedim, evet dedim ve benim yüzümden içeri döndüler, banyoya girip on dakika daha kaldılar. Zaman sünüyordu. On dakika sonra dönmemek üzere evden ayrılırlarken, içlerinden biri son defa sordu: "Eminsiniz değil mi başka yerde iz olmadığından?"

Geoffroy nihayet içeri gelebildi. Yatağa çıkıp yanıma oturdu, söyleyecek hiçbir şey bulamadık. Başımıza daha önce gelen bir şey değildi bu, hiç yaşamamıştık böyle bir an, aksine sürekli konuşurduk yan yana gelince, aynı anda konuşurduk, birbirimizin sözünü keserdik, cümlelerimiz üst üste biner, çarpışırdı, bir nefeslik boşluk buldu mu öbürünün içine sızardı her cümle, içinde büyüyüp patlatırdı ötekini ve bir anda başka bir şeyden konuşurken bulurduk kendimizi. Ama o akşam, çamaşır suyu kokan evde birbirimize söyleyecek hiçbir şey bulamıyorduk. Ne avludan gelen bir ses vardı ne de sessizlikle deterjan kokusundan başka bir şey.

"Uyumak istiyorsun, değil mi?" dedi. O da anlamıştı ama bunu ona söylemeye, bir saatini, belki daha fazlasını o kat aralığında, karanlıkta, soğuk basamaklarda otururak geçirdikten sonra ondan evine dönmesini, beni yalnız bırakmasını istemeye cesaret edememiştim. "Tek başına kalmaktan korkmayacak mısın?" Hayır, korkmuyordum. Üç ya da dört sözcükten fazla bir cümle kurmayı başaramıyordum. Yalnız kalmak istiyordum. Aynı şeyi tekrarladım: "Hayır, korkmuyorum." Bana yanımda kalabileceğini, ben uyuyana kadar bekleyebileceğini, sonra, ben uyuduktan sonra, ses çıkarmadan, yavaşça, parmak uçlarına basa basa, kapıyı çarpmadan çıkacağını ve ertesi gün Didier'yle birlikte geri geleceğini söyledi.

"İşin olanaksız olduğu çıkmıştı ortaya, en azından benim için, ki bu durum da sonuç itibarıyla aynı kapıya çıkıyordu, yani mutluluk hakkında bir şey yazmak olanaksızdı, belki de mutluluk, hakkında bir şeyler yazılmayacak denli yalın bir şeydi, diye yazmıştım, o zamanlar yazdığım kâğıtlardan birinden şimdi okuduğum ve oradan kopya ederek aynen yazdığım üzere, mutlu geçirilmiş bir yaşam suskun geçirilmiş bir yaşamdır, diye yazmışım. Yaşam üzerine yazmanın yaşamı sorgulamakla aynı şey olduğu çıkmıştı ortaya, ama kendi yaşamını ancak kendi yaşam öğelerinin içinde boğulan ya da bu öğelerin içinde bir biçimde doğaya aykırı davranan biri sorgulamaya kalkışırdı. Memnun olmak için yazmadığım, tam tersine yazı yazarak acı çekmek istediğim çıkmıştı ortaya, olabilecek en büyük, neredeyse dayanılmayacak denli şiddetli bir acı çekmek için, evet, herhalde nedeni budur, çünkü acı gerçektir, ancak gerçek nedir sorusunun yanıtı, diye yazmışım, çok yalındır: Gerçek, beni yiyip bitiren şeydir."[1]

Imre Kertész
Doğmayacak Çocuk İçin Dua

1. Imre Kertész, *Doğmayacak Çocuk İçin Dua*, çev. Ayşe Selen, Can Yayınları, 2001. (Y.N.)